

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kerepesi-ut 25.

Főszerkesztő: VÉSEI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.Kiadja:

Egész évre 28 k. (14), 1/4 évre 14 k. (7), 1/4 évre 7 k. (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér. (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Csata után.

Budapest, november 13.

(v.) Éjjel után két óraker Tisza István, hadainak ujjongó örömrivallásaitól kísérve, mint triumfátor hagyta el a harcmezőt. Ennél olcsóbb győzelmet parlamenti porondon talán még sohasem arattak, de mulandóbbat sem. Mert ma délelőtt a csatateret megint csak ellepte a régi ellenség: az obstrukció. Ugy ott volt megint, mintha soha onnan el nem verték volna. Sőt mintha onnan soha el nem volna verhető. Az agyonbeszélésnek tegnaptól mára csupán az anyaga és a címe változott. Máig a kormány programjáról szólnak a beszédek; máttól fogva a katonai javaslatokkal fognak foglalkozni. Hol van itt hát a kormány győzelme és hol az obstruáló ellenzék veresége?

Mi megmondjuk: hol. A taktikai téren. Egyedül ezen. És sehol egyebütt. A politikai helyzet változatlan maradt. Az a tegnapi csata úgy elshant mellette, mintha nem is érintette volna. Aminthogy ma csakugyan meg is csökkent erősen az éjjeli ütközet triumfatorainak az örömmámora. S ugyanilyen mértékben visszatért az önbizalom is a tegnapi legyűrtnek látszó obstrukciós táborba. Marad tehát minden a régiben. Az ellenzék mindössze egy tanulsággal lett gazdagabb. Óvakodni fog ezentúl a haszontalan erőpocsékolástól. Nem fog bolond fővel beleszaladni az ellenfél kinyújtott kardjába. Mert ezt az oktalanságot követte el tegnapi délutántól éjjel utániig. Valósággal gyártott a kormánynak egy diadalt. Gyártotta azzal, hogy vállalkozott olyasminre a megakadályozására, amit akadályoznia nem volt sem lehetséges, sem

érdemes. Érdemes nem volt, mert hiszen ha kedve tartja, hát folytathatja a kisebbség az obstrukciót a katonai javaslatoknál is, mintha az új kormányprogram a színe elé sem került volna soha. A hadügyi kérdések a vitakozásra elég bő anyagot kínálnak hónapokig, sőt ha kell, akár esztendőig is. Aki mindenáron obstruálni akar, nem muszáj annak okvetlenül az új program egyéb részleteiről is beszélnie. Gróf Tisza István napirendi indítványa ennélfogva a politikai helyzetet hátszállyal sem hozhatta közelebb a kibontakozáshoz. Az ellenzék elfogadhatta volna nyugodtan, ha egyszer megbarátkozott azzal a gondolattal, hogy szólásra jelentkező képviselőket bármi jogcímen el lehessen ütni az illető tárgyhoz való hozzászólás jogától. A veszedelem itt volt, nem pedig abban, hogy már most ezentúl nem a kormányprogram lesz napirenden, hanem a katonai javaslatok. Ámde az ellenzék a szólásszabadság eme nagy sérelmét mintha észre sem vette volna. Legalább a tizenkétórás küzdelem során nem tette panasz tárgyává egyetlen szóval sem. Hanem egyre azon a nevetséges vesszőparipán nyargalt, hogy ezentúl csupán a katonai kérdésekről lehessen beszélnie. Nohát ezért ugyan kár volt az izgalmas parlamenti csaták külsőségeit olyan pazarul kifejtjenie.

És ez a küzdelem nemcsak felesleges volt, de feltétlenül kudarcra is kellett végződnie. Mert a házzabálynak azt a rendelkezését, hogy napirendi indítványhoz csupán négy szónok beszélhet s aztán következnie kell az egyszerű szavazásnak, a legszivósabb küzdelemmel sem lehet kijátszani. A leghosz-

szabb zárt ülésnek is vége van valamikor, s mihelyt vége van, hatályba lép azonnal a házzabály említett rendelkezése. Ha gróf Apponyi Albert július 29-én ama nevezetes éjjeli ülésen nem dönti el az ellenzék hátrányára s a Khuen-kabinet javára azt a kérdést, hogy az ülések éjjel után is folytathatók, akkor az ilyen napirendi indítványokat a zárt üléseknek éjjelig elhuzásával sikeresen lehetett volna megobstruálni, legalább egy ideig. De Apponyi e döntése óta ez is kárba vesztett fáradság. S tegnapi az ellenzék mégcsak fel sem zudulhatott Perczel Dezsőnek illetén eljárása ellen, mert hiszen az ellenzék volt az, amely áradó szavakban az Apponyi Albert szellemében való működést kötötte a Ház új elnökének lelkére. Apponyi Albert utódja tehát kénytelen volt a július 29-én Khuen-Héderváry javára inaugurált gyakorlatot a Khuen-Héderváry utódja javára követni. Amit bizonyára szívesen is tett. De amit az ellenzék az említett oknál fogva mégcsak rosszszíven sem vehetett.

Ilyen taktikai helyzetben az obstruáló kisebbség a kudarcától csak egy módon menekülhetett volna meg: ha nem fogadja el a csatát, hanem ehelyett mosolyogva jelenti ki, hogy a napirendi indítványt vita nélkül a legnagyobb készséggel fogadja el. Ebben az esetben nincs ütközet, nincs tehát babér a kormány és a többség számára sem. Ám az obstrukció nemcsak elfogadta a csatát, amelyet fizikai lehetetlenség volt megnyernie, hanem még erőszakolta is. Ugy tett, ahogy az éjjel megirtuk: mimelést a kétségbeesett ellentálat. Azt a benyomást ébresztette, mintha küzdeni készülne a rogyásig. Tehát való-

TÁRCA

Új magyar regények.

(Bródy Sándor: A nap lovagja. 2 k. Singer és Wolfner. 2 korona. — Herczeg Ferenc: Andor és András, budapesti történet. Márk Lajos rajzaival. Singer és Wolfner. 3.20 korona. — Ifj. Korányi Frigyes: Serédy Gábor. Singer és Wolfner. 4 korona.)

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: **Roboz Andor.**

A három új regény közül kettőnek újságíró a főhőse. Újságíró maga a „nap lovagja”: Asztalos Aurél, és újságíró Andor és András is. Aki ezt tudja és ismeri Bródy Sándor írói egyéniségét, azt hihetné, hogy „A nap lovagja” erősen realiztikus. Hogyne! Hisz Bródy Sándor újságíró a javából és élesszemű megfigyelő. A szerkesztőség levegőjében nőtt naggyá, újságot írva fejlődött és alakult ki egyénisége. Ismeri az újságírás minden csiniját-binját és ismeri főleg az újságíró életét és magát az újságíró. Nincs érdekesebb élet és nincs érdekesebb ember. Csupa változatosság és mégis kétségbeesítő egyhangúság. Csupa láz és csupa tehetségtől stagnálás. Es mennyi hangulat, mennyi hatás, mennyi külső és belső élet! Milyen hálás téma, milyen kimeríthetetlen kinoses-bánya! Ha az újságíró és életét rajzolom — akkor rajzolom az egész társadalmat, akkor rajzolom a hatalmat és a tehetetlen szégyenséget, a bünt és az erényt, a polgári korlátoltságot és a művészi lélek fenségessé szörnyalását. Mert nincs a társadalomnak, a politikának,

a tudománynak és a művészetnek olyan ér-ütése, melyet a szerkesztőségben meg ne éreznének, olyan hulláma, mely az újságíró lelkét meg ne csapkodná. A társadalom testének idegszájai a szerkesztőségek szobáiban találkoznak és az újságírói toll hegyén futnak össze, itt mindazok az erek, melyek táplálják, és azok is, melyek korhasztják; rajta keresztül szólal meg érzéseinek minden árnyalata: a lelkesedés és a csüggedés, az öröm és a fájdalom, a kétségbeesett sikoly és a vérfagyasztó iszonyat, zavaros életének kacagató humora és megrázó tragikuma. Aki újságíró rajzol, az társadalmat rajzol. Azt teszi *Mau-pasant: Bel Amijában* és *Serao Matild: Ricardo Joanna* című regényében és társadalmi képpé szélesül Bródy Sándor legújabb elbeszélése is. Csakhogy nem realiztikus képpé, sőt nem is egészen reális. A finom megfigyeléseknek és a kiforgató torzításoknak érdekes keveréke ez a könyv. Mintha egyik szemünkkel panorámát, a másikkal pedig magát a természetet néznék. Egyik lapjáról az élet mely hangja bűg felénk, a másikon pedig vív trilla figyelmet, hogy az már operette. Bródy még mindig nagy lírikus, még mindig meghatóan subjektív. Ha csufolódni van kedve, hát csufolódik. Sokáig és nagyon — és nem tördök vele, ha agyoncsufolja is emberét, ha letérdel róla a valószerűségnek utolsó zománedarabját is. Ha pedig haragszik — hát káromkodik. Szintén sokáig és nagyon — és nem gondol arra, hogy a sok kemény szótól nem látjuk többé az embert, vagy hogy egészen mást látunk, mint amit eredetileg mutatott. Irónja, mely még az imént annyira ragaszkodott a valósághoz, hogy a legkisebb sepleg helyét is meg-rajzolta, egyszerre csak átcsap a karrikatúrába. Ésetje, mely a legtermészetesebb színekkel

igyekezett feltüntetni a természetet, hirtelenében össze-vissza, groteszk hatást kelte, csapkodja a festéket a vászonra. Az olvasó pedig megdörzsöli a szemét. Hogy igazodjék el Asztalos Aurélon, a főhősön, a „nap lovagján”, de talmi lovagján, amint őt az igazi, nagy újságírókkal szemben nevezi a regény egyik epizód-alakja? Milyen ember valójában? — Kérdezzük, amint halljuk, hogy „beesüllet dolgozott”, de a mellett „igaztalan ügyeket befolyásolt a hatóságoknál”, hogy „észszel és tehetséggel” végezte dolgát, de a mellett „egyetlen politikai gondolatát” van csak. Egész veselkedése a közönséges és jelentéktelen stréberre vall, de vannak pillanatok, mikor a nagy ember lelkének mélységeit véljük szavain keresztül megpillantani. Romlott ember, de lelkiismerete pislogó szikra, mely fel-fellobban még olykor-olykor, de ugy rémlik, mintha a fuvót az író szólgálatná, mintha ez a tűz, ez a világosság nem ő belőle magából áradna. A romlottságnak és jó-ságnak nem természetes keveréke. Hiába rakja rá Bródy a színeket, szürke, sivár és élettelen marad. Még a halálba sem mint ember megy, hanem mint felhúzott automata. Fél az ellenfeletől, noha már sokszor állott pisztoly csővé előtte. De mostan ur, igazi ur, valóságos gróf áll vele, a mesterember fiával szemben. Ez gyávává teszi. Halála nem férdökiz közel szívünkhoz, mert hisz tulajdonképpen nem is élt. Csak mozgott, amerre mozgattak. Félbeszakadt karrierje nem hat tragikus, mert nem nagyon bíztunk jövőjében. A jövőjében, melynek útjait gasteini fürdővendégtársa, a herceg és ennek kedvese egyengették előtte. És egyengette megölőjének, a grófnak a huga, a bájos kis kontesz, aki szerelmes belé. Tulajdonképpen nem is belé, hanem fiatalos ábrándjaiba, melyeknek benne, a sápadt arcú újságíróban ad

sággal kiforszírozta magának a vereséget, ellenfeleinek pedig a diadalt. Ilyen siralmas lett az eredménye a nagy fáradsággal eljátszott paródiának.

A Kossuth-párt mai értekezletén a klotűr réme kísértgetett. Egy *on dit* alapján szóba került az az eshetőség, hogy a kormány a jövő hét folyamán, ugyancsak napirendi indítvány alakjában, a katonai javaslatokról szóló víva berekesztését fogja javasolni. Az értekezlet nem igen hederített e hírre. Jól is tette. A klotűrnek ilyenformán való becsmérlésétől nem kell tartani. Ez már aztán talpra állítaná az egész ellenzékét, még azt a részét is, amely most távol tartja magát az obstrukciótól. De a többségben is nagyfokú pártrepedést idézne elő. Mert Apponyiekn kívül is igen sokan vannak a szabadelvűpárton, s *köztük kiváló súlyú egyéniségek*, akik a klotűrnek elvi ellenségei s akik tehát a jogtalanul, erőszakos uton életbeléptetett vitazárás ellen fokozott elszántsággal szállnának sikra. A Kossuth-párt értekezletén bejelentett rémmese különben még az est folyamán csakugyan menésnek bizonyult. Maga gróf Tisza István jelentette ki a többség mai pártértekezletén, hogy semmiféle pucsról nem gondol s meglepetésektől senkinek nem kell tartania. Már pedig a napirendi indítvánnyal való vitazárás pucrs is volna, meglepetés is. Pucsnak vakmerő, meglepetésnek szinte hihetetlen. A klotűr ördögét kár tehát a falra festeni. Egyébiránt, ha jönni akar az az ördög, hát hadd jöjjön. Majd elviszi — az ördög.

A lehangolt obstrukció.

Budapest, november 13.

A vérző orrok válogatott gyűjteménye volt ma látható a t. Ház folyosóján. Teremtő szent Isten, micsoda pusztítást sikerült művelnie az ellenzéknek — önmagában! Hogy azok el se jöttek, akik tegnap is csak immel-ámmal hagyták magukat a viharparódiába sodorni: az csak természetes konzekvenciája a tizenhatós küzdelemmel kivított kudarcnak. De vértett azoknak is az orra, akik tegnap aktív szereplői, rendezői,

sugói és statisztái voltak a zártkörű operett-előadásnak. Ők is belátták mára, hogy nem közönvésség bolondságot sikerült elkövetniök. Ők is érezték mára, hogy abba a nagy-nagy gödörbe, melyet tegnap akkora nekibuzdulással ástak, beleesett körülbelül az egész obstrukciós hangulat. Annak bizony harangoztak.

Tíz óraker a szabadelvűpárt tegnap kipróbált tábora pontosan a helyén volt. Még Khuen se hiányzott. (A kétszer volt miniszterelnök példát akar mutatni a kötelezségtudásból s mint hűséges közkatona, elsőnek jön, utolsóknak távozik.) Ellenben az egyesült ellenzékbeli alig voltak ott tizen-tizenöt. Bosszuságukat csipős megjegyzésekben öntötték ki:

— Tisza már a kalendáriumot is meghamisította nektek. A ma egyszerűen ki van nevezve holnapnak.

(Ez arra vonatkozik, hogy Tisza indítványa a holnapi napra kérte kitűzteni az ujjonc-javaslatot s minthogy az indítványt a többség éjféltől két óraker, tehát ma fogadta el s aztán a holnapra kért ülést ma tartják meg: ennél fogva a ma ki van nevezve holnapnak.)

A többség nevette az évődést s másrészt megújodott reménységgel figyelte az obstrukció leplezhetetlen lehangoltságát.

— Mi a helyünkön maradunk! — mondta a többség minden harcos tagja. — Ha kell, napról-napra itt maradunk másnapig s majd meglátjuk, ki győzi tovább. Am zártülésezetek és viharozatok, ha tetszik, de a nemzetnek látnia kell, hogy operettet csináltak és nem komoly harcot!

Maga az ellenzék kedvtelenül, fáradtan, csüggedten járt a folyosón.

Valamelyikük őszintén megmondta:

— Az éjjel becsuktuk az ajtókat. Eddig se volt sok animó az emberekben, mikor látniok kellett, hogy a megfontoltabb elemek s maga Kossuth Ferenc is, céltalannak tartják most már az obstrukciót. Kénytelen-kelletlen hagytuk magunkat az agronistáktól s a rakovszkyistáktól szorítani. Pedig — s ezt senki sem tudja — még Kossuth Lajos Tivadár is úgy szölt hozzánk, hogy *be kell érni az elérhetővel*. Mikor visszaadta neki a pártkörben tett látogatást, első szavai ezek voltak: „Megvallom, én nem helyestem az obstrukció folytatását, de, uraim, ne beszéljünk politikáról!” S mi hamis röstelkedésből, a többi ellenzék uratására, még se mertünk állást foglalni. S ez most megbosszulta magát.

Ez az általános lehangoltság meglátszott az ellenzék arculatán, mikor a nagy éjféli csatározás

után a mai ülés megnyílt. A jegyzőkönyv hitelesítésénél csak két szintelen elvi tiltakozás hangzott: azt is *Höllő Lajos* és *Zboray Miklós* jelentette be. A Kossuth-pártból senki se szólt, senki se viharozott. Az egész tiltakozás olyan bágyadt volt, hogy inkább mentegelőzésnek tetszett. Aztán *Kubik Béla*, a házszabályokhoz szólván, kifogásolta, hogy az elnök nem mér egyenlő mértékkel, mert őt rendreutasította, holott csak azt kiáltotta az elnöki dobogó felé, hogy „*mit petyegnek oda-fenn?*” — viszont a miniszterelnök nem kapott rendreutasítást. Noha azt mondta az ellenzék, hogy *gyerekes csinyt követett el!* De ez a panasz is rosszul sült el, mert *Perczel Dezső* nagyon okosan jegyezte meg:

— Ha én már a *gyerekes csiny* kifejezést is megtorolnám, akkor rosszul járna az ellenzék, mely kritikájában nem mindig mértéktartó. Az ellenzéknek kellene az ellen tiltakoznia, ha az elnök már az ilyen kifejezésekért is rendreutasítaná a szónokot.

Ez ellen bizony nehéz volt demonstrálni s a lehangolt obstrukció egészen elnémult.

S most elkövetkezett az a nevezetes, szinte hihetetlen momentum, mikor a parlament *nyugodt munkába fogott*. Megkezdődött az *ujjoncjavaslat* tárgyalása és *Münnich Aurél* előadó olyan csöndben mondhatta el beszédét, mintha soha obstrukció se lett volna. Nem érdeklődött senki, de nem is műviharozott senki. Münnich maga is meg volt lepelve, hogy már el is mondta beszédét.

S ekkor nagy mozgás támadt.

Főlemelkedett helyéről *Nyíry Sándor*, az új honvédelmi miniszter. Nini — egy miniszteri szűzbeszéd az obstrukció tizenegyedik hónapjában! Valaki, aki egy hónappal ezelőtt még katonának volt, most beszélni fog s azon kezd: „Tisztelet Ház!” Ezt meg kell hallgatni.

— Halljuk! — hangzott jobbról.

— Halljuk! — kicsuszt az érdeklődés szava az ellenzék száján is.

Az új miniszter erős hangon, jó magyaros kiejtéssel, aránylag csekély lámpalázzal — de mindenekelőtt nagyon szerencsés bevezető szavakkal kezdett beszélni. A tárcájához tartozó szent ügyről szólt.

— Szent? — csóválta fejét az ellenzék.

— A honvédelem ügye csak szent! — jegyezte meg az új miniszter s az első tapsokot sikerült elkövetett megjegyzéssel elnyernie.

De a saját, előre megfontolt bevezető nyilatkozata is rendkívül jól hatott. Mikor azt mondta, hogy a tárcájához tartozó szent ügyet *hagyomá-*

látható alakot és életet. Ezeknek az ábrándoknak és nem neki, Asztalos Aurélnak, ajánlja fel testét is, mikor megtudja, hogy hőse párhaj előtt áll. Jól kigondolt alak, kár, hogy bátyjának pisztolydurranása örökre elintézte előlünk. Szeretjük volna küzdelemben látni. Így kissé homályban marad, mint Asztalos, ki meghalt, mielőtt a sok vibrálás után valami határozott szint öltött volna. Határozottat, mint például a herceg, vagy kedvese, Juli, az egykori művésznő. Mindkettő kabinetalak. Az előbbi az együgyűségnek és mélységes szívjószágának megható keveréke. Fogalma sincs a maga körén kívül eső életéről. Rend, pontosság, szubordináció az egyedüli polgári erények, melyeket megért. A miniszterek elsőrendű lakójak előtté, akik után a második, harmad- és negyedrendűek következnek. Valami nagy különbség nincs közöttük. Mért ne lehetne hát Asztalos is miniszter egykoron? Csak hirdesse, hogy „izgáskodni nem kell, nem szabad, nem lehet”. Minden egyéb melléke. Hisz Asztalos tud képet festeni, tehát lehet képviselő, mert hisz „kép-festő és képviselő mindegyik”. Ez a herceg felfogása a világról. A világról, melyet valami ködön keresztül lát, homályosan, messziről, nagy bizonytalanságban. Nagyon értjük, hogy annyira ragaszkodik Julihoz, szeretődjéhez, az egykori színésznőhöz. Mert ez sok tekintetben kiegészíti őt, sok tekintetben pedig teljes ellentéte. Friss, életet lehelő, mint a természet, de nyers és darabos is, mint a természet. A maga testi egészségével kellemes izgatottságban tartja a herceg pettyhűdt idegeit, természetes eszejárásával pedig neki-nekilendíti a százados hagyományok és előítéletek pályájában ellustult gondolkodását. A herceget szereti is a maga módján, de egy kis szerelemmel meg-megalkuszik. De csak úgy futtatja, nem egészen komolyan. A nagy szerelem, a mély szenvedély nem egyezik meg vidám természetével. Szélesek a mozdulatai, széles a beszéde. Akkor érzi magát

legjobban, ha ledobhatja magáról az előkelő maitresse cifra rongyait és olyannak mutat-hatja magát, amilyen: szabadszájú, jószívű, de mindenekelőtt nagyon praktikus asszonynak, szeret hangosan kacagni és szereti kimondani, ami a begyében van. Közvetlenségének illusztrálásában olykor-olykor a karrikatúrába téved Bródy, de nem rontja meg hatásának egységét. A legbiztosabb kezét azonban Asztalos Aurél barátjának: Barna Samunak és Jánosnak, a sovány, kopott újságírónak rajzában mutatja. Barna Samu valóságos típusa a külsőleg jelentéktelen fiúnak, ki szíve mélyében a szeretetnek és hűségnek megbecsülhetlen kincsét őriz. Iskolatárs volt Asztalos Aurélnak és végzetlenül csudálattal csüngött rajta. Rajta, az eszesen, a nagyon, a kiválón, aki öt évekig észre sem vette, meg sem ismerte. Mindegy, ő, Samu szerette és csodálta és kész-séggel adta neki oda csekélyke vagyonát, mikor Asztalosnak szüksége volt rá. Szüksége a jövő érdekében. A nagy, a fényes jövő érdekében. Életét is odaadta volna ezért a kis Samu, oda minden számitás és mellékgondolat nélkül, csak úgy, egyszerű igazi szeretetből. Hérosz a maga nemében a kis János is, a föld nélküli, amint társai nevezik, mert nem tudott egy szerkesztőségben sem sokáig megmaradni. Nem találja meg az igazi újságírás eszményét, melyet hajszolt, az igazi újságíró, „nap lovagját”, a mocsoktalan, önzetlen harcost, ki a maga vérvél, a maga széplőtlen tollalál váltja meg az emberiséget. Mint ahogy az ő szeretné megváltani, ő, a kopott, borzas, fakóhajú János. Ki valóságos tragikai hőssé nővi ki magát szobájának átláthatlan füst-jében, amint az ő rapszódikus, ironikus módján elbeszéli élet legnagyobb szenvedését, kedvesétől, egy mosléánytól született gyermekének halálát. Ezért a jelenetért magáért érdemes elolvasni Bródy Sándor könyvét. Ez igaz, ez reális, ez szép. Szinte fáj, hogy ugyanaz a Bródy olyan karrikatúrákat csinált a budapesti bankdirektorokból és olyan

bizonytalan, valóságosul képét rajzolta az egész újságírói életnek. Azaz nem is igen rajzolta, csak sejtette. Messzi, valahol a háttérben, úgy, hogy nem ismerhetünk benne rá a budapesti újságírói életre és vele kapcsolatban a budapesti társadalom alakul, fejlődő és hullámzásában olyan érdekes képére.

Nem ismerhetünk rá *Herczeg Ferenc* történetében sem. Nem az igazira, a budapestire, a magyarra. Sajátos! Mintha írónk nem mernék vagy restelnék a zsurnaliszta-életet a maga valódiságában, a maga igaz színében bemutatni. Mintha torzítással akarnák csunyaságait leplezni, a kellemetlen benyomást enyhíteni. *Herczeg Ferenc* története határozottan ezt a hatást teszi. Mintha a sok ragyogó jókedv, a sok szípkarkázó ötlet, csillogó látványok, rothadó kadavert takarna. Van is takarni való, mondhatná *Herczeg, Igaz!* De az írónak a felfedés a feladata. Annál is inkább, mert az elszomorító jelenségek mellett van töménytelen szép és felemelő. A kettő egymás mellett enyhítő hatást tesz. Enyhítő és művészi. Igen ám, de *Herczeg* ebben a történetben a humor szemérmes kerestül nézi a dolgokat — vélhetné a kiváló író hível. Hát a humor hamisít? A humor felismerhetlenné teszi a valóságot? Nem. A humor olyan, mint a világlátás: tónust változtat, bizonyos foltokat kiemel, de a lényegét nem fordítja ki a maga valójából. Sőt nagy mélységekbe világít bele, mélységekbe, a nélkül, hogy kétségbeesítő sötétséget mutatna. Am az az újságírói élet, melyet *Herczeg Ferenc* rajzol, *lényegében* nem az igazi. Nem az, mert *Herczeg* elsősorban komikai hatásokra törekszik. Arra, hogy közön-sége kitűnően mulasson. Céltál el is éri, mert az ötleteknek, a szípkarkázó szellemnek kifogyhatatlan készlete áll rendelkezésére. Annnyira bájosak, annyira csillogók, hogy *Herczeg* bő marokkal szórván őket, nem gondol arra, hogy olykor a jellemzettség, a valóságosság rovására pazarolja. Ugy tesz, mint a gyöngyökért rajongó

nyosan forró hazafisággal, tántoríthatatlan király-hűséggel s a törvények föltétlen tiszteletével akarja szolgálni: az egész Ház tapsolt. Tetszett ez az ellenzéknek is. S mikor, még mindig bevezetésül, emelt hangon jelentette ki, hogy a kilátásba helyezett minden faktortól jóváhagyott reformokat beszűkíteni végre is fogja hajlani: megint csak tapsolnia kellett az egész Háznak. Ha még hozzáveszük, hogy ez az újdonsült civil-ember nagyon rokonszenves szónok s noha még a minap kardjának markolatát fogta, ha szónokolt, már megtanult ceruzával gesztikulálni, mint akármelyik prókator; ha még hozzáveszük, hogy tisztán, világosan, sallang nélkül, mégis kellő melegséggel tud beszélni s egy kis tüntetés, egy kis láma nem veti ki a sodrából: — hát természetes, hogy debüt-je szerencsés volt s a t. ellenzék megint csak a beszéd után vette észre, hogy — obstrukció ide, obstrukció oda — beszélni hagyott egy katonaminisztert, aki a katonai javaslatok sürgős megszavazását kérte. De az is igaz, hogy volt ennek a miniszternek beszédében az először beszélő politikai udvariasságán kívül egy meglehetősen súlyos argumentum is, mely egyenesen a sor alá kerülő ifjúságnak szól. Azt hirdeti ez az argumentum, hogy amennyiben a sorozás még az idén, kellő időben megtörténhetik, a most besorozott katonák nem fogják megszenvedni azt, hogy négy hónappal később vonulnak be. A harmadik év októberében csak egy kiszabadulnak, mint ha októbernek elején rukkoltak volna be. Nem veszt, hanem még nyert tehát a sor alá kerülő ifjúság, — ha az ellenzék még idejében átengedi az unjoncjavaslatot.

Ez súlyos üzenet s láthatóan gondolkodóba ejtette az obstruktorokat is. S miattal benn a teremben az új honvédelmi minisztert az egész többség lelkesen ünnepelte: odakünn a folyosón egy egészen újszerű hír kelt szárnyra. Az ellenzék hajlandó kikapcsolni az unjoncjavaslatot az obstrukcióból. Hogy igaz-e a hír s ha igaz, a miniszter beszédének hatása alatt határozta-e el, vagy a tegnapi kudarc következtében? — azt nem tudjuk. De annyi bizonyos, hogy ellenzék képviselői mesélték a folyosón.

S valami nagyon jellemző tünet már följegyezhető:

Az unjoncjavaslathoz ma két távbeszélőt rendeltek ki: Hellebronth Gézát és Okolicsányi Lászlót. Mind a két távbeszélő — ugronista. Egymásután kellett két ugronistának helyt állania, mert mára se néppárti, se szélibali szónok nem akart beugrani...

A képviselőház ülése november 13-án.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Perczel Dezső.

A kormány részéről jelen vannak: Gróf Tisza István miniszterelnök, Hieronymi Károly kereskedelemügyi miniszter, Nyíry Sándor honvédelmi miniszter, Plósz Sándor igazságügyi miniszter.

(Jegyzőkönyvi vita.)

Holló Lajos: Övást emel a jegyzőkönyv azon része ellen, mely a mai napirendről szól. A Ház nyilvánosságra ellen szól, hogy egy nap két ülés legyen tartható. Kitagadja az elnök eljárását, amidőn szólnak nem engedte meg, hogy a kérdés letelevéséhez szóljon. Ez azt mutatja, hogy az erőszak politikája megkezdette működését. A kisebbség nem végzett romboló munkát, mert már eddig is kivitt ki engedményeket s folytatni fogja tovább is a harcot. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Zboray Miklós konstatálja, hogy a miniszterelnök előzőleg „holnapra” kérte az unjoncjavaslat kitűztését. Később módosította indítványát.

A ház többsége hitelesítette a jegyzőkönyvet. **Kubik Béla** a házabályokhoz kér szót. A 22. §-nak 3. bekezdése a rendretartásra tartalmaz rendelkezéseket. Szóftól tegnap azért uszították rendre, mert az elnököt az kérdezte, hogy mit petyeg odafenn, míg a miniszterelnököt nem uszították rendre, mert gyermekei csinynek minősítette az ellenzék eljárását.

Gróf Tisza István miniszterelnök: Csak azt kívánja konstatálni, hogy az általa használt kifejezés bizonyos képviselőikkel szemben használtot, Kubik pedig az elnökséggel szemben használt egy kifejezést, ami pedig, toto cetero más. A vitában használnak néha-néha élesebb kifejezést a parlamenti illem korlátai közt, az azonban nagyon szomorú elajlulása a parlamenti életnek, ha az elnökséggel szemben a Ház minden tagja nem a legnagyobb deferenzával viselkedik. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Elnök: Arra a felszólalásra, amelyet Kubik Béla t. képviselő a házabályok címén tett, kötelességem röviden megvizsgálni. (Halljuk! Halljuk!) Első rész a felszólalásnak, mely az ő rendretartására vonatkozik, olyan dologról szól, amely nem az én ténykedésem volt, amelyről nem tudok, mert amikor az történt, nem voltam az emelt székben, hanem az elnöki szobában voltam elfoglalva.

De ami illeti azt a kivánságot, hogy én a „gyermekcsiny” szó használatát a miniszterelnök uról rendretartásim, minél jobban gondolkodom erről, annál inkább arra a meggyőződésre jutok, hogy éppen az ellenzéknek nem áll érdekében a szólás szabadság olyan korlátozása, hogy ez a kifejezés: „gyermekcsiny” durva sértésnek tekintessék. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Az ellenzék akkor éppen önmaga ellen cselekednek s ezért azt hiszem, senki nekem szemrehányást nem tehet, ha ezt nem tartom sem a parlamenti illemmel meg nem férő, sem durva sértést képező kifejezésnek. (Helyeslés a jobboldalon.)

Lengyel Zoltán kifogást tesz az elnök egy tegnapi kijelentése ellen, mely szerint aggályosnak találta a szó megadását a házabályokhoz.

Elnök: Lengyel képviselő ur. óadására legyen szabad megjegyezni, hogy a tegnapi ülés lefolyása teljesen tanúsítja azt, hogy az elnöknek nem volt szándéka a házabályok ellen cselekedni, a házabályokat megsérteni. Ezt bizonyítja a tegnapi ülés

egész lefolyása és azon körülmény is, hogy a jegyzőkönyv hitelesítésénél a képviselő urak erre ki nem terjeszkedtek. Én nem akarom a képviselőknél semmielőre jogát csorbítani, minden képviselőnek a házabályokon alapuló jogát elismerem, de arra kérem a t. képviselő urakat, amint azt ismételtel tettem, hogy a maguk részéről is szíveskedjenek a házabályokba belelenni magukat és a házabályok egyes fontos rendelkezéseit, különösen azokat, melyek a régi házabályok és az új házabályok közt eltérést képeznek és a legutóbbi paktum alkalmával jöttet létre a maguk részéről is megtartani. Ennyit kívántam csak megjegyezni. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Várady Károly: Tegnap is szavaztatott, mielőtt Holló beszélt volna.

Elnök: Tegnap a kérdés feltevéséhez csak Rakovszky képviselő ur kért szót, s azt neki meg is adtam.

(Az unjoncjavaslat.)

Münch Aurél előadó: Az 1902. I. törvény-cikk kötelességévé teszi a honvédelmi minisztert annak, hogy az 1902. vége előtt törvényjavaslatot nyújtson be a t. Házhoz arra vonatkozólag, vajjon az 1889. VI. törvények 14. §-ában a közös hadsereg és a haditengerészet részére, valamint a honvédség részére megállapított unjonctálék továbbra is változatlanul tartassék-e fenn, vagy pedig ezen szám megváltoztatassék-e. A honvédelmi miniszter ur ezen meghagyáshoz képest 1902. évi november hóban benyújtott egy törvényjavaslatot, amely törvényjavaslat az unjonctálék felemelése célozattal. Ezen törvényjavaslat tárgyalása folyamán megértett az, hogy a törvényjavaslat további tárgyalása lefüggesztett és akkor a honvédelmi miniszter ur egy új törvényjavaslatot nyújtott be, amely törvényjavaslat alapján az 1889. VI. törvények 14. §-ában a közös hadsereg és a haditengerészet részére 108.100 lövés, a magyar honvédség részére 12.500 lövés megállapított unjonctálék változtatlan fenntartása kéri.

Miután ezen törvényjavaslat többi intézkedései teljesen megfelelnek az 1889. VI. törvényeknek, miután továbbá az 1900. évi december 31-én fogantatott népszámlálás folytatán a hadsereg részére ezen 103.100 lövés unjonctálékból Magyarország területére 44.076 unjonc jut és állandó ki, a honvédség részére pedig változatlanul 12.500 unjonc állítatik ki, miután továbbá ezen törvényjavaslat 2. §-a határozatlan kifejezést ad annak, hogy az 1903. év befejezése előtt benyújtandó egy új törvényjavaslat, amely intézkedik az iránt, vajjon az 1904. évre szóló unjonctálék változatlanul fog-e fenntartani, vagy meg fog-e változni és itt teljes biztosságot van arra, hogy az 1889. évi VI. törvények rendelkezései be fognak tartani: ennek folytán vagyok bátor a véderő-biztosság nevében a törvényjavaslatom általánosságban leendő elfogadását ajánlani. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

(A honvédelmi miniszter szűzbeszéde.)

Nyíry Sándor honvédelmi miniszter: T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.)

Várady Károly: Ejnye de jókedvűek! (Nagy zaj a jobboldalon. Halljuk! Halljuk!)

Elnök (csenget): Csendet kerek!

Nyíry Sándor: Először lévén szerencsém a t. Házban felszólalni, mindenekezt kötelességemnek tartom kijelenteni, hogy a reám bízott tőraót ennek szent ügyei iránt érzett lelkesedéssel...

szép asszony, ki annyira telegatja magát velük, hogy nem látszik nyakának és vállainak bársorony fehérsége, eltereli figyelmünket arca bimbóiról, szemének csillogásáról és édes mosolyáról... Herczeg nagy írót áldozatokat hoz szellemességének és ötletességének, talán nagyobbat, mint amintőt megérdemelnének, bár sokat érdemelnek meg. De legtöbbet ér mégis az igazság! Az igazság, melynek igaztete alól Herczeg mint verbéli író mégsem tudja magát kivonni. Az igazságnak ezt a hatását ott érezzük meg legképtelenebb alakjaiban is, mint amilyen a Kis Sakál, a gyermekkorától stréberkedő és semmi esélyességétől vissza nem riadó, a szerkesztőségekbe betolakodó és ott ragadó újságíróknak ez a torza. Nem kigondolt, de erősen karrikirozott a Bolyhosok kávéházi társasága. Ez a jövő kilátásából élősködő kompánia, melynek szent meggyőződése, hogy állandó harcot folytat az egész litteratura ellen, ez a hosszuhajú és hitelbe pikolózó társaság, mely lemarhá mindenkit, akinek sikerei vannak, és szótáranak leggyakrabban használt kifejezései: a hülye, ökr, ló és a zoológianak egyéb elnevezései. A valóságban gyökeredik Andor és András is. Az előbbi sokkal közelebb férközik hozzánk, mert a szellemességnek, léhaságnak, de a mellett a mély érzésnek is elbájoló keveréke. A tulnyomó elem benne mégis a szellemesség. Ugyászólván „über”-szellemesség. Ennek csillogó szálai mögött egészen elvész az ember, mint a selyemhernyó gubójában. Agyonviccel mindent. Másokat, emagát és legnemesebb érzéseit is, agyon: a szerelmét. De mert sok jószág, szeretet suzárzik ki belőle: szeretjük, sokkal jobban, mint társát: András, aki a komoly törekvésnek, a komoly újságíróknak képviselője akar lenni. Am Herczeg úgy szórja az ötleteket, a szellem-röppentyüket többi alakjára, hogy a komoly ember jellemzésére nem jut ideje, vagy tán nincs is meg hozzá a hangulata. András alakja a bizonytalanság kódébe vész. Szinger, a

dusgazdag lipótvárosi bankár és szecessziós, de generáltné lánya: Ada közeli irodalmi rokonságban van Ambrus: Berzsenyi-családjával. Szinger is alapít lapot, hogy társadalmi pozícióhoz jusson. Ennek a lapnak szerkesztőségében játszódnak le azok az operetterszerű jelenetek, melyek rendkívül kacagatók, de vajmi kevés fogalmat adnak arról, hogy milyen is tulajdonképpen egy igazi budapesti redakció. S Szinger szalonja sem mutatja új arnyalatát a lipótvárosi életnek! Hát csupa komédia, csupa operettmoozanat volna ott minden?... Iróink munkáiból azt a hatást nyeri az ember, hogy a lipótvárosi szalonokban nincsenek igazi örömek és nincsenek igazi fájdalmak. Az emberek úgy viselkednek, mintha a városligeti körhintán ülének. Komoly arcot vágnak és falokat hajtanak. Pedig az élet foragataga sodorja őket is az életnek nem csak a szegénység mélysegeiben, hanem a gazdagság magasságaiban is vannak örvényei. De hát Herczeg mulattatni akar elősorban. Nos és ezt a célját eléri. Közönségt igazán állandó derűtségben tartja és ez annál halásabb lehet neki ezért, mert az ötlet szappanbuborékjai között sok drága-gyöngyöt, igazi irodalmi kincset is szór feléje. A szellemes mondasók mellett a finom lélektani megfigyelések ragadják meg figyelmét, a lehetetlen karrikatúrák mellett egy-egy epizód alaknak biztos és igaz jellemzése lepi meg és mindig, a könyv utolsó lapjára lebilincseli a párbeszéd formájába öntött előadásnak kedvessége, jól eső könnyedsége és kristályos világossága.

Ifj. **Korányi Frigyesnek** regénye: *Serédy Gábor*, ugy hat e könyv után, mint ha virágos, lepkés mezőről komor, sötét árnyéku erdőbe lépünk. Csupa komor bűgös, csupa sejtelmes zűgös. Herczeg könyvében — meseje alig van — minden az epizódok kedvéért van. Korányiban minden epizód az emberek kedvéért. Hogy belelássunk a lelkükbe. Hogy mégsem látunk tisztán, az nem a szerző akaratán mulik. Talán még

fiatal, még nem elég erős. Azt mondjuk, nem elég erős, de erős. Csak a feladata tulnehéz. Két ember lelkivilágát akarja megértetni. Serédyt, kinek akaratereje nincs arányban vágyaival, kinek szárnjai nem elég erősek, hogy azokba a magasságokba vigyék, ahová álmai csalogtatják. A másik ember: Runits Mary. A nagyon szép, a nagyon okos, a mindenkit lebilincselő, ki szintén maga ellen küzd. Szenvedélyes természete ellen, a szive mélyén szendergő tűz ellen, mely már egyszer veszedelembé sodorta: férje megölte magát. Ezért vigyáz kétszeresen, mikor Serédy közeledtére ébredni éri a bensejében alvó gerjedelmeket. A hidegség álarcá mögé rejti lángolni kezdő érzéseit. Serédyvel szemben a tartózkodás, a közöny pánélját ölti magára. Am szenvedélyes heve átjárja a könnyű fegyverzet és ki-kisugárzik belőle. Annál jobban vigyáz azután, valóságilag retteg: úgy érzi, hogy annak az embernek árnyéka, ki miatt férje megölte magát, örökké ott fog állni közte és a boldogság között. Nem is csalódik. Mikor a szerelem legőzi eszt és Serédy feleségévé lesz: a katasztrófa bekövetkezik. Férje a lakodalmon napján tudja meg, hogy ki volt a csábító. Közönséges, rossz ember, ki szóta teljesen elzüllött. Az értesülés rettentő hat rá. A színes képek, melyeket jövendő boldogságáról festett eleje fantáziája, egyszerű elhalványodnak, hamuszömkévé válnak. Minden nagy és szép összeomlik benne, csak a Runits Mary rettegte rémek öltenek élő testet és elhajszojják, el a boldogság mellől, el... az ismeretlenbe. Ez a regény meseje. Pszichológiai téma. Korányi ki is aknázza bőven. Az elemzés tölti be a vastok kötet legnagyobb részét. Tümentelen finom megfigyelés benne nagy reményeket ébreszt Korányi írói jövője iránt. Igaz, hogy olykor nagyokat ugrik a lélektani elemzés keskeny megyéin, igaz, hogy gyakran félrevág boncoló pengéje, igaz, hogy a lélek hullámmászainak rajzban sokszor válik bizonytalanná keze, de ez a pszichológiai regény-

Uray Imre: Szent? (Nagy zaj és mozgás a jobboldalon.)

Nyiry Sándor: Ahhoz nem férhet kétség, hogy a honvédelem ügye mindenki előtt szent. (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.) Tehát ezen ügy iránti lelkesedéstől, valamint minden magyar ember szívében, úgy az én szívében is mély gyökeret vert hagyományos forró hazaszeretettel... (Zajos éljenzés a jobboldalon.)

Pap Zoltán: Más beszéd, mint a Fejérváryé!

Nyiry Sándor: ... és a király iránti tántoríthatatlan hűségét, valamint a törvények iránti feltétlen tiszteltől hatva fogom vezetni. (Általános élénk helyeslés. Egy hang a szélsőbaloldalon: Ezt kellett volna mondania gróf Tisza Istvánnak is.)

Buzáth Ferenc: Ez kell a magyarnak! (De-rültség.)

Nyiry Sándor: Kijelentem továbbá, hogy — bár magától értesítők — kötelességem vállalkozni az igen t. miniszterelnök ur programmbeszédében kifejtett, u. n. katonai program megvalósítására. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Uray Imre: Ha meg bírják csinálni.

Nyiry Sándor: Amár az a program, amelyet az igen t. miniszterelnök ur programbeszédében és későbbi felszólalásaiban minden kétejt kizárólag kifejtett, kétséget nem hagy maga után, azért mégis kötelességem tartom a magam részéről is, tekintettel arra, hogy az igen t. tuloldali képviselő urak kétséget támasztottak az iránt, hogy vajon ezen katonai program végrehajtása iránt a kellő garanciák megvannak-e, kijelentem, hogy igenis azon garanciák megvannak, még pedig első sorban azért, mert ezen katonai reformok a kormány programjában felvettétek, a kormány ezekért felelős. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) másrészt pedig azért, mert hiszen ezen reformokat nemcsak úgy vakbánnal állítottuk fel, hanem azokhoz az összes reáuk befolyás gyakorló tényezőkhöz a hozzájárulást is megnyertük. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Pap Zoltán: Lueger is beleegyezett! (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Még Koerber is!)

Nyiry Sándor: A midőn tehát még egyszer a leghatározottabban kijelentem, hogy a programban foglalt katonai reformok becsületes és őszinte keresztülvitelért egész erőmet latba fogom vetni. (Élénk helyeslés és éljenzés a jobboldalon.) engedje meg a t. Ház, hogy felszólalásomnak tulajdonképpeni lényegére, t. i. az éppén szóban forgó tárgyra térjek át. (Halljuk! Halljuk!)

T. képviselőház! A 404. sz. törvényjavaslat az 1889. VI. törvények 14. valamint az 1890. évi V. törvények 3. §-a rendelkezéseinek megfelelőleg, illetve a közös hadsereg és a hadi tengerészet, valamint a honvédség részére megállapított ujoncútelek mennyiségének az 1903. év végéig való fenntartása tárgyában, továbbá a 405. számú törvényjavaslat, tudniillik az 1903-ik évben kiállítandó ujoncútelek megajánlásáról szóló törvényjavaslat folyó évi június 30-án terjesztetté igen tisztelt elődöm által a tisztelt képviselőház elé. Ezen törvényjavaslatokat, amint már az éjeli ülés folyamán az igen t. miniszterelnök ur kinyilatkoztatta, a kormány teljesen magáévá teszi és csak annyiban leszek bátor az utóbb említett 405. számú törvényjavaslathoz a részletes vita alkalmával módosításokat ajánlani, amennyiben a főszószóra, valamint az ujoncútelek számbavételére és a besorozottaknak átlományba vételére vonatkozólag az említett törvényjavaslatban kitűzött határidők elmulván, azoknak újból való kitézése vált szükségessé. (Helyeslés a jobboldalon.) Min hogy különben ezen törvényjavaslatot a véderőbizottság

nek nálánál gyakorlottabb és nagyobb rutinu mivelőinél is megcsiki. Kétségtelen, hogy Korányinak ez a regénye komoly munka és feljogosít arra, hogy várakozással nézzünk a fiatal szerző további írói működése elé. Várakozással és abban a reményben, hogy tovább is nagy mesterektől tanulva, mégis kiszabadítja magát hatásuk varázsa alól. Feljogosít erre a reményre az, hogy ezekben a hatásokban is megérették az ő maga, külön egyéniségét. Természetleirásai rendkívül színesek és a maguk hangulatával harmonikusan simulnak a szereplő emberek érzésvilágához. A külső és belső jelenségeket művészi kézzel tudja összehangba hozni, tájak és városok egyéniségét jellegzetes vonásokkal rajzolja meg. Széleskörű tudása elmélyíti elmékedéseit, éles szeme új vonásokat tud meglátni még Páris és Velence ezerszer megrajzolt nagyszerűségében is. Művészi és bölcselmi kérdéseken nem kell átsiklania, érdekesen és lebilinselve tárgyalhatja embereivel, a nélkül, hogy tudakossá válna. a nélkül, hogy kiközökentene hangulatunkból. Csak a regény legbőlebb embereivel, Ferrières-rel nem tud mit csinálni. Csupa banalításokat mondhat vele, talán épp azért, mert túlságosan keresi az okosságot. Olyan a bölcsesség, mint a szerencse: ha hajszolják, elbuvik és ilyen az igazi siker is. Hiszszük, hogy íj. Korányihoz hozzá fog szegődni. Epp azért, mert nem keresi, mert nem hajszol ócska hatásokot, mert az írói művészetet komolyan veszi, mert ennek nehezebb feladatai érdeklik. Regénye azt sejteti, hogy lesz ereje megoldásukhoz.

már tárgyalta és a célzott módosítások lényegtelenek és egyszerűen a szükségessé vált technikai kiigazítást célozzák, igen kérem, hogy ezen törvényjavaslatokat, illetőleg az elsőt, amely napirendre ki is van tűzve, nyomban érdemleges részleteiben is megszavazni méltóztassék. (Helyeslés a jobboldalon.) T. képviselőház! A javaslatok elfogadásának égető és mondhatnám, elkerülhetetlen szükségét oly gyakran és oly behatáon megvitatták mindenféle szempontból az egész év folyamán, hogy csak idővesztés volna részemről, hogy ha mindezen okokkal a törvényjavaslatokat újolag támogatni akarnám. Ezek várják az igen t. képviselőház bölcs és hazafias elhatározását, hogy megszabaduljanak a katonai szolgálatlól és polgári hivatásukat és foglalkozásukat folytathassák. (Élénk helyeslés a jobboldal.) Más ezek, akik most kerülének sorozás alá, a bizonytalanságtól is megszabadulva, még minden lényegesebb kár nélkül kezdenék meg katonaszkodásukat. Eppen ebben rejlik ezen törvényjavaslatok emiatt fonsága és sürgettsége; mert ha sürgősen törvényerőre emeltetnek, akkor még a legnagyobb erőmegfeszítéssel sikerülni fog az év vége előtt a sorozást befejezni és az ujoncokat állományba vonni és a véderőről szóló 1889. évi VI. t. c. §-a értelmében lehetővé válik, hogy a későbbi besorozás folytán már eddig is mulasztott hár-m hónapot, illetőleg a számbavételi munka miatt még januárban mulasztandó majdnem egy hónapot, tehát összesen négy hónapot nem kell ezen legénységnek utána szolgálni, vagyis az általános legénységi változásoknál annak idején ezek az emberek nem fognak tovább visszatartatni. (Élénk helyeslés a jobboldal.) Egy igen fontos indok továbbá, amiért igen a törvényjavaslatok megszavazása igen sürgettsé vált az, hogy az általános legénységi változás után a tényleges szolgálatban tovább bentartott legénységet mentől előbb szabadságra lehessen bocsátani, (Helyeslés a jobboldal.) amire nézve megjegyzem, hogy azon feltétel mellett, hogy sikerül a sorozást még ez évben, befejezni, az ugy van tervezve, hogy a gyalogságnál a szabadságolások mindenestire még karácsony előtt megtörténjenek. A lovasságnál természetesen a drága loányar apóására való tekintettel, amely egy napig sem szüncielhet, kénytelenek vagyunk a szabadságolást csak december 31-ével eszközölni, sőt azután is ugyancsak ebből a tekintetből a fegyvergyakoratra kötelek tartalékkal a beálló fagyteket pótolni. (Helyeslés a jobboldal.) En tehát ismételten appellálok az igen t. tuloldali képviselők bölcs hazafiságára. (Helyeslés a jobboldal.) Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Holló Lajos: Mi is az önkére!

Kubik Béla: Hát a nyelvkérdéssel mi lesz? (Nagy zaj a baloldalon.)

Nyiry Sándor: Apellálok továbbá a t. képviselő uraknak ezen visszatartott legénység iránt mindenkor tanúsított rokonszervére, amelyet tettel bizonnyitani most van alkalom. (Helyeslés a jobboldal.) Zaj a szélsőbaloldalon.) Apellálok méltányossági érzéseikre is, amely nem engedheti, hogy a magyar ifjak a közös hadsereg másik felével szemben megkárosuljanak. (Helyeslés a jobboldal.)

Kubik Béla: Hát a kérvényeket miért nem akarják tárgyalni? (Zaj.)

Nyiry Sándor: Azt sem engedhetjük, hogy a honvédelem eszközök megbéníttassanak.

Várady Károly: Még vannak azok bénítva osztrák szílemben! (Zaj, Halljuk! Halljuk!)

Nyiry Sándor: En tehát újból és a legmelegebben ajánlom a t. Háznak a szóban forgó törvényjavaslatok megszavazását és kérem az igen t. tuloldali képviselő urakat, hogy ha már nincsenek abban a helyzetben, hogy ezen törvényjavaslatokat megszavazzák, legalább ne akadályozzák meg azt hogy ezek a törvényjavaslatok mentől előbb törvényerőre emelkedhessenek. (Élénk helyeslés, éljenzés és taps a jobboldalon.) A szónokot számosan üdvözlék)

(A vita folytatása.)

Hellebronth Géza a közelmultra vet visszapillantást annak bizonyítására, hogy miért nem elégti ki az új kormány katonai programja. A mostani katonai küzdelem már teljes győzelemmel végződött volna, ha gonosz tanácsadók nem ingerelték volna ellenünk a királyt. Szóól a harc folytatásának a híve s azt minden körülmények között folytatni is fogja. Nem fogadja el a törvényjavaslatot, hanem határozati javaslatot nyújt be, mely szerint utasítatik a kormány, hogy hozza be a magyar vezényszólt és a szolgálati nyelvet. (Éljenzés a szélsőbaloldalon.)

Elnök az ülést 10 percre felfüggesztette.

Sünet után.

Okolicsanyi László nem tartja helyesnek a rendkívüli eszközöket, melyekkel a javaslatot napirendre hozták. Ha sürgős a kormány az ujonc, akkor a nemzetnek is sürgősek azon feltételek teljesítése, melyekhez az ujoncok megadását fűzik. Szólvá teszi feltevést a cimerekről, melyet hazafiatlanul tart. Nincs a dinasztianak hübb népe, mint a magyar. A dinasztianak existenciális érdeke, hogy a magyar nemzet erős legyen; az olyan miniszterelnök, ki ezt őszintén megmondja a királynak, nagy hasznát tenné az országnak. Sohasesz volt oly kedvező az idő a nemzet akarat kivására, mint most. Oly fontos és jelentőségtejes érekekről az ország nem mondhat le. A javaslatot nem fogadja el. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Thaly Kálmán: Személyes kérdésben kér szót s utal arra, hogy tegnapi beszédének egy passzusára Sréter Alfréd a következőket kiáltotta közbe: „Józan ember íyet nem mondhat. Nyugodan bizom az or-

szág közvéleményére, hogy kettőnk között ki a józan és ki a részeg.

Elnök a vitát holnapra halasztotta s az ülést bezárta.

BELFÖLD

A kereskedelmi szerződészek. *Frágából* jelentik: A *Politik* értesülése szerint a kereskedelmi szerződészek megújításának kérdése akut stádiumba lépett. Gróf *Galuchowski* és *Koerber* miniszterek behatáon tanácskoztak erről a dologról. Még november végén megkezdik a tárgyalást azokkal az államokkal, amelyeknek szerződése 1903-ban lejár. Ezek az államok Németország, Olaszország, Svájc, Belgium, Oroszország, Szerbia és Bulgária.

A Malom-Egyesület tisztelgése. A Fővárosi Malom-Egyesület nevében küldöttség tiszteltet ma délelőt a képviselőházban gróf *Tisza István* miniszterelnöknl. A küldöttségben ott voltak: *Megyeri Krausz Lajos*, *Baehér Emil*, *Bárhány Leó*, *Déry Lázló*, *Hagenmacher Róbert*, *Méry Andor*, *Rajner Kálmán*, *Schwartz Ármin*, *Weigand Ferenc*, *Langfelder Ede* igazgatók és *Fekete Ignác* egyesületi titkár.

Krausz Lajos üdvözölte a miniszterelnököt, kifejtve, hogy a kormányelnök eddigi működése biztosíték arra, hogy a magyar malompar érdekeit elő fogja mozdítani és hogy az országot mostani súlyos helyzetéből sikeresen ki fogja vezetni. Ez a bizalom csatlolja az ország összes gazdasági köreit gróf *Tisza István* kormányához.

Gróf *Tisza István* miniszterelnök szívesen fogadta a küldöttséget és készséggel kilátásba helyezte, hogy a malompar érdekeit a lehetőséghez képest mindig támogatni fogja.

A küldöttség zajos éljenzéssel mondott köszönetet a kormányelnök válaszáért. Ezután *Hieronymi Károly* kereskedelemügyi miniszternél tiszteltet a deputáció, aki szintén megígérte a kérelem támogatását.

Hieronymi mandátuma. *Hieronymi Károly* kereskedelemügyi miniszter holnap este Szatmárra utazik, hogy a küszöbön álló új választás alkalmából választóival érintkezésbe lépjen. A kereskedelemügyi miniszter a vasárnap folyamán visszatér Budapestre. A minisztert utjában számos képviselő kíséri köztük *Kubinyi Géza*, *Heltai Ferenc*, *Gajári Géza*, *Szentiványi Gyula*, *Bay Lajos*, *Kiss Ferenc*, *Lator Sándor*, *Szulovszky Dező*, *Dobieszky Sándor*, *Szaelláry György*, *Domahdy Elemér*, *Nyegre László*.

A szerb kongresszus. *Karlóczáról* táviratozzák: A kongresszusi választmány a patriarkától rendkívüli ülés egybeihívását kéri, hogy állást foglaljon a kongresszusi határozatnak a kormány által való megváltoztatásával szemben és a hátralévő kongresszusi költségekre, valamint az egyházi adóra nézve.

A helyzet.

☞ A *Budapesti Napló* tudósítójától. ☜

Budapest, november 13.

A tegnapi nap természetszerű reakciója érezhető volt ma a politikai világ hangulatán. A délelőt folyamán már leszerelésről is beszéltek és bár az erről szállongó hírek aligha egyebek egyfelől optimista várakozásnál, másfelől a pillanatnyi csüggettség szülötteinél, anyni mindenestire megállapítható, hogy az ellenzéken nagy kedvetlenség vett erőt és a tegnapi éjjel történetek erős visszahatása jelentkezett az obstruáló ellenzék harokidvén. A képviselőházba kevesen jöttek el és akik eljöttek, mind belátják a tegnapi nap balsikerét. Belátják, hogy sokkal helyesebb taktika lett volna, ha úgy, amint az ellenzék egyik része akarta, nem csináltak volna kázust a napirend-indítványból, hanem délben félkettőkor, mikor gróf *Tisza István* az indítványt megtette, nyugodt mosollyal jelentették volna be, hogy nincs semmi kifogásuk az ujoncjavaslat napirendre tűzése ellen, mert hiszen csak rajtuk áll, hogy mához egy esztendőre még mindig ugyanazt a javaslatot tárgyalják. Belátják utólag ezt nemcsak azok, akik távolartották magukat a tegnapi céltalan esetetapától, hanem azok is, akik

AMERIKAI MŰFOGAK

fogsorok vagy egyes fogak szájpaddal nélkül vagy szájpaddal 2 frtért darabja, fogműtermében készítettnek 10 évi jótállással. Vidékiek megvárhatják. Budapest, VII., Kerepesi-ut 26. szám. II. emelet.

Barna J.

kizárólagosan

aktív részesei voltak, sőt azok is, akik rendezték. Belátják, hogy a küzdelem sorsára végzetes volt a tegnapi nap, amely alkalmat adott gróf Tisza Istvánnak föléllni arra, hogy erőt mutasson, lefelé pedig egy kétségtelen parlamenti sikerre.

Az ellenzék levertsége abban is elárulta magát, hogy ma, az újra kezdett katonai vita napján, a Szederkényi-párt egymaga vitte a harcot, meglehetősen részvétlenség mellett.

Ivánka Oszkár kilépése.

A minap, mikor Ivánka Oszkár a képviselőházban egymásután két közbeszólással is kellemtelenkedett a miniszterelnöknek, tudvalevőleg gróf Tisza István eléggé hangosan kijelentette, hogy ezt a viselkedését nem tartja összeegyeztethetőnek a pártfegyvellemmel és a pártkötelekkel. Ez úgy látszik, eljutott a címzetthez, mert Ivánka ma a következő levélben tudatta a szabadelvűpártból való kilépését:

Nagyméltóságu pártelnök ur! Midőn a szabadelvűpárt gróf Tisza István katonai programját elfogadta, sokan, kik ezen programot nem helyeselték, sőt annak a nyelvérdést illető 8. pontja ellen tiltakozással álltunk, azért maradtunk bent a pártban, nehogy kilépésünkkel az obstrukciónak tápot adjunk. De éppen a katonai program hibái és hiányosságai s a kormányzattal megbízott gróf Tisza István iránt való közbizalmatlanság az obstrukciót egészen kihívta, s a leszerelésnek legfőbb akadályai lesz, ugye ezen tények, valamint a kormányelnök urnak kormányra lépte óta is elkövetett politikai hibái, botlásai és a máris megkísérelt törvény- és házszabály félremagyarázások megerősítették azon meggyőződésemet, hogy gróf Tisza Istvánt csak az erőszak tarthatja Magyarországon élén, s megérlelők azon elhatározásomat, hogy bár szabadelvűségem és programom mit se változott, a Lloyd-klubtól azon időre, míg ott gróf Tisza István a kommandáns, kilépjek. Budapest, 1903. november 13. Alázatos szolgája Ivánka Oszkár.

Ezt a kilépést alkalmasint már tegnap megtudta Tisza István és nyilván erről is szó esett közte és Szentiványi Árpád között abban a beszélgetésben, amelyet az éjjeli ülésről szóló tudósításunkban megemlítettünk. A kilépésnek azonban egyelőre nem tulajdonítanak különösebb politikai jelentőséget, mert Ivánka Oszkár egyelőre elszigetelten áll és a volt nemzeti párt tagjai közül senkinek követi a példáját — egyelőre.

A szabadelvűpárt.

Az ellenzék önbizalmának hanyatlásával egyenes arányban növekedett meg a szabadelvűpárté. Az éjjeli csatában kivívott győzelem hatása meglátszott ma a többségen a Házban is, s este a pártkörben is. A pártnak ma este értekezlete volt, amely nem volt ugyan valami tulságos népes, de a párttagok hangulata lelkes volt a konferencia alatt épp úgy, mint egész este.

Gróf Tisza Istvánt, aki egy kissé elkésve jött, mert a belügyminisztériumban dolgozott estig, harsány eljénzéssel köszöntötték. A konferencia napirendje — az ujoncjavaslat tárgyalása — rövid tíz perc alatt kimerült, s ami érdekes dolog volt az értekezleten, az csak ezután következett. Az egyik a miniszterelnöknek az olasz kereskedelmi szerződés, s ezzel együtt a borvámklauzula dolgában tett nyilatkozata, amelyre Bernáth Béla interpellációja adott alkalmat. Gróf Tisza nem bocsátkozott mélyen a kérdés részleteibe, mert, amint mondta, nem akar elébe vágni a parlamenti tárgyalásnak és ezenkívül a kérdésben nincs is még megállapodás; csak annyit mondott, hogy a szerződés meghosszabbításának az új autonóm vámtarifa törvényerőre emelése előtt törvényes akadályai vannak, de a kormány valamely módot keres arra, hogy mindenestre rövid lejáratu provizóriumot kössön, a borvámklauzula eljénzésével.

A miniszterelnök nyilatkozatát Bernáth és az egész párt megnyugvással vette tudomásul. Ebben a kérdésben, hír szerint, holnap interpelláció lesz a Házban is.

A másik érdekes momentum volt a miniszterelnöknek az értekezlet végén való felszólalása, amelyben köszönetet mondott a pártnak tegnapi magatartásáért. Nagyon jó hatást tett gróf Tiszának különösen az a kijelentése, hogy meglepetésnek nem akarja kitenni sem az országot, sem

az ellenzékét, sem saját pártját, és nem szándékozik semmiféle puccsra folytatni. Hozzátette azonban azt a figyelmeztetést, hogy a párt minden egyes tagja értsen vele egyet és aprótaktikai kérdésekben ne csináljanak nehézségeket. Gróf Tisza beszédjét hosszas, lelkes éljénzés követte. Kubinyi Géza adta meg rá a visszhangot a párt nevében és báró Podmaniczky is tódította a kölcsönös udvariaskodást. Altalában az egész este a diadalmasor jegyében folyt le.

Ivánka Oszkár kilépéséről is esett szó itt-ott, de konstataálni lehet, hogy az egész dolog meglehetősen hidegen hagyta a pártot. Maguk a volt nemzeti párt tagjai is — akik ma a szokottnál többen voltak a klubban — egészen közömbösen veszik az esetet, mint olyasvalamit, ami egészen magától értődött a történetek után. Azt is beszéltek, hogy a kilépés békeközvetítés előzte meg, s hogy ez negatív eredménnyel járt, az nem egyedül Ivánka Oszkár miatt. Ez különben lehet klubbeli tereferé is, amely talán csak azt fejezi ki, hogy Ivánka kilépését sokan hogy taksálják.

A volt nemzeti pártiak abszenciája, amint mondtuk, szünőfélben van. Apponyi maga ugyan állhatatosan távol marad, de Szentiványi Árpád és többen a csoport tagjai közül rendes látogatói a pártkörnek. Ott voltak ma néhányan a kaszinópárt tagjai közül is, így gróf Bathányi Lajos, gróf Karátsonyi Aladár, báró Nopcsa Elek, gróf Wass Béla és mások. Ebből azt következtették, hogy a kaszinóbellek sztrájkja, ha nem is szünik, de legalább enyhül. Amit szívesen irnak a tegnapi siker számlájára.

Az országgyűlési szabadelvűpárt tegnapról elmaradt értekezletét ma este 1/8 órakor tartotta meg.

Báró Podmaniczky Frigyes elnök az értekezlet megnyitván, München Aurél előadó ösmertése után az értekezlet az ujonclétszám fenntartásáról szóló törvényjavaslatot változatlanul, az ujoncok megajánlásáról szóló javaslatot pedig az idő elmulása folytán szükségessé vált határidő megváltoztatásával elfogadta. Ugyiszt tudomásul vette az önkéntesek öngyűléseinek eredményéről, az 1901/2. években történt öngyűlésekről és a közös hadseregéből a honvédséghez történt áthelyezésekről szóló honvédelmi miniszteri jelentéseket.

Ezután Bernáth Béla tett kérdést az olasz kereskedelmi szerződés s különösen a borvámklauzula eltolrleése ügyében, mire a miniszterelnök megnyugtató felelőválaszt adott.

Az értekezlet végén a miniszterelnök meleg szavakban adott kifejezést köszönetnek a pártnak a legutóbbi képviselőházi ülésen tanusított magatartásáért.

Kubinyi Géza lelkes szavakban biztosította a miniszterelnököt a párt ragaszkodásáról s ezzel az értekezlet véget ért.

Az ellenzék táborából.

A képviselőház mai ülése alatt már szélteben kolportáltak azt a hírt, hogy a függetlenségi párt az obstrukció anyagából kihajítja az ujoncjavaslatot. Ha az ülés alatt is kétkedéssel fogadták legelőször ezt a hírt, a függetlenségi párt ma esti értekezlete után világosan konstataálható, hogy a hír csakugyan minden alapot nélkülözött volt. A pártértekezlet ugyanis elhatározta ma este, hogy mindkét javaslatot szemben a legerélyesebb harcot indítja meg. Ez a formula az, amelylyel a Kossuth-párt hónapok óta takargatja az obstrukciót, s így semmi ok sincs arra, hogy az ellenzék fegyvereinek szögére akasztását higyük. Bizonyos az, hogy a párt nagyobbrésze ezután jobban hajlik a békésebb felfogáshoz, viszont nem lehet félreismerni, hogy az ugynevezett harcias elemek élni fognak jogukkal, melyet a párt multkori határozata, az ugynevezett szabad kéz-határozat számukra biztosít.

A mai esti ülés lefolyásáról tudósítónk a következőkben számol be:

Tóth János elnök, megnyitja az értekezletet s elmondja, hogy a kormány az éjjeli ülésen napirendre tűzte a katonai javaslatokat s kéri, hogy ehhez hozzájáruljanak.

Földvári Géza: Felhívja a párt figyelmét arra a fontos közjogi kérdésre, hogy a kormány az ujoncokra vonatkozó javaslatokat akarja letárgyaltatni akkor mikor még sem költségvetése, sem erre vonatkozó fölhatalmazása nincs. Hiszen a katonai javaslatok a törvényhatóságokra és az államra is költségeket rónak, mely költségekre vonatkozólag azonban mind-egyik fölhatalmazást nem kapott. A helyes sorrend tehát az, hogy előbb az indemnitás tárgyalandó s csak ezután a katonai javaslatok.

A pártnak elvi álláspontja, hogy a közös had-

sereg számára ujoncot nem szavaz meg. Az eddigi gyakorlat az volt, hogy a párt kijeit szónoka elvi kijelentést tett; most azonban a helyzet lényegesen megváltozott, benne vagyunk egy nagy nemzeti küzdelem közepében, amiért is ezen álláspontunkat nagyobb erővel kell hangsúlyozni. Indítványozza, hogy a párt mindkét javaslatot utasítsa vissza és ezekkel szemben az adott viszonyoknak megfelelő legerélyesebb harcot folytassa. (Helyeslés.)

Szükséges hogy a párt álláspontját egy hivatalos szónok kifejtse, de egyuttal a párt tagjai főkérendők, hogy ezen vitában minél nagyobb számban vegyenek részt. Ugy tudja, hogy Gál Sándor a többszözlásra készen van, miért is ajánlja őt a párt hivatalos szónokának.

Leangel Zoltán: Ugy látja, hogy Tisza István és a házművek a házszabályok kijátszására törekszik. Erre a véleményre az ad szónoknak okot, hogy a honvédelmi miniszter egy rendeletet adott ki, mely szerint az ujoncozást még e hó 23-ára tervezi s azt oly módon akarja végrehajtani, hogy reggel kilencőt estí kilencig, megszorított számú bizottság előtt akarja folytatni. Azt is hallotta, hogy a jövő héten, szerdán vagy csütörtökön, báró Dániel Ernő a vita berekesztését fogja indítványozni. (Nagy zaj. Fölkialtások: Ez klotúr!) Ha Tisza arra vállalkozott, hogy az obstrukcióval szemben helytáll, de mégsem osztja föl a Házat, ebből csak azt következtetheti szőlő, hogy Tisza készül valamire. Az a kérelme, hogy a párttagok minél nagyobb számban legyenek jelen a Házban és erős, egyöntetű föllépést tanusítsanak.

Rákay László. Tóth János. Polónyi Géza fölszólalása után Barta Ödön figyelmeztet arra, hogy a miniszterelnök az éjjeli ülésen azt mondotta, hogy most már a kormányra nézve nem bír nagy fontossággal, hogy rövidebb vagy hosszabb ideig költségvetés és fölhatalmazás nélkül kormányoz. Rájuk nézve legfontosabb most a katonai javaslatok elintézése. Véleménye szerint nem lehet szó nélkül túrni, hogy valaki saját jószántából indemnitást nélkül akarjon kormányozni. Az indemnitás-javaslat a pénzügyi bizottság által le van tárgyalva s e bizottság jelentése már a Ház előtt is fekszik. Indítványozza, hogy a holnapi ülés végén, a következő ülés napirendjének megállapításakor a párt részéről adassék be az indítvány, hogy a mostani vita félbeszakításával az indemnitás tüzessék napirendre. Ez egy oly természetes és helyes álláspont, mely elől a miniszterelnök ki sem térhet.

Leangel Zoltán: A fölmentvény kérdését is szóba kell hozni.

Barta Ödön: Ezt az indemnitás-javaslatot egyidejűleg kell tárgyalni. Szóló már a pénzügyi bizottságban állást foglalt az ellen, hogy az indemnitásról szóló javallatban fölmentvény adatnék a kormánynak azért, hogy az ex-lex állapot bekövetkezése óta a jövedelmeket bevette és a kiadásokat folyósította, de ott kisebbségben maradt azon indítványával, hogy ezen rész hasítotték ki az indemnitási javaslatból és külön előterjesztés alakjában hozzák a Ház elé. A napirendre való fölszólalásra Polónyi Gézázt biz- zák meg.

Rath Endre. Kubik Béla. Krasznay Ferenc. Szatmári Mór és Polónyi Géza. Tóth János és Barta Ödön ismételt fölszólalása után Tóth János a következő határozatot enunciiáta:

A függetlenségi és 48-as párt sem az ujonclétszám megállapításáról, sem az ujoncok megajánlásáról szóló javaslatot nem fogadja el, hanem a legerélyesebb harcot indítja meg mindkét javaslattal szemben.

A párt álláspontjának kifejtésével Gál Sándort bizza meg. Földvári a párt minden tagját, hogy mentől nagyobb számban szólaljanak föl e javaslatoknál. Földvári Polónyi Gézá, hogy a következő ülés napirendjének megállapítása alkalmával indítványozza, hogy a mostani vita megszakításával a következő ülés napirendjére az indemnitásról szóló javaslat tüzessék ki-

Gál Sándor elmondja a megbízást s jelöi, hogy a javaslatokat kettős szempontból fogja bírálni, tudniillik a párt elvi álláspontjára és a tényleges viszonyok álláspontjára helyezkedve.

Tóth János elnök ezután fölhívja Szatmári Mórt, mint a szocialisták átatai tárgyalására kiküldött bizottság tagját, hogy jelentését terjeszse elő.

Szatmári Mór: Ismertei a bizottság jelentésébe foglalt álláspontját s kéri, hogy a betervezett jelentéshez tüzőtt indítványt annak hangsúlyozásával fogadja el a párt, hogy ez az indítvány megfelel a Tóth János-féle proppozíció szellemének.

Többek hozzássólása után a vita folytatását egyik legközelebbi értekezletre halasztják.

Becőházy János ezután ismertei Khuen-Héderváry átal, bazafias magatartása miatt, állásától fölfüggesztett udvarhelymegyei főjegyző: gróf László Ádám esetét, azzal, hogy ez ügyben holnap interpellációt intéz a belügyminiszterhez.

Molnár Ákos jelenti, hogy az olasz kereskedelmi

s emelvényekben interpellációt intéz a kereskedelmi miniszternek.

Dénes: A székegy tagosítás tárgyában interpelláció.

Ezzel az ülést bezárta.

Tisza István köszönete.

Nagyváradról jelentik: Gróf Tisza István a következő levelet küldte Hegyesi Mártonhoz, a bihar- megyei szabadelvűpárt alelnökéhez:

Nagy örömmel vettem a biharvármegyei szabadelvűpárt nevében kormányralépésem alkalmából a hozzám intézett meleghangú levelet. Ezen reám néve oly nagyfontosságú és oly nehéz időben különösen jól esett megemlékezése azoknak, kik politikai pályámon hozzám mindig legközelebb állottak és akiknek élén küzdöttem az utóbbi időben elveink megvalósításért folytatott harcainkban. Hálás köszönetet mondok szives üdvözlésükért, amely biztossággal szolgál nekem arra nézve, hogy azon benső viszony, mely bennünket eddig összekötött, a jövőben is változatlanul fog fennállani. Hazafias üdvözléssel

Tisza István.

Az állami tisztviselők küldöttsége.

Gróf Tisza István miniszterelnök holnap, szombaton délután háromnegyed 5 órakor a belügyminiszteriumban fogadja az Állami Tisztviselők Országos Egyesületének küldöttségét.

A vidék állásfoglalása.

Delcezen város képviselőtestülete ma olyan határozatot hozott, melylyel aligha érles összekötésbe nem kerül gróf Tisza István belügyminiszter irodáival. A város képviselőtestületének ma délután fél 4 órakor tartott közgyűlése ugyanis a város ana határozatát, amely szerint adót még az inközt jelentkezőkkel sem fogad el és az njonek előállításához segítséget nem nyújt, a miniszter megemlékezőjének ellenére is változatlanul fenntartotta. A közgyűlés, amelyen Puky Gyula lemondott főispán helyett Kovács József polgármester elnököt, egyhangúlag hozta meg határozatát.

Szeged város tanácsa egyhangulag elhatározta, hogy miután az adó megszavazva nincsen, a közgyűlés pedig az önkéntes adószedést is megtiltotta, a negyedik évnegyedre esedékes állami adóját (20.000 koronát) nem szolgáltatja be a kincstárnak, hanem takaréka helyezi. Az összes törvényhatóságok közül eddig csak Szeged tagadta meg az adót.

Kétezernegy száz ujonc.

Bár a katonai javaslatok tárgyalása lélek nélkül, fáradtan kezdődött ma újra, mégis nagyon rossz szolgálatot tesz a kormánynak az a katonai körökből kipattantott félhivatalos híradás, hogy a hadügyi kormány, amely most foglalkozik a jövő évi hadügyi költségvetés összeállításával, a hegyi tüzérség és a tábori terekek számára szükséges, körülbelül 2400 főnyi ujoncötöbletet már most szándékozik kérni. A félhivatalos közlemény, amely abból a reménykedésből indul ki, hogy a parlamenti viszonyok, ha nehezen is, majd csak rendbe jönnek most már, s hogy a delegációk december közepére összehívhatók lesznek, hivatkozik arra, hogy a tizenégy taracküteg és a hegyi tüzérség reorganizációjának költségeit a delegáció tavaly már megszavazta, azután meg, hogy a tarackok már készen is vannak és a monarchia katonai reputációjának ártalmára van az a példátlan állapot, hogy tarackok vannak, de nincs hozzá legénység; és ráadásul mindezt azzal a biztatlansággal is igyekezik kedvesebbé tenni, hogy a hadügyi kormány a legszigorubb takarékságot fogja szem előtt tartani: mégis azt hisszük, hogy a magyar kormány aligha fog a mai viszonyok közt megörülni ennek a rosszkor jött közlékenységnek.

A vidék üdvözlése.

Komáromból jelentik: Komárom város törvényhatósága tegnap tartott közgyűlésén egyhangú lelkesséssel elhatározta, hogy az új kormányt üdvözi. Határozata azt a kijelentést is tartalmazza, hogy a vármegye az új kormányt az ország jólétének előmozdítását célzó feladatai megvalósításában és a magyar nemzeti állam megerősítésére irányított törekvéseiben törvényes hatásköréhez képest hazafias buz-

galommal és erélyvel támogatni fogja s ezzel kapcsolatban azt a reményét fejezi ki, hogy a kormány bőlesége meg fogja találni a rendes parlamenti viszonyok helyreállítására s ezzel a régóta húzódo és a legnagyobb hazafias aggodalmakat keltő válság megoldására és minden irányban megnyugtató elintézésére.

Pécs város törvényhatósága ma délután tartott rendkívüli közgyűlésén egyhangulag elhatározta, hogy gróf Tisza István és az új minisztereket leiratilag üdvözi és a haza javát előmozdító alkotmányos és hazafias törekvéseiben készségesen támogatja. A közgyűlés Wlassics miniszter bucsuleiratát sajnálatlalt vette tudomásul.

KÜLFÖLD

A macedóniai reformok. Oroszország és Ausztria-Magyarország már megadta válaszát a porta elutasító jegyzékére. Ez a válasz állítólag onyhe, de azért a reformjegyzék föltétlen elfogadását követeli s azt a reményt fejezi ki, hogy ezt a célt békés uton fogják elérni.

(A porta elutasító jegyzékében azt hangoztatja, hogy különös gondot fordít a reformok végrehajtására. Mivel a macedóniai főinspektornak, Hilmi pasának a mandátuma még két évig tart, reméli, hogy ez idő alatt teljesen helyreáll a rend. A csendőrség szervezése erélyesen folyik, norvég, svéd és belga tiszték közreműködésével. Ó felseje a szultán nagy pénzfeláldozatok fordít a nyomor enyhítésére és a földult házak, templomok, mecsetek fölépítésére. A bennszülött lázadók a körülményekhez képest amnestiát kapnak s általában a porta igyekszik a reformokat minden téren keresztülvinni. Némi halasztást csak a keresztényeknek a csendőrségbe besorozása szenved, de ennek nem a porta az oka, hanem a komiték, melyek halállal fenyegetik azokat a keresztényeket, kik a csendőrségbe be skarnak lépni. Basibozukokat a porta sohasem alkalmazott. Ami a községeknek nemzetiségi szerint való csoportosítását illeti, a porta azt hiszi, hogy az e tekintetben keresztülvitt reformok teljesen elegendők. A törvényhozási eljárás is megfelel a vilajetek követelményeinek. Szóval a porta megmarad az első reformjegyzék óta elfoglalt álláspontjánál s a műrészegi megállapodást nem igen veszi tekintetbe. A jegyzék azzal a reménnyel végződik, hogy a nagykövetek esatlakozni fognak a porta fölfogásához s fölöslegesnek tartják az újabb programponktokat.)

Terjék basa miniszterelnök tegnap látogatása a magyar-osztrák és orosz nagykövetségen kiválóan informatív jellegű volt a reformkövetelések tekintetében. Alaplatanok azok a hírek, hogy az angol és olasz nagykövetek a reformköveteléseket csak általánosságban támogatják. A német és francia nagykövetség támogatása ugyan hathatósabb volt de angol és olasz részről is eléggé fölvilágosították a portát az illető nagykövetségek arra nézve, hogy az entente-hatalmak reformköveteléseit el kell fogadnia. Balfour idevonatkozó nyilatkozatai hatottak is a Jildizben. Különösen azonban a Nordd. Allg. Ztg. és a Köln. Ztg. félhivatalos nyilatkozatai. Ugy látszik a Jildizben végre beláták, hogy az ő érdekekben bele kell egyezni az entente-hatalmak reformkaiójába. A török brodalom valószínűleg meg fogja kíséreni az entente-hatalmakkal való érintkezést a célból, hogy könnyítsen a reformkövetelésen. De mindamellett hosszabb ideig fog tartani és további lépések megtételét fogja kívánni a reformköveteléseknek a porta által való teljes elogadása.

Panama köztársaság. Az új köztársaságot, mely Columbiától szakadt el, az amerikai Unió kormányja ma hivatalosan elismerte. Hay külügyi államtitkár féltiz órakor a Fehér-házban kihírlgatáson fogadta Barilla panamai követet és a köztársaság elismerésének jeléül a szokásos üdvözléteket váltotta a követtel. Roosevelt elnök még ma megkezdi a tárgyalást az új Panamacsatorna építése dolgában. A washingtoni francia nagykövet látogatást tett a panamai követnél. — A Matin new-yorki jelentése szerint Bunau-Barrilla, az új Panama köztársaság új követé Hay államtitkártól kérni fogja a Panamacsatorna építésére vonatkozó tárgyalások azonnali megkezdését, úgy hogy az új szerződést karácsony körül a köztársasági szenátus elé terjeszthetik.

Washington november 13.

Bonau-Vanilla, a panamai köztársaság követének fogadása alkalmával, Roosevelt elnök annak a remény-

nek adott kifejezést, hogy az új állam az Egyesült Államokkal egyetemesben a civilizált világra ádást fog hozni, mint a gondviselés eszköze, azáltal, hogy a vilákereskedelem egy új útját nyitja meg.

HIREK

Budapest, november 13.

— BUDAPESTI NAPLO. November 13-ikén

új előzetes nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetés ezen a napon lejár, méltóztassanak a megújításról idejkorán lemondani, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— A beteg Vilmos császár. Potsdamból jelentik, hogy a német császár egészségi állapotáról ma a következő orvosi jelentést ad ák ki: Minthogy a seb hegedése kielégítő módon halad, a legközelebbi orvosi jelentést holnapután adják ki.

— Kossuth Ferenc születésnapja. Kossuth Ferencnek 61-ik születésének napja alkalmából párthívei bankettet akartak rendezni. Kossuth Ferenc lelkérésére most elhalasztják. A képviselők hétón délután 5 órakor gyülekeznek a pártkörben, ahonnan testületileg vonulnak Kossuth Ferenc lakására hogy születésnapján üdvözöljék.

— Wlassics elismerése. Wlassics Gyula volt közoktatásügyi miniszter közvetlenül hivatalától való visszalépte előtt az Urikány-Zsülvölgyi Magyar Közszénbánya Részvénytársaság igazgatói-ágához abból az alkalmából, hogy e társaság Lupényban új állami elemi népiskolát létesített, a következő leiratot intézte:

„Hunyadvármegye kir. tanfelügyelőjének 1. évi szeptember hó 15-én 4041. szám a ait kelt jelentéséből örömmel értesíttem arról, hogy az igazgatóság a lupényi állami elemi iskola építésére néve elválat kötelezettégek hazafias buzgalommal felelt meg és áldozatot nem kímélve, a lupényi állami elemi iskola elhelyezését minden igényt kielégítő módon oldotta meg, miáltal az állami népoktatás fejlődése ezen banya-, illetve ipari térszen hosszú időre példaszertien biztosítva van. Örömmel és elismerő köszönettel fogadom az igazgatóságnak ezen hazafias buzgalmat és azt nemcsak mint a nemzeti népoktatás iránt való ismert le kesedése megnyilatkozását, hanem mint tette készítő nemes példaadást is kívánom tekinteni és méltányolni.

— Az evangélikusok egyetemes gyűlése. Az ágostai hivatalos evangélikusok egyetemes közgyűlése ma délelőtt folytatta tanácskozásait báró Prónay Dezső egyetemes felügyelő és dr. Baltik Frigyes püspök elnöklésével. A tanácskozás a házépítés dolgán indult meg. Az egyetemes közgyűlés ugyanis tavaly elhatározta, hogy az egyetemes egyház céljaira megvásárolt Üllői-uti háznak a Szentkirályi-utca felé nyuló telek részét beépti.

A kiküldött tizenegy tagból álló bizottság nevében most Sztelbó Kornél azt az indítványt terjeszti az egyetemes gyűlés elé, hogy az üres telek felépítését határozzák el és pedig olyképpen, hogy a házbán helyet találjon az egyetemes gyűlés tanácskoztérme is. Indítványozza továbbá, hogy az egyetemes gyűlés küldjön ki egy nagyobb bizottságot, amely a pályázatot nyomban kiírja s egyáltalában az elő-munkálatokat annyira megindítja, hogy 1905. év őszén az építkezést megkezdhessék. Az egyetemes gyűlés az indítványt hosszabb vita után egyhangulag elogadta s az építő-bizottságra a következőket küldte ki: báró Prónay Dezső (elnök), Sárkány Sámuel, dr. Baltik Frigyes, Zelenka Pál és Gyurátz Ferenc püspökök; Szentiványi Árpád, Laszkary Gyula, Zsilinszky Mihály és Ihász Lajos felügyelők, Sztelbó Kornél egyetemes ügyész, dr. Zsigmondy Jenő egyetemes főjegyző Fabiny Gyula, Perlaky Elek, Zsigmondy Géza, Kéler Napoleon, Pelez Samu és Francsek Imre. Kimondta ezzel kapcsolatban az egyetemes gyűlés, hogy a bizottság tagjai az építkezésben, mint vállalkozók nem vehetnek részt s ha ez eset bekövetkeznék, az összehívhatatlenné vált tag helyett más egyháztaggal egészíti ki magát. Ezután Händel Vilmos a nyugdíjintézeti bizottság jelentését ismertette, amelyet tudomásul vettek. Ennek kapcsán Jesso-vics Károly, a selmezbányai ev. leycum nyugalomba vonult igazgatója helyébe az egyetemes gyűlés Kivády Ernőt választotta meg egyhangulag az intézet igazgatójává.

— A baranyai császárlátogatás emléke. Pécsről jelentik: A belügyminiszter utján ma érkeztek a következő porosz kitüntetések: báró Fejérváry Imre őispán részére a II. osztályú vörössasrend, Simkovich

Keleti-szönyegegek nagy választékban, olcsó, szabott árak mellett **Agóbián és Adorján** IV., Váci-utca 36. (Klotild-palota).

Károlyi móhácsi és *Tilly* Viktor baranyavári járási főszolgabíró részére a III. osztályú és *Németh* Károlyi szolgabíró részére a IV. osztályú vörösszass, végre *Baldass* Károly, Frigyes főherceg uradalmi gazdasági részére a IV. osztályú porosz koronarend rendjeleket legutóbbi baranyai vadászati alkalmából adományozta a német császár.

— **Tisztelgések a kultuszminiszternél.** A VIII. kerületi általános közjátékosságai egyesület és a Józsefvárosi játékonyi négyesület küldöttsége ma délután tisztelgett elnökénél, *Berzeviczy* Albert kultuszminiszternél a képviselőházban.

A két egyesület nevében dr. *Havas* Rezső mondta az üdvözlő beszédet. *Berzeviczy* melegen érző szívet — úgy mond — a józsefvárosiak ismerik a legjobban, mert látják, hogy *Berzeviczy* mily nagy gondal karolja fel az emberbaráti intézményeket. Ha valaki úgy érzi át, hogy a humanizmus a kultúrának édes gyermeke. Mindenütt ott van, ahol nagyot, szépet, jót kell alkotni, s a nélkülözhető munkás s a fázó iskolásgyermek sorsa épp úgy oda van törve nemes szívéhez, mint az ország nagy gondjai és nagy kérdései. És ezért nemcsak a nagyok ünneplését, hanem a szegények halálát könnyeit is méltán kiérdemelte magának. E bécsek gyöngyöket nyújtja át neki a küldöttség, Isten áldását kérvén működésére.

Berzeviczy Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter meleg szavakkal megköszönte a szíves üdvözlést. Immár 13 év óta oly sokszorosa és szoros kötelek fűzik őt a Józsefvároshoz, hogy az ottani társadalmi élet minden mozzanatát élénken érdekli. Örömmel és irazi gyönyörrel tapasztalja, hogy a józsefvárosi intelligencia oly őszinten buzgó, hazafias társadalmi tevékenységet fejt ki a közművelődés és a humanizmus terén. Valamint örömmel és lelki gyönyörrel tapasztalja azt a szíves jóindulatot is, melylyel ő a Józsefvárosban minden oldalról találkozik. Mindezt átérzi most és jól esik neki az a tudat, hogy ha talán a mostani állásában meglesz akadályozva abban, hogy a társadalmi téren nagyobb tevékenységet lejtjen ki, de mégis továbbra is fenntarthatja és szívdíthatja azt a kötelet, amely őt ehhez a két játékony egyesülethez fűzi. Ennek zálogát látja a mai szíves üdvözlésben is, melyért legmelegebb köszönetét fejezi ki. De mint miniszter is csak a legnagyobb mélyánnal szólhat a játékony egyesületek áldásos működéséről, mely kiterjed a szegény iskolásgyermekek felruházására, munkás-otthon és népkönyvtárak szervezésére, mindmennyi kulturális feladatra. Örömmel legnagyobb elismeréssel és köszönettel fejezi ki a miniszter a játékony egyesületeknek hazafias közművelődési és játékonyi szolgálataikat. És a jövőre kéri, hogy őt tarssák meg továbbra is jóindulatukban és támogassák nagyon is terhes állásában.

A miniszter keresetlen szavaira felhangzott a zajos éljenzés. Ezután a miniszter a tisztelgőkkel kezelt fogott és szívesen társalgott velük. A józsefvárosi küldöttség tisztelgése után délután fél 1 órakor *Berzeviczy* Albert a *Magyar Képzőművészek Egyesületének* tisztelgő küldöttségét fogadta, melyet *Zala* György vezetett a miniszter elé.

A küldöttségben résztvettek: *Zala* György elnök, *Jendracsik* Jenő, *Baditz* Ottó, *Márk* Lajos, *Kallós* Ede, *Basch* Gyula, ifj. *Máray* Lajos, *Márkus* Béla, *Jámbor* Lajos, *Damkó* József, *Thein* Miksa, *Füredi* Rikárd, *Szász* Gyula, *Vajda* Zsig. *Meinig* Artúr, *Peske* Géza, *Sándor* Béla, *Istók* János, *Bruck* Miksa, *Kiss* György és *Both* Menyhért.

A küldöttség nevében *Zala* György üdvözölte a minisztert, aki a hódolat, a tisztelet, szeretet és ragaszkodás kifejezésével köszönt. A miniszter eddig is köztük, a művészek között élt. Ismeri a hazai művészviszonyokat sokkal jobban, mint más. De tudja a művészek is, hogy *Berzeviczy* Albert szeretettel foglalkozik a művészet kérdéseivel, mért is viszoni tőbbet várnak tőle ezen a téren, mint mástól. Az üdvözlő szavakra *Berzeviczy* Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter kijelentette, hogy *Zala* György szavai szívében élénk visszhangot keltek. Hisz tudják, hogy annyira szereti a művészetet. Eddig ugyan csak szóban és írásban, de jövőben már tettekben szolgálhatja a hazai művészet érdekeit. Leghőbb óhajása tehát, hogy ez akaratának megjelölés anyagi eszközökkel is rendelkezessék. Örömmel tapasztalja, hogy maga a nemzet mily nagyra becsüli a művészetet. Mért is joggal szív jövőt jósolhat a magyar képzőművészetnek. Valóban boldognak fogja magát érezni, ha az ő miniszteri működéséhez is fog járulni némi emléke a hazai képzőművészet fellendülésének. Ebben a reményben bizalmuk és támogatásukat kéri a művészeknek. És ha talán mindenben nem tudná elérni azt, amit elérni szándékozik, ezt ne az akarat hiányának tulajdonítsák. Végül újból megköszönte a szíves üdvözlést.

A miniszter szavaira élénk éljenzés hangzott fel. Erre *Zala* György bemutatja a művészeket, kiket a miniszter különben már személyesen ismert, és élénken tudakozódott tőlök, hogy milyen lesz a társat, amelyre már előre is kíváncsi. Végül megígérte, hogy holnap este elmegy a Fészekbe, és szívesen csúszott a művészeketől.

Ugyancsak ma délelőtt tisztelgett a kultuszminiszternél az országos tornaszövetség is *Czölder* János vezetésével. *Czölder* lendületes beszédében méltatta

Berzeviczy érdemeit az ország testnevelése és az egyesületi tornászati fejlesztéséért. *Berzeviczy* szíves szavakkal köszönte meg az üdvözlést. — Nincs bucsuzás köztünk — mondá — mert az eszmének, melynek eddig harcosa voltam, ezután is munkása óhajtok lenni, és ezt talán még fokozottabb mértékben is fogom teherelni, számítva mindenkor a tornaszövetség buzgó és szakszerű támogatására.

— **Családi öröm a Quirinában.** *Heléna* olasz királyné, mint *Romából* távirák, anyai örömek élénéz. *Morisoni* szenátor a kiváló nőorvost *San-Rossore*be hívták, hogy megvizsgálja a királynét, vajjon elkísérheti-e a királyt Londonba.

— **Roberts lord beteg.** A *Daily Telegraph* arról értesül, hogy *Roberts* lord, az angol hadsereg legünnepeltebb katonája nagybetegben fekszik. Tüdőgyulladás van, ami az ő korában már könnyen végzetessé válhat. *Roberts* lord a szerencsétlen kezű *Buller* tábornokot váltotta fel a dél-afrikai harcmezőn s ezzel meg is változott odalenn a hadiszereplése dolga. Azeidre a boeroknak kedvezett a szerencse s a nem igen zseniális s azóta népszerűtlenségbe süllyedt és kegyvesztett *Buller*re alaposan elbántak a csatatéren. *Roberts* azonban őket verte. Az volt az első sikere s egyzersmind döntő az egész hadjáratra, amikor *Kronje* tábornokot egész hadtestével együtt elfogta. Ettől kezdve reménytelen lett a boerokra nézve a háború. Harcoltak, de csüggedten. *Roberts* lord, miután elvégezte munkáját odalenn, átadta a helyét *Kitchener* lordnak s ő maga hazament Angliába. Nagy ünneplésben volt része, nemzeti ajándékot is kapott s a hadsereg főparancsnoka lett.

— **Biró Lajos felolvasása.** A Természettudományi Társulat népszerű kurzusai keretében ma este kezdte meg *Biró* Lajos, az éveken át Uj-Guineában tartózkodott jeles tudós, három este terjedő előadását ezen a címen: *Kőkorszakbeli élet a jelenben.* Az előadások a nagy érdeklődésre való tekintettel a Műegyetem kertjé nagy pavilonjában tartanak, amely már a mai első estén zseuoláig megtelt hallgatósággal. A közönség sorában láttuk báró *Eötvös* Lorándot, az Akadémia elnökét, *Szily* Kálmánt, az Akadémia főtitkárát, *Wartha* Vincet, *Radács* Jenő miniszteri tanácsost, számos tudóst, tanárt és előkelő hölgyközséget. *Biró* Lajost a terembe léptekor lelkesen megjelénézték.

Azon kezd, hogy a műveltség fejlődését és haladását jól határoli korszakok jelzik. Az etnografia azonban azt mutatja, hogy a föld kerekességé ma is a legkülönösebb műveltségű népfajok laknak. Uj-Guinea jelenleg is kőkorszakbeli népekkel van tele. Ennek pedig az a magyarázata, hogy az európai befolyás teljesen megörök egy-egy falu határára. Hogy mért, azt megmagyarázzák a helyi viszonyok. Uj-Guinea klímája teljesen tropikus. A nap csaknem függőlegesen áll fölötté. A forrászás hatását ugyan meggyöngyöztük a tenger felől jövő szelek, melyek vizpárakkal vannak telítve és esőt hoznak az európaiakra a folytonos időváltozás nagy batással van s megráolaja őket a telepedésben. Az európai befolyás tétőgalasánál másik nagy akadály a malária, amely igen gyakori betegség s csaknem minden ott megforduló európaiat megfárad. A bennszülötteket nem érnti, valószínűleg azért, mert gyermekkorukban esnek át rajta. Az előadó ezután részletesen leírja a pápus külsőt, csekély rubázátát, diszjárgvait, amelyekből *Biró* Lajos egész gyűjteményt hozott magával, amiket sorjába bemutatol halgatóságának.

A rendkívül érdekes előadást a nagyszámú hallgatóság nagy érdeklődéssel kísérte, s a jeles tudóst végül lelkesen megjelénézte. *Biró* Lajos mához egy hétre folytatja előadását.

— **Langyel István síremléke.** *Langyel* Istvánnak, a Természettudományi Társulat elhunyt buzgó igazgatójának és pénztárosának sírja fölé barátai és ismerősei emleket akarnak állítani s arra kérék a választmányt, engedje meg, hogy e gyűlölet a társulat körében készíthessék. A választmány legutóbb tartott ülésében készséggel helyt adott a kérésnek, gyűlötevek máris rendelkezésre állának a tagoknak a titkári helyiségben és az olvasóteremben.

— **Márk Márkus röpirata.** *Márk* Márkus e napokban megjelent röpirata, amely a jelenlegi abnormis politikai és parlamentáris helyzetet magyarázza, az ennek szánására szolgáló természetes eszközökre is rámutat, az illetékes szakkörökben általánosan méltatásban részesült. *Plósz* Sándor igazságügyminisztertől a szerző a következő elismerő iratot vette: „Az alkotmányos utat a kivétel utat” címen írt érdekes fejtegetéseinek szíves megköszönetét fogadja nagyszámú ösztöne köszönetemet.

— **Házasság.** Dr. *Moldoványi* Sándor miniszteri segédfogalmazó jegyet váltolt *Lits* Olga kisasszonnyal, *Lits* Gyula főispán és neje, született *Geiszt* Ilona leányával.

— **Elfogott nihilista.** Triesztben tegnap letartóztattak egy orvost, *Baldass* Frigyes a neve. Hogy nihilista, azt voltaképpen akkor tudták meg, amikor a börtönbe kísérték. Mielőtt besorozták volna a fogház névjegyzékébe, megfűrésztötték. Mellére a cár arcképe és egy revolver van tetőlválva. Ez nyilvánvalóan nem vall valami békesség szándékra. A rendőrség azt hiszi, hogy veszedelmes nihilistát fogott benne.

— **A telefonforgalom átalakulása.** Hiába a szegény telefonkiszasszonyok minden buzgósága. Hiába csodálatos türelmük, hiába uralkodnak bámulatos energiával idegeiken, úgy látszik mégis, hogy rohamos gyorsasággal közeledik a nap, mikor karos, léányos alakjai eltűnnek a telefonközpontokból, hogy magukkal vigyenek onnan minden derüt és pózist. Azon a helyen, ahol most fehér ujjak villogása jelzi, hogy a felek közt megtörtént a kívánt összeköttetés, komor automata-szekerénykék fognak állni, melyek tompa berregéssel teljesítik majd az egymással beszélő óhajtok kívánságait. Az abonnensek nem kell majd csengetnie, nem kell várnia és számot mondania, melyet a kisasszony nem ért esetleg jól meg, hanem ő maga fogja magát azzal összekötni, akivel beszélni akar.

Az új készülék létszála nagyon egyszerű. A telefon-apparátus rendes szekrénykébe, amely azonban a rendes részeken, a mikrofonon, kagylón és csengőn kívül még egy kerék érelemekével van felszerelve. Ennek a lemeznek szélén tíz lyuk van, amelyek mellett az első tíz számnak bevétel jogya látható. Ha a 4732 s ámmal akarunk például beszélni, akkor a 4-el jelzett lyukba nyulunk és a lemezt bizonyos pontig forgatjuk, ahol aztán magától visszazugrik eredeti helyére. Eppen úgy teszünk a 7, 3, 2-vel is és már össze vagyunk a 4732-ös számmal kötve. Ekkor csak egy gombot kell meg megnyomunk, hogy a szőlított készüléknek megszólaljon a csöngetőtű. Amint ebből a választás leírásból is látható, a szerkezet nagyon egyszerű. Az összeköttetés sokkal kisebb időt vesz igénybe, mint a mai kezelésnél. Tévedések ugyszólván nem fordulhatnak elő és a telefon nem lesz annyi mulatód, de még gyakrabban bosszantó kalandnak és bonyodalomnak előidézője, mint most. A telefonos kisasszony nem fog többé bennünk a beszélgetés legérdekesebb helyén félbeszakítani, hivataln harmadik nem fog bennünket megzavarni, minthogy egy önműködő zárómagnus lehetnénné teszi, hogy valaki ugyanazzal a számmal kösse magát össze. Nem fog ezentul az idő sem tekintetbe jönni, beszélhetünk az éjszaka bármely percében, minthogy a központi automatikus készülékeknek nincs szükségük időtől álomra.

Az önkapcsoló rendszer csak néhány éves mindősze. Több feltaláló megpróbálkozott vele, de a problémát is csak az amerikai *Almon* B. *Strouger* oldotta meg sikerrel. Készülékét a *chicagol Erickson* és *Keith* cég tökéletesítette és százszor kapcsolásra tette használhatóvá Berlinben, próbaképpen már 1900-ban berendeztek egy központot, amely négyszáz kapcsolást foglal magában. Hogy ez a központ sikerrel működött, annak meggyőző bizonyítéka, hogy most már 1000 előfizetőre terjesztik ki. Ugy hallatszik, hogy nemsokára Bécs is kap ilyen próbatépet. Az osztrák kormány ugyanis két főhivatalnokot küldött ki Amerikába a rendszer tanulmányozására és most már fel is dolgozták szerzett tapasztalataikat. Maguknak a telepekné berendezése többé fog kerülni a mai rendszerrel, de ezzel szemben nagyon megcsökken az üzemeltetés, minthogy nem lesz többé a mai nagy személyzetre szükség. A központban csak néhány hivatalnokot és mechanikust kell alkalmazni, akik a készülékeket ellenőrzik és megakadályozzák az esetleges zavarokat. Ezen kapcsolásra berendezett központok *New-Bedfordban* és *Fall Riverben* (Massachusetts) működnek. *Chicagóban* éppen most építenek egy nagyszámú önkapcsoló központot, még pedig 10.000 előfizető számára. Ugy tervezik, hogy az abonnensek magáért a berendezésért semmit se fizessenek, az egyes beszélgetésekért azonban 5 centet, de úgy, hogy 85 dollányi évi befizetéssel tul, díjtalanul beszélhetnek.

Minthogy Bécsben már rövid idő múlva berendezik az első önkapcsoló központot, valószínű, hogy nemsokára mi is megismerkedünk az új rendszerrel.

— **Imaház-áthelyezés.** A budapesti ortodox izraelita híközség az Országlele házában levő zsinagógájában folyamatosan levő javítási munkálatok miatt a mindennapi istentiszteletet további intézkedésig az ortodox talmud-egyetem imatermében (Kazinczy-utca 52.) tartja. A híközség irodája és anyakönyvi hivatala a munkálatok befejezéséig VI. Szerecsen-utca 7-9. sz. a vannak.

“AGRARIA” magyar gépforgalmi részvény-társaság **a szab. osztrák-magyar államvasut-társaság resiczai mezőgazdasági gépgyárának vezérigynöksége.**

Mezőgazdasági Kellősök Gyűjtemény. Tiszta acélnagy saját hámoraklónk. Elkérhetően tégelyacélekefje. Páncélaacé-kormányozók. Magasított acélekefje. Porvédő kerek. Acél [] gerendy. Csak kitémasztott nyeregkerettel bíró taligát szállítunk. Kérjük árjegyzékét, mivel ez az összes talajmivelő-gépek terjedelmében ismerteti és egyáltalán a talaj alapos megmunkálására terjedelmes, szakszerű és minden gazdának értékes felvilágosítást nyújt — és díjmentesen küldetik. Egyégyártás terén legelső-rangú magyar gyártmány, felülmúlja még a legnevezetesebb idegen gyártmányokat is. Rövidített levél cím: „Agraria” Budapest, V. Váci-ut. 2. Sürgöny cím: „Agraria” Budapest.

— **Kossuth Lajos Tivadar nyilatkozata.** A *Politikai Értésítő* írja: A napokban néhány lap **Kossuth Lajos Tivadarnak** oly kijelentéseket tulajdonított, amelyek a valóságnak meg nem felelnek s általa tulajdonképpen nem tettek. Ő, mint a függetlenségi elveknek híve, ezen elveknek diadalát szívből óhajtja és azt magánbeszélgetésében ki is fejezte. Ami a jelen helyzetet illeti, arra nézve évadokot bármilyen módon nyilatkozni, sok mindenféle szempontból nem tartván a nyilatkozást jelenleg egyáltalában okszerűnek.

— **Egyetemi élet.** Az egyetemi ifjúság kebelében ismét megalakult a nemzeti párt, amely már évekkel ezelőtt szerepelt és a magyar faj szupremáciáját tüzte zászlajára. Az újonnan keletkezett párt programját kidövtette és felvette a nemzetközi szocialistákkal is. A párt első gyűlése a Menza Akadémika nagyertermében tartotta. Elhatározták, hogy a rektornak memorandumot nyújtanak át, melyben elhívják figyelmét arra az agitációra, amelyet a szocialdemokrata halgatók a hazafiság és vallás ellen az egyetem falain belül keltettek. A párt rőpiratot fog kiadni, amelyben körvonalozza céljait és törekvéseit.

— **Radnóti Dezső halála.** Kolozsvárról táviratozzák, hogy **Radnóti Dezső** hírlapíró, az Erdélyi Kárpátgyűlés főtitkára ma éjjel 11 órakor meghalt. **Radnóti** az egyesületnek megalakulása óta élénk tevékenységi tisztviselője volt és Erdély természeti szépségeinek és földrajzi megismertetésében maradandó érdemeket szerzett. E céljai érdekében szóval és tollal rika buzgósgát fejtett ki. Az ő serkentésére a Kárpátgyűlés egyik jelentékeny tényezője lett az erdélyi magyarság tömörülésének s a nemzeti eszme terjedésének.

Radnóti Dezső 1865-ben Abrudbányán született. Középiskolát a nagyenyedi és szászvárosi ref. kollégiumokban végezte, aztán jogot hallgatott Kolozsváron. Mint középiskolai tanuló főadójává vált a szászok és oláhok ellen Szászvárosban megindult zászlócsértési pernek. Mint joghallgató vett részt az EMKE szervezési munkálataiban. Később ennek az egyesületnek fogalmazója volt és mint ilyen különösen az EMKE népkönyvtárakat és dalosköröket szervezte. Buzgólkodására 1891-ben megalakult az Erdélyi Kárpátgyűlés, amelynek haláláig főtitkára volt. Ő kezdeményezte a helynevek magyarosításáról szóló törvényt és tagja volt annak az országos bizottságnak, amely ezt a törvényt előkészítette. Ugyanekkor mozgalmat indított, hogy Erdélyben az idegennevelő helyek ismét felvegyék régi magyar neveiket. Az erdélyi Kárpátmuzeum szervezési munkálataiban is tevékeny részt vett és indítványára létesült Kolozsvárott **Mátyás király** szülőházában az erdélyi néprajzi múzeum. Lelkes agitációjával karöltve járt hírlapíró működése, ame y szintén az erdélyi magyarság megerősítéséért küzdött. Szerkesztette az *Erdélyi Híradó* napilapot, majd az *Erdélyi* című fűrdőgyűjtő, néprajzi és turista szaklapot.

— **Draga királyné hagyatéka.** A hagyatéki bíróság, — amint ezt egy belgrádi telegramm jelenti, — ma adta ki végzését **Draga királyné** vagyonáról. A kimutatás szerint szép összeg maradt a királyné után s az örökösök még abban az esetben is meg lehetnek elégedve a királyné takarékoságával, ha sobase jutnak hozzá azokhoz az ékszerekhez, amek ek a „politikai“ gyilkosság alkalmával eltűntek. Minthogy a királyné végrendeletet nem hagyott hátra, vagyonát három huga öröklé: **Krisztina**, a férjétől elváltan élő **Petrovicsné** és **Georgina**, akik nagykorúak, továbbá **Anna**, aki kiskorú. Ezek az egyedül elismert örökösök, minthogy más örökös nem jelentkezett. A hagyaték egy belgrádi sarokház és több ingatlan, 579.710 dinár értékben. A bíróság most a kiskorú Annát nagykorúnak nyilvánította, hogy az örökség elosztása egyszerűbb legyen. Adósság nem terheí a hagyatékot, csak az úvidéki *Neven* újság kiadóhivatala támaszt 208 korona követelést. Az örökösök ezt az összeget, továbbá a hatszázalékos örökösödési adóilletéket, a hagyatékot fölvevő bizottság és a becselő ékszereszek díjait közösen fizetik.

— **Felolvasás a Lipótvárosi Kaszinóban.** A Lipótvárosi Kaszinóban e hó 13-án, csütörtökön felolvasó est lesz, amelyen dr. **Marcell** Henrik egyetemi tanár, a kiváló történettudós fog előadást tartani a minap elhunyt **Mommsenről**, a németek nagy történetírójáról.

— **Kisenevi árvák.** Tegnap este harminc árva érkezett **Bécsbe**, akiknek szülei a kisenevi mézárás áldozatai lettek. Az árvák egy *Velkínd* nevű pa'esztáni tanító vezetésével Jaffába mennek, ahol az ottani gazdasági iskolába lépnek be, hogy a gyakorlati élethez szükséges ismereteket szerezzenek. Bécsben diákok és cionista nők fogadták az árvákat és elkísérték őket a Románia-szállóba. Pénteken a kisenevi gyermekek a Lipótvárosi templomban gyásztiszteltetést tartanak meghalt szüleik emlékére.

— **A nagy idők tanúja.** **Weiser Sámuel** volt 1848-as honvéddadnagy legnap Lipót-Szentmiklóson nyolcvanegy éves korában elhunyt. Az elhunyt ifjkorában Perczel tábornok csapatainál küzdött a magyar szabadsággért s a szent-lamasi csatáiban tüntette ki magát bátorságával és vívői viselkedésével, melyet tábornoka avval ismert el, hogy a csata után legott hadnaggyá nevezte ki. **Weiser Sámuel** a szabadságharc leverése után visszatért szülővárosába, ahol azóta általában szerették és tisztelték. Temetése ma volt.

— **Mulató fegyverek.** Rigában, mint az ottani lapok írják, tizenkét fegyver alaposan kirugott a hámból. Egy iskola építésénél dolgoztak több fogházor felügyelete alatt. Ebéd idejére a rokonok pálinkát hoztak a fegyvereknek. Az öröknek ez ellen nem volt kifogásuk, de mikor látták, hogy az őrizetükre bízott társaság már eleget, sőt ennél egy kicsit többet is ivott; el akarták venni a pálinkásüvegeket. Erre a nekihevítt fegyverek vasrudakkal és lapátokkal helybenhagyták az örököt, akik a lázadók elől rémülten elfutottak. A fegyverek ezután zavartalanul főlhajították a maradékot és önként visszatértek a börtönbe.

— **A Ferenovárosi Népkönyha megnyitása.** A főváros szegényei számára az első Ferenovárosi Népkönyha a gróf Halter-utca 3. számú helyiségében vasárnap délelőtt nyílik meg. A népkönyha berendezésével már elkészültek s tegnap megkezdték a IX. kerületi előjáróság helyiségében az előadulványok kiosztását. Tegnap 180, ma délelőtt pedig mint 60 szegény váltott 20 és 10 filléres utalványokat a vasárnapi első ebédre. Valószínűleg a napokban elkészülnek a budai népkönyhakkal is, amelyeket a szegény lakosság örömeire rövid idő múlva átadhatnak rendeltetésüknek.

— **Dinamitrobbanás a sétátéren.** Londonból táviratozzák, hogy egy leány ma egy sétátéren egy pléhdobozt talált. Mit sem sejtve, felemelte a földről a dobozt, de szerencsétlenségére leejtette. A dobozban nagymennyiségű dinamit volt és rettenetes durranással felrobbant. A járőrelők közt iszonyu pusztítást vitt véghez az explodált bomba. *Tizenketten borzalmas égési sebeket* szenvedtek, kinek kezét, kinek lábát szaggatta szét a dinamit. Azt a leányt is, aki a pléhdobozt találta darabokra tépte a bomba.

— **Halalozás.** Özvegy **Feischl** Károlyné, szül. **Fischer** Róza tegnap elhunyt életének 45. évében rövid szenvedés után. Fian: **Fodor** Jenőn, a Belvárosi váltóüzlet főhivatalnokán kívül előkelő és nagy rokonság gyűszölye az elhunyt urnót egy a fővárosban, mint a vidéken. Az elhunyt hült tetemet *Miskolcra* szállíták és ott helyezik örök nyugalomra.

— **Új osepkkő- és ocsontbarlang.** **Tiglas** Gábor főigazgató a déli határhegység szélén, hunyadmegyei *Lunkdary* határában legközelebb több száz méternyi terjedelmű osepkkő-barlangot fedezett fel. A nagyterjedelmű és nehezen megközelíthető barlangban megkísérelt ásatás eredményre és a barlangi medve (*Ursus spelaeus*) csontjairól jutalmazza felfedezőjét.

— **Letartóztatott magánzó.** A pozsonyi törvényszék megkeresésére a rendőrség letartóztatta **Varga János** 55 éves magánzó Ferenó körút 7. számú lakásán. **Varga** pénzügyminiszteri fogalmazó volt és azzal vádolták, hogy egy ügy elintézéséért 100 forinttal megvesztegettek. A szerencsétlen embert a törvényszék felmentette, azonban a pozsonyi ítélőtábla másfélévesztendei börtönnel sújtotta. **Varga** meglebebezte az ítéletet, a felebbezést azonban egy nappal később adta be és így alaki okokból elutasították. Az ítélet így jogervényes lévén, a rendőrséget megkereste a pozsonyi törvényszék, hogy **Vargát** tartóztassa le.

— **Tífuszjárvány egy leányiskolában.** A milánói leánynevelőintézetben — mint onnan táviratozzák — tífuszjárvány ütött ki. A százötven növendék közül harmincan betegedtek meg s eddig heten meghaltak tífuszban. A hatóságok meglettek minden intézkedést a járvány elhárapozása ellen.

— **Jutalom tanítóknak.** Az Akadémia b6ró **Wodianer** Albert alapítványából 1000—1000 korona jutalmat tűzött ki Magyarországon bármely népiskolájában működő két néptanítónak, tekintet nélkül az iskolafenntartó jellegére. A jutalmat az Akadémia 1904. március havi összes ülésén ítélte oda.

— **Elgázolások.** A *szentendrei* viciinális vasút egyik vonata ma este a Vöröskereszt-kórház közelében elgázolt egy 14—15 éves ismeretlen fiút. A szerencsétlen azonnal meghalt. Holtestét bevitték a törvényszéki orvostani intézetbe. — A *szentlőrinci* helyi-érdekű vasút egyik vonata a Szent István-kórház átelében elgázolta **Stóff** Mariát. Életveszélyes sérüléseivel a Szent István-kórházba vitték.

— **Elfogott sikkasztó.** A temesvári rendőrség táviratilag tudatta a főkapitánysággal, hogy **Schweiger** Zsigmondot, a Lázló és Popper-cég gyakornokát, aki 2760 koronát sikkasztott és azzal megszökött, ott elfogták. A pénzből 479 korona hiányzik.

— **Rendőri hírek.** **Varga** István szajgyártó ma este a Magdolna-utca 20-ik szám alatt levő lakásán lelakasztotta magát s mire észrevették, meghalt. — Ma este a Dob-utca 70. szám alatt **Rosenfeld** János lakásából ismeretlen tettes 900 koronát ellopott. — **Jókai** Mór ma este jelentést tett a rendőrségen, hogy az Erzsébet-körút 42. szám alatt levő lakásából egy briliánsokkal kirakott nyakkendőtűje eltűnt. A rendőrség megindította a vizsgálatot.

(x) **A legfurcsább nevek alatt vannak hirdetve** különböző Santal-készítmények. Tisztaság és hatás tekintetében a külföldi készítmények föllmulja a *Santal* *Egger*, melyet orvosok is rendelnek, anol Santal. Copavált vagy *Cubébat* javasolnak. Csak a törvényileg védett *Tigrisfej*-védjeggyel valódi.

(x) **A szerencseapítár** által már számos család lett boldogja. A véletlen játéka kiszámíthatatlan. Mindenkinek ajánlhatuk, ha osztályszíjegyvet venni akar, úgy bizza magát duplán a véletlenre és csak a *Királyfi és Társa* szerencseapítárától rendelje meg saülelése- vagy névnapja mellett levő számot.

Verniszázs-dalok.

1.

A ligetbe gummirádlin,
Villamoson, omnibuszon,
Sőt néhányan gyalogszerral
Mennek ki a verniszázásra.

És tel s alá a termekben
Nyílagenek gazdag tömegben
S otykor jobban, mint a festők,
Fellek az asszonyok.

A képeket ki se nézi,
Csak a leg'abb ruhákat;
S Kánitzné szól Kovácsnénak:
— Láttad Gondosné butonját?

— Láttad Basitzné kalapját,
Láttad Szirnesné boját,
Telosnek szobráu szép a plén ér,
Auspitzné nem jött ma el?

Igy sürögnek, így forognak...
És ha kérded, mindez mért van?
A felelet igen kurta:
— A képzőművészetért!

2.

Ah! hol van a barna fűrű,
Rózsás arcú és deli?
Aki mindig ezer bókbal,
Biztatással volt teli?

Hogyan lejtett jobbra, balra,
Hogy állt a képek előtt,
S hogyan mondta a festőnek:
— Tavasz óta sokat nőtt.

Holnap már nem verniszázsol,
Holnap nem lesz odakint,
Most az egyszer, most az egyszer
Wlassios Gyula messze tűnt.

Holnap más jön szakérteni,
Sok kép, holnap mást hevitsz!
Szenüvegés, komoly férfi,
Akit ural Berzeviz.

3.

Lila réten zöld őz legel,
A felhők széie hupikék,
A fán bordó pinty énekel
S viágos fekete az ég.

Fehér lány áll a fák között,
Arca furosa, majdnem osodás...
Kis tábla van a kép fölött:

1000 kor. Boldog álmodás.

N.

FŐVÁROS

(*) **A községi választások.** A főváros igazolóválasztmánya ma **Méró** János elnökletével ülést tartott s a községi választásokat november 24-ikére és 25-ikére tűzte ki. A napirend előtt **Schweiger** Márton kifogást tett az ellen, hogy ő kérte az elnököt, hogy hívja össze a választmányt, de az elnök kijelentette, hogy akkor hívja össze, amikor neki tetszik. Indítványozza, mondják ki, hogy ha a választmány négy tagja kívánja, az elnök köteles legyen a választmányt összehívni. **Méró** János csak annyit mondott, hogy akkor hívja össze, ha az szükségesnek tartja. **Morzsányi** Károly és **Rács** Károly vitatták meg a dolgot, de azután határozathozatal nélkül napirendre tértek fölőle. Konstatálták, hogy **Veisz** Fülöp és **Etelek** Pál virilista-joga megszűnt s így mandátumukat elvesztették. **Schunda** V. Vencel, **Gerenday** Géza, **Mutschbacher** Béla és **Jármay** Gyula mandátumukról mondtak. A választmány egyik-másik tagja nem értette meg, hogy miért mondanak le, amikor mandátumuk néhány hét múlva ugys megszűnik. A dolog pedig igen egyszerű. A belvárosi póttagok között van olyan, aki három év előtt a paktum alapján lett póttag s aki a Sas-pártnak kellemetlen. Lemondatták tehát a négy tagot. A póttag kellemetlen tagnak és így a mandátuma már most lejárt. Helyébe azután a Sasok, ha sikerül győzniök, a maug emberüket viszik be póttagnak. A választmány a törvény rendelkezése ellenére a VI. és VII. kerületben hat tag helyett tizenkötöt, illetőleg tizenegy tagot rendelt a szavazatszedő küldöttségbe. A választmány küllőben a választásra a következő intézkedéseket tette:

Mindenekelőtt konstatálta, hogy az idén 1903.

rendes és 47 póttagot választanak a virilisták közül, tehát minden kerületben ennove szavaznak a választók: Az első kerületben a választás a Várban, a kerületi elöljáróság épületében lesz. A virilistákon kívül 10 rendszer és 3 póttagot és 11 kerületi választmányi tagot választanak. A szavazatszedő-küldöttégek élnöke Cséler János, helyettes élnöke Mauks János, rendszeres tagok Argay János és Volf Márton, póttagok Feloldi Dániel és Rauscher Viktor. — A második kerület a Korvin-téri Vigadóban választ 10 rendszer és 3 póttagot és 12 kerületi választmányi tagot. Küldöttégek élnöke Semkik Lajos, helyettes élnök Veinek József, rendszeres tagok Ludmayer Ferenc és Stolp Ferenc; póttagok Mészáros József és Reiml József. — A harmadik kerület az elöljárósági épületben 10 rendszer, 5 póttagot és 15 választmányi tagot választ. Elnök Palotai Rezső, helyettes élnök Gebhardt József, rendszeres tagok Gernád Mihály és Gáthner Béla, póttagok Kudelka Károly és Schwarzenauer Lajos. A negyedik kerület a váci-utcai Újvárosi háza tanácstermében 12 rendszer, 3 póttagot és 11 választmányi tagot választ. Elnök Fritvaldszky Sándor, helyettes élnök Véri Károly, rendszeres tagok Kunz Jenő és Hegedűs Károly, póttagok Kövály Ármán és Steinhardt Antal. Az ötödik kerület az elöljárósági épületben 11 rendszer, 3 póttagot és 16 választmányi tagot választ. Elnök Hüttl Tivadar, helyettes élnök Stiller Mór, rendszeres tagok Bródy Samu és Sreyer Jakab, póttagok Lincser Imre és dr. Zsigmondy Jenő. A hatodik kerület az előjárósági épületben 11 rendszer és 2 póttagot és 14 választmányi tagot választ. Elnök: dr. Wolfner József, helyettes élnök: Leitner Adolf, rendszeres tagok: Csery Kálmán, Kóh József, Simegyi Vilmos és Gál Károly, póttagok: Beck Géza. A hetedik kerület az előjárósági épületben 11 rendszer, 3 póttagot és 16 választmányi tagot választ. Elnök dr. Kiss József, helyettes élnök Eöner János, rendszeres tagok Simonovics Béla és Scenger Béla, póttagok: Porszász Gyula és Földes Árpád. A kilencedik és tizedik kerület a Ferencvárosi Polgári Kör Bakáts-téri helyiségében 11 rendszer, 4 póttagot és mindegyik kerület külön 14 választmányi tagot választ. Elnök Vágner Géza, helyettes élnök Horváth A. János, rendszeres tagok Hecht Ernő és Horváth Gyula, póttagok Fácáni István és Weigand József. — A virilista-listák összeváltására a választmányi Hivós József elnöklésével negyvenöttagu bizottságot rendelt ki.

(*) A tanitónók választói joga. A fővárosi közoktatásügyi bizottságba képviselőt küld a községi tanítótestület is. Képviselőt és nem képviselőt, mert az eddigi gyakorlat szerint a választásban a tanitónók nem vettek részt és pedig azért, mert a város háza az tartják, hogy aki választó, az választható is. Hogy tehát a tanitónók ne legyenek választhatók, a választói jogot is megvonják tőlük. S ha megtörtént, amint hogy többször megtörtént, hogy a tanítótestület tanitónót választott be a bizottságba, ezt a választást nem fogadják el. A tanitónók egy része azonban nem hajlandó beenyugodni abba a határozatba s ma deputáció ment az iskolai tanácsoshoz ebben a dologban. Tanitónók, akik kifejtették, hogy ha meg nem adják a tanitónók választójogát úgy a főváros alkalmazottai közül mintegy hatszáz elemi iskolai tanitónó és száz polgári iskolai tanitónó nem lesz képviselve a bizottságban. Nem bánták a tanitónók, ha egyelőre legalább az aktív választói jogot megkapják, a passzív választói jogról egyelőre lemondanak. A tanácsos megígérte, hogy a kérelmet megvizsgálja.

(*) A népszínházi bizottság ülése. A népszínházi bizottság ma ülést tartott a polgármester elnöklésével s megállapította a jövő évi költségvetést.

(*) Földcsuszamlás a Táborhegyen. A III. ker. Táborhegyen tavaly nagyobb mértékű földcsuszamlások történtek, amelyek veszélyeztetették a környékbeli épületeket, sőt néhányat ezek közül erősen meg is rongáltak. A mérnöki hivatal javaslata a terület megvizsgálta a földtani-intézet is és az megállapította, hogy a csuszamlások oka a talaj-viszonyokban van. A terület alját ugyanis az ugynevezett kiszéllt agyag alkotja s rajta lösz-réteg fekszik, amely utóbbi a vizet nem tartja meg s így tartós esőzések alkalmával a lösz — spongyaszerűleg — megtelek és a vízzel együtt lecsuszlik az alsó rétegben levő agyagon keresztül. Javasolta a földtani-intézet, hogy a bajon megfelelő árkolással segítsenek, hogy így a löst a talajvíztől megmentsék. Ehhez a mérnöki hivatal hozzájárult, azonban kívánja, hogy a területet alagsóvezéssel is lássák el. Az egész veszélyeztetett terület mintegy 185.000 négyzetöngyönyi. A költség az árkolásnál 29.320 korona lenne, az alagsóvezéssel pedig 5000 korona, tehát összesen 34.320 korona. A közelepi bizottság ma elfogadta a mérnöki hivatal javaslatait.

(*) Új terek. Annak idején tervbe vette a főváros hatósága, hogy a VI. ker. Lehel-tér kiegészítésével nagyobb területet hozzon létre. Minthogy azonban az illető telektulajdonosok óriás árakat követeltek, a tervet elvetették. Utóbb kijelentették a telektulajdonosok, hogy megelégszenek négyzetöngyölenként 166 kor-

nával is. A kisajátító-albizottság még ezt az árt is igen nagyra találta s azt javasolta, hogy a Lehel-tér megnagyobbításának az eszméjét ejtsék el. A középítési bizottság ma ehhez hozzájárult. — A VI. ker. Váci-ut és Aréna-ut sarkára tervezett tér dolgában kimondotta a bizottság, hogy a teret az általános szabályozási tervben illovt megvágyában kívánja megalakítani. A tér megnagyobbításának csak egy telek áll útjában, amely 596 négyzetöngyönyi s amelyért az illovt bank-tulajdonos 95.775 koronát kér. Ezt az árt a bizottság nagyra tekinti s ezért főlhívja a kisajátító-albizottságot, hogy folytasson tovább tárgyalást a bankkal.

SZÍNHÁZ, ZENE

** Népszínház. A Vándorlegény mai előadásán mutatkozott be a herceg szerepében a Népszínház újonnan szerzödtetett tenoristája: Rusenyák Armand. Ma volt először színpadon s kezdetben kissé félénken is viselkedett, de később mindjobban otthonosan érezte magát a világot jelentő deszkákon s az egyes énekszámait után és a felvonások végén felhangzó taps azt bizonyították, hogy a közönségnek is megnyerte tetszését. Üde, kellemes, lágy tenorhangja van, erősen fejlődésre képes s hiszszük is, hogy kellő gondozás és tanulás mellett, rendkívül hasznos lehet a Népszínház ensembléjébe. Szépen előadott belépőjét s egy duettjét meg is kellett ismételnie, ugy hogy egészen vége nagyon meg lehet elégedve első sikerével. Kenedék mellett tisztességesen be fogja tölteni a tenorista-szerepéket.

** A Falu rossza Blaha Lujzával. A Falu rossza vasárnap délután mérsékelt helyáru előadásban fog színpadon a Népszínházban Blaha Lujzával Fium Rózi szerepében, mely a nagy művésznő egyik legfényesebb szerepe. Résztvesznek tovább a népszínmű előadásában Kápolnay Irén, Szentmiklóssy Irén, Szirmai, Kiss Mihály, Ujvári, Szabó Antal, Siposné, Iszóné, Nyáray, Horváth Vince és Pázmán.

** A Senki főpróbája. A Népszínház szombati újdonságának Balla Miklós, Nyárai Antal és Barna László nagy operettejének, mely Senki címen première bérletben kerül színpad, ma volt az utolsó jelmezes főpróbája. Az operette díszes új kiállításával és pompás öszjárókkal már a főpróbáján is jelentékeny hatást ért el. Küry Klára remek új tolelteteket készített az operettehez, melyben Lizettát, a naiv provánzi leány szerepét játszza. A címszerepét Nyárai Antal kreálja, akivel Küry a második felvonásban egészen újszerű táncot fog lejtetni. Különösen érdekes lesz tovább a virágjáté, amelyet a ballet fog eljáráni. A főszereplők ezenkívül Szirmai, a kalandor márkai személyesítő, Kápolnay Irén, Kreszányiné, Siposné, Batizaly Elza, Kiss Mihály, Szabó Antal, Pintér Imre Ujvári és Solymosi.

** A Paternidai bemutatója. Holnap nyílik meg a Kisfaludy-Színház Pey Ordeix nagyhatású darabjának, a Paternidaiak előadásával. Az újdonságot, melynek premièrejét Alpar Irén betegeése miatt halasztotta az igazgatóság szerdáról szombatra, nagy érdeklődéssel várja a közönség.

** Népszínmű a Nemzeti Színházban. Szigeti József Vn bakancsos és fia a huszár című népszínművét hétfőn, e hónap 16-án adják ebben a szerepben először a Nemzeti Színházban. A darab főszerepét Blaha Lujza, Ujvári, Bakó, T. Viváry Mariska, Foross, Rózahegyi és Latábar fogják játszani. Ez lesz a népszerű darab 83-ik előadása.

** Vígsház. A Vígsházban vasárnap, 15-én, két előadás lesz, amelyeken az idei szezon két legnagyobb sikerű darabja kerül színpad. Déután 3 órakor a Dr. Nebátsvirágot adják, este pedig a Csodagyermeket. — A csütörtöki ifjúsági-műsorba felvették Szofkess: Antigoneját is Mendelsohn zenéjével.

** Bemutató a Magyar Színházban. A Magyar Színház most folyó szezonjának első eredeti újdonságát, Sztojanovics Jenő és Falk Rikárd A kis kofa című operettjét, pénteken, november 20-án mutatja be. Az újdonság parodisztikus szövegében számos új tánc fordul elő. A II. felvonásban Thespis — színigazgató — és kilenc színűvendőke — a kilenc nőrúza — görög variété előadást rendez, amelynek egyik hatóság száma az ötperig tartó express-opera, egy kaecagató zenei tréfa, továbbá Thespis aktuális kupléja és egy görög tánc, amelyet Baltai Emma ad elő. Hasonlóan eredeti és új a faun és nimfa kettős, amelyet Kornai Berta és Székely Kornél táncol és énekel. A kis kofa első előadására, amely a bemutatóbérlet második k esteje lesz, vasárnapról kezdve váltatható jegy. A Magyar Színházban holnap, szombaton, százszázötvennégyezer játszószék A drótstótot. Vasárnap kétszer kerül színpad a Tavasz. Déután és este is — este az előrehirdetett Drótstótot helyett — ez a nagy-sikerű darab van műsoron.

** Tanulók az Uránia-Színházban. Az Uránia Tudományos Színházban délelőttől nyitva napnap után megjelennek a főváros iskoláinak növendékei. A héten a Bertini élet volt műsoron s azt a VI. kerületi, VIII. kerületi gimnáziumok s az evangélikus gimnázium ünnepsége nézte s hallgatta végig. Ma a Markó-női főgimnázium növendékei mentek a színházba, a jövő hét szerdáján a Deák-terti evangélikus leányiskola fiatalága nézi meg a darabot.

** Kisfaludy-Színház. Mária Nostra oimen Kereskes M. hály, akinek Obrenovics című darabát a vidéki színházakban adják, új népies drámát írt. A darabot a tél folyamán a Kisfaludy-Színház fogja színpadhozni.

Macheth.

— Fölújítás a Nemzeti Színházban. —

Budapest, november 13.

Azok számára, akiket esetleg érdekel a dolog rövid fejezetekben általános tudnivalókat kompiliációk össze, mielőtt magáról a mai előadásról beszélnék.

I.

Macheth és a lady jelleme.

Macheth alapjában véve hős és nemes. Van benne valami érzék a hála iránt. Nagyravágyása (okunkint viszi belé a bűnbe, de mikor a gyilkosságot kiterve, férfias lelke gyászba borul. Nagyravágyó képzeletének „Kézzettől fogva szenved bűne miatt; ami pedig szenved benne, az lényének az eredeti nemes volta. A tett elkövetése előtt van benne valami Hamletből. Kivülről jön, ami Macheth akaratának megadja a döntő lökést. „Csakugyan a lady az, aki Machethet a teitrevárisi, habozásából kisodorja. A királyság gondolatát Machethben fogamzik meg, de gondolat nem érlelődik tette, ha nem állana mellette kegyetlen energiájával lady Macheth. A ladyben nincs meg a fantázia féltelensége, de annál több az akarat. Ez a nagy akarat egészen a férje szolgálatában áll. A királyságot nem magáért a királyságot kívánja, hanem elsősorban azért, mert a férje szomjazik rá. A párját szerető nőstény tigris ösztönével segít a férjének, hogy oélhoz érjen. „Csak a férje vágyát veszi át a lelkebe s határozott természetének minden erejét megfeszíti, sőt teljesíti, hogy férjét képeime győrdéseiből kiszabadítsa.“ Addig nem tágit férje mellől, míg a véres, erőszakos, nagyravágyó gondolat végrehajva nincs. Mert csak az imminens céra tekint: vadabb teszi magát, lelkiismeretlenebb, mint amilyen valóban. De hogy a szíve nem csupa kő, maga árulja el, amikor bevallja, hogy az alvó Duncan azért nem ölte, mert nagyon hasonlított a „szegény atyjához.“ A tett fölledezése után elájul. És a krízis után ő török meg először, amíg Macheth fásult elszántsággal gyilkosságról gyilkosságra halad.

II.

Shakespeare és Holinshed.

Shakespeare ebben a tragédiában is Holinshed krónikájának egyik fejezetét dolgozta föl. Az anyag dramatiszálása csodálatos. Nyomról-nyomra követi a hagyományokon alapuló krónikát és a meglévő keretben teremt erejének, alkotó lángeszének a korátlan szabadsággal hozza létre a leghatalmasabb, legtekélyesebb tragikumot. Plutarch párhuzamos életrajzait éppen így dolgozta föl a római tragédiákban: Coriolánban, Julius Cézárban, Antonius és Cleopatrában. S ahogy Coriolánban és Julius Cézárban egyes dialógokat szórul-szóra átvett Plutarchból, éppen úgy cselekedett Machethben is a Holinshed párbeszédeivel. Az a híres jelenet a IV-ik felvonásban, ahol Malcolm próbára teszi Maoduff hűségét és csak akkor tárja föl előtte a maga igaz mivoltát, amikor Maoduff hűségéről meggyőződött: szórul-szóra át van véve Holinshed krónikájából. De természetesen a krónikás telegyszerű prózája Shakespeare jambusaiban ragyogó rimeket és óriás erőket kap. Nincs érdekesebb, mint ennek a transzformációnak a megfigyelése. Nincs érdekesebb és tanulságosabb, mint nyomon kísérni a krónika nyomán haladó Shakespeare-t és látni azt, hogy ez a kolosszális kohó miképpen olvaszta föl a krónika nyers anyagát, miképpen hánnya el a salakot és miképpen választja ki a tiszta ércet, amit kompozíciójára nézve szükségesnek talál; miképpen formál ebből az ércből tragikai alakokat az örökkévalóság számára.

Duncan meggyilkolásáról Holinshed szűk szavakban beszél. Csak átsiklik rajta. Annál bővebben tárgyalja Duncan egyik elődjének, Ád királynak a halálát. Shakespeare ezekből a részletekből állította össze a második felvonás grandiózus jeleneteit. A legborzasztóbbat és komor fenszövegűt a legremeklebbet, színszerűség szempontjából a leghatásosabbat, amit valaha drámáiról elme kigondolt.

III.

Statistika.

Mikor írta Shakespeare Machethet? 1603 körül, negyvenkét éves korában, Hamlet, Lear és Othello után, Coriolanus és Antonius és Cleopatra előtt. A második időszak bélégezt hordja magán, „amikor sötét mélységgel festi a tragikai jellemek végtelen voltát és a komikus elem a tragédiákban mindinkább fogy.“

Angliában a XVII-ik században Shakespeare egy időre leszorult. Először a puritanizmus szorította le, mely különben is minden színházra anatómát mond;

asután — a Stuartok restaurációja alatt — a francia klasszikus stíl majmolása miatt mellőzik. 1665-ben Davenent Vilmos hozta színez Macbethet, de a kor ízlése szerint félig operává alakította. *át Garrick* a tizen-nyolcadik században lekiismeretesebben nyult hozzá, de még mindig elég szabadon bánt el vele. Hogy csak egyet említsünk: Garrick átdolgozásában a színpadon haldokló Macbeth hosszú monológot szaval.

Németországban először Wieland fordította le Macbethet; prózában. Legérdekesebb a Schiller-féle fordítás, ahol a boszorkányok antik sors-istennökké változnak és a kapus szép, finom dalt énekel.

Magyarországon 1812-ben játszották először Macbethet a kolozsvári színpadon „ifjabb Török István Szín-Játszó és Szín-Mester jutalomjátékára”. Lehet, hogy maga Török István fordította le a darabot; az egészen bizonyos, hogy németből fordította, még pedig a Sobiller-féle átdolgozásból. 1822-ben Szekesfehérvárot adták Benke fordításában, szintén Schiller nyomán, lady Macbeth szerepében Kántornéval. Döbrentey Gábor 1830-ban Shakespeare eredetijéből fordította le Macbethet, de Egressy Gábor mégsem ezt használta, hanem a régebbi, németből készült fordításokat, amikor Macbeth a Nemzeti Színházban 1843-ban először került színezre. Szász Károly fordításában 1897 óta adják Macbethet a nemzeti színpadon.

IV.

A mai előadás.

A mai felújításban mindenkit meglepett a rendező munkája. A sötét és misztikus szomorujáték ezáltal megragadó színpompával emelkedett a szokott Macbeth-előadások nivója fölé. Mindjárt az első jelenet, ahol a boszorkányok várják és üdvözlik Macbethet, tele volt a bűbajos expozíció hangulatával. A negyedik felvonás kezdete, ahol Macbeth jóslatot kér a banyáktól és a varázos üstből víziók szálanak fel, festői hatás dolgában szintén magasan állította áll az eddigi rendezéseké. Itt csak a táncot és a zenét hagyomány el. A konzervatívok tánca rakománytalan ugrándozás, a zene tulságosan zajos és banális. A hangulat egységesebb és teljesebb lenne, ha csak Hekate és a három boszorkány csinálná a varázst. Ezekben az alakokban a Nemzeti Színház négy érdekes, szép színésznője emeli a hatást: *Paulányé* mint Hekate, *T. Dely Emma, Fáy Szeréna* és *Lenkei Hedvig* mint boszorkányok.

A királygyilkosság nagy felvonása teljes illúziót adott ma, — éppen úgy Banquo véres kísértetének a megjelenése. A rémes vízió kétszer buntunk föl, mindakétszer észrevétlenül, titokzatosan, megrázó hatással. Fantázia és pontosság volt a mai rendezésben. Semmisen mondott csütörtökötök. A színpadi masinéria kifogástalanul junkcionált. (Csak a szél zúgása lehetne diskrétebb, titokzatosabb Macbeth kastélyában. Most olyan hangokat ad, mint egy nagy, beteg macskának a nyávogása.) Ugy gondolom, hogy ez az új és kitűnő rendezés sokat átvett a londoni rendezésből. *Somló Sándor* és *Tóth Imre* közzöneire tarthatnak számot, hogy londoni tartózkodásukat ebben az irányban is értékesítették.

A főszereplőket — *Szacsavayt* mint Macbethet és *Jászai Marit* mint lady Macbethet — már ismerjük a korábbi előadásokból. Alakításuk a gyilkosság jelenetében nagy és öröndetes változások ment át. Az egész jelenetet tompított, suttogó hangon, a lázas izgatottság és titkolódzó lekiismeret foltott hangján játszották megdöbbentő erővel és pszichológiai igazsággal. *Jászai Mari* ezenkívül megadta lady Macbeth alakjának a csábító szépséget, a démoni báj.

Az új szereplők közül kiváló volt *Gál* mint Banquo: masszív, becsületes, lojális. *Bakónak* szép és meggyőző hangjai voltak *Macduff*, erős, fájdalmas jeleneteiben. *Molnár László* méltósággal játszotta *Duncan* és *Gabányi* jóízű humorral a kapust. A kis szerepekben is elsőrangú színészeket látnunk. *Shakespeare* megilleti ez a figyelem. Annál csodálatosabb, hogy a közönség érdeklődése nem állott arányban a Nemzeti Színház áldozatkészségével. Olyan előadások, mint a mai, zsúfolt színházat érdemelnek.

A. E.

MŰVÉSZET

□ Téli kiállítás a Műcsarnokban. Ma mutatják be a sajtónak az idei téli tárlat anyagát. Holnap az ünnepélyes megnyitás lesz, a közönség számára föl-emelt belépő díjjal, holnaputánól (vasárnaponál) kezdve pedig a szokásos árak mellett lesz látható. A téli tárlat anyaga oly gazdag, hogy még a beállított kör-lak és megszáporodott termek dacára is alig tér el benne. Gazdag mennyiségre is igen jelentős minőségre nézve is. *Thormától, Fényestől, Grünwaldtól, Réttől, Kernstoktól, Szentestől, Lászlótól, Mednyánszkytól* oly képek vannak benne, melyek nagy igényű külföldi

tárlatokon is föltűnést keltenének. Van természetesen sok vásári, kisebb igényű kép is, az u. n. kollektiók (a Pollé, Hártyé, Basch Arpádé) ilyenekből állanak. Kivételt képeznek Tull Ödön vízfestményei, melyek nagyobbára jobbak az átlagnál; *Ujvári és Bihari* gyűjteménye, részint nagyobb művészi kvalitásai-*nak, részint nagyobb igényű figurális témáknál* fogva, s végül *Magyar-Mannheimer* és *Vaszary* gyűjteménye, melyeknek minden egyes darabjában ha más nem, hát lebilincselő technikai raffinement van. De több darabjukban ennél más is van.

Magyar-Mannheimer egyenrangú *Dall' Óca Biancával, Vaszary* pedig a legjobb skótokkal, azzal a kül-lömséggel, hogy e magyar művészek képei tizszer ol-szóbban kaphatók. Kár, hogy Magyar-Mannheimer kollektió szét van szórva. Bár *Mednyánszky László* poéti-*kus, mint mindig, Koszta József* két képével kellemes meglepetést szerzett a kőrözszakola jó észrevévést. A nagybányaiak közül a ritkán szerepelt *Thorma János* kelt föltűnést gyönyörű kompozíciójával (*Októbernek else-jén*), *Grünwald Béla* a *Három királyban* merészen új. *Réti István* három képe közül a női arckép a tárlat egyik szenzációja. Kerestok oly kitűnő, hogy annak idején bővebben kell róla megemlékeznünk. *Vágó Pál* sokat emlegetett nagy képe (A király a szegedi ár-víznél) az első terem fő vonzó ereje, ám inkább nagy-ságával, mint művészi becseével. *Ziegler Károly* jobb, mint mások, s *Tékozló fűjának* anyar hangulata ma-radandó hatást kelt. *Fényes Adolf* nem éri el az ő nevezetes első kollektiójának feledhetetlen hatását s a mostaniban nincs meg az első kollektió képeiből kis-gazdó első ihlet, de a folytatásokból is megélhető néhány piktor holtig. *Zombory Lajos* állatképei már nem annyira öncélok, mint azelőtt, s mind nagyobb tér-t enged a tájképi részletnek. Öröndetesen balad az önállóság felé, levetkőzve a német hagyományokat. *Márk Lajos* vagy tíz sajátos, kecses beállítású, kő-ny-ned technikájú arcképpel, *Pap Sándor* két borongós hangulatu tájképpel, *Innocent* három szürpos dolog-gal, *Keményi Jenő* egy kiváló kvalitású (de rémsé-gesen rosszul függesztett) arcképtanulmányával s egy bájós leányarcképpel szerepel. *Zemplényi Tivadar* nagyon erős, *Karlovsky Bertalan*, a tárlat fáradhatatlan rendezője finom és előkelő, mint mindig. *Ny-lasy Sándor* művei a tárlat egyik kellemes megle-pe-tése, *Szenes Pülöp Mea Culpája* általános fetűnést fog kelteni. *Tornai Gyulát, Jendrassik Jenőt, Kohn Leót, if abb Berkes Antalt, Margitay Tihamért, Pajtás Ödönt* (remek humoru rajzok a kaszárnyaelőböl), *Telep-y Károlyt* (s másokat) most csak fölemlíthük, mert a tárlatról ugyis bő részletességgel fogunk írni.

□ A Nemzeti Szalon őszi kiállítását csütörtökön este bezárták. A kiállítás érkösi és anyagi sikere is igen kedvező volt. Az igazgatóság jelenleg a *Perenecz* Károly kollektív kiállításnak rendezésén dolgozik, mely e hó 19-én nyílik meg.

TUDOMÁNY, IRODALOM

○ A gyermekek elméleti képessége. A gyer-mektanulmányi bizottság ma este ülést tartott a királyi gyógypedagógiai intézetben, amelyen *dr. Ranschburg Pál* elmeorvos nagyszámú közönség előtt érdekes fel-olvasást tartott a gyermekek elméleti képességének vizsgálatáról.

Az előadó ép, jötehetségű és gyengelméjű gyermekek fölfogó emlékező ereinek, valamint kép-zet- és szókincsének módszeres vizsgálatát mutatta be. A bemutatáshoz rés-ben önként jelentkező normális gyermekek és részben a gyógypedagógiai intézet növendékei szolgáltak élő mintául. Rámutatott a gyengelméjű gyermekek diagnosztizálására és a baj-nak orvosi, pedagógiai és törvényeségi fontossá-gára, valamint a kőr tünetekre, lefolyására és gyógy-kezelésére. *Dr. Ranschburg* a bemutatást, részben saját felfedezési szerekekkel, gépekkal és táblákkal kísérte. A közönség, — mely között számos gyógypedagógus és orvos is volt — tetszéssel fogadta a felolvasást.

○ Felolvasó-ülés. Az izraelita magyar irodalmi társaság 17-ikén esti 6 órakor a zsidó hitközség sípu-tcai dísztermében felolvasó ülést tart, melynek tárgy-sorozata a következő: *dr. Löwy Mór: Farizeusok, Sevestény Károly: Parainezis, Kóbor Tamás: Irodalom és házasság.*

SPORT

*. Polojáték Parnón. A budapesti közönséget, amely élénk érdeklődéssel kísérte a májusi lovas-poloverenyeket, bizonyára érdekelni fogja, hogy a *Budapesti Polo Club* tagjai, kik a külföldi csapatokkal szemben *Hamburgban, Ostendében* és *Frankfurtban* oly dicsőséggel állottak meg helyüket, most is gyako-rólják ezt a szép sportot, mintegy előkészítve a jövő évi nemzetközi versenyekre, gróf *Andrássy Géza*, az egyelőtlenke vécei kastélyát bocsátotta

a polojátékosok rendelkezésére, akik abból az al-kalomból, hogy a parnói kastély *Manuel d'Escrudant marquis de Villavieját*, a Párisi Polo-Klub elnökét s a híres spanyol csapat legjobb játékosát látta vendégül, mérközésre hitták ki a parnói csapatot. A csapatok összehállítása következett volt. Parnói csapat: *gr. Andrássy Károly, gróf Andrássy Sándor, gróf Andrássy Tiva-dar, gróf Andrássy Géza.* Vécei csapat: *gróf Szé-chenyi László, gróf Sigray Antal, gróf Károlyi Mihály, Rohonczy Lőrinc.* A mérközés mindvégig érdekesen folyt le a körülbelül egyenlő erejű két csapat között s végül 2 goalal egyenlően a vécei csapat győ-zelmével ért véget. A játékok nagyszámú előkelő kö-zönség nézte végig. Este a fényes parnói kastélyban dínér és utána nagyzerüen sikerült bál volt.

*. Bajnoki-mériközés. Vasárnap, november 15-én mérközött Magyarország két legrégibb csapata, a *Budapesti Torna-Klub* és a *Műgyeleti Football-Klub.* A B. T. K. tudvalevőleg alapítója a magyar football-sportnak s első mérközését idegen csapatokkal volt kénytelen megvárni addig, míg a *Műgyeleti Football-Klub* megalakult. Ezzel a csapattal mérközött külön-ben az összes magyar egyesületek közül a B. T. K. a legtöbbet és a vasárnapi mérközés is jó bizonyossá-ga lesz: annak, hogy a B. T. K. prágai veresége nem volt reális.

*. Autumn Cup. A vége felé közeledő angol őszi versenyaisónak egyik érdekes versenyt az őszi handicapot ma futották *Liverpoolban.* A verseny-nek két előzetes favorija *Bursér* és *Gray Pick* ve-re-séget szenvedett ugyan, de azért a győztes is fogá-dás tárgyát képezte és az angol Sportsman tipje volt. A verseny szép finist eredményezett *Palmy Days, Whistling Crow* és *Bachelor's Button* között, melyből *Palmy Days* került ki győztesnek rövid fejbosszal *Whistling Crow* és *Bachelor's Button* előtt. A részle-tes eredmény a következő:

Liverpool Autumn Cup. Díj 1200 font sterling. *Mr. I. G. Barid Hay's Palmy Dayse* (Heppel) első, *Mr. H. I. King's Whistling Crowja* (Line) második, *Mr. S. B. Joel Bachelor's Buttonja* (Maher) harmadik. Azután: *Likely Bird, Throwaway, Gray Tich, Elba, St. Emilion, Bursés, Pellisson, Happy Slave, Andrea Ferrara, Torrent, Shell Martin.* Fogadások: 6:1, 20:1, 6:1. Helyrefogadások: 6:4, 5:1, 6:4.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ Soós Kálmán szabadiában. A pestvidéki törvényszék váditanácsa ma délben hirdette ki hatá-rozatát *Soós Kálmán* bíró ügyében, az ügyész vád-irata ellen beadott kifogások dolgában. A határozat kihirdetésénél jelen volt a vádlott *dr. Soós Kálmán* bíró és *Schwarz* Ábrahám ügynök, akiket a fogság-ból kísérték a váditanács elé. A váditanács a vádirat-ban említett tizenhárom eset helyett csak öt esetben helyezte Soós bíró vád alá megvesztegetés büntette miatt, mert csak ebben az öt esetben látta a váditanács bebizonyítottának, hogy bírói működése közben pénzügyalmat követelt és elfogadott. *Schwarz* Ábrahám ügynököt ugyancsak öt esetben mint bínrészt helyezte a bíróság vád alá. A többi esetben a váditanács az eljárást megszüntette. A váditanács egyáltalán megszüntette mind a két vád-lottnak vizsgálati fogságát és elrendelte *dr. Vais* Sándor védelmére *Soós Kálmán*nak és *Schwarz* Ábrahámnak *szabadiabba* helyezését. A váditanács nézete szerint ugyanis a büntetés előrelátható nagysága most már nem teszi megkölti a vizsgálati fogság fönntar-tását és személyes megbízhatatlansága sem okolja meg. Azonkívül Soós veszedelmesen beteg és gondos ápolásra van szüksége. Soós bíró nyomban el is hagyta a fogházat.

§§ A tőzsebíróasztal pauzása. Emlékezetes az a pőr, amely *Kramer H. Mór* budapesti márványiparost a tőzsebíróasztal évekig tartott haroba sodorta. Még 1899. évben történt, hogy *Kramer* egy szállítási szer-ződésből kifolyólag nagyobb összegű kártérítés ere-jéig pórt indított a tőzsebíróasztal előtt *Sinné Costa* beigrádi bányatulajdonos ellen. Miután ezen ügyben az ítélet meghozatott, *Kramer* azt panaszolta, hogy a tőzsebíróasztal eljárása során olyan törvénytelenségek történtek, amelyek helyett ellenfelet meg nem enged-tett kedvezésekhez jutottak. *Kramer* törvénytelensé-géért *dr. Felegyházy Agoston*, az időközben nyugá-lomba vonult tőzsebi titkár, továbbá *Beimel Jakab, Markó Albert, Sándor Ármin, Schöffner Bódog* és *Szekely Ferenc* tőzsedatanosokból alakult bíró-sági tanácsot vontta felelősségre, amennyiben el-lenük a budapesti királyi ítéletábránál fegyelmi feljelentést tett. Ez a feleletetés a megejtett vizsgálat után felmentéssel végződött. Most aztán a tőzsebírák léptek fel s nemcsak *Kramer H. Mór*, hanem ennek ügyvédjét *dr. Schaeffer Józsefet* is feljelentették ható-ság előtti rágalalmazás vétségéért. A büntetőjárásbíró-ságnál *dr. Kúrti József* albíró előtt megtartott tárgya-láson *dr. Schaeffer József* a panasz ellen azzal véde-kezett, hogy a tőzsebírák nélkülözik az igazságügy-miniszternek a per megindításához szükséges felha-talmazását. A tárgyaló bíró ennek folytán kötelezte a panaszos tőzsebírákat az igazságügyminiszteri fel-hatalmazás kieszközölésére. A tőzsebírák kérelme felett a napokban döntött az igazságügyminiszter s

pedig oly értelemben, hogy a felhatalmazást megadta, minek természetes következménye az lett, hogy a kir. ügyészség is megadta a vád képviselőt.

§§ A bosszu. Szándékos emberlítés kísérletéért állott ma a budapesti esküdtek előtt Deutsch Jakab bádósság. Testvérbátyja, Deutsch Bernát jegel-árusító, aki havi koronáért ágyat bérelt nála, viszonyt folytatott sógorasszonyával, a bádósság feleségével. Mikor egyszer a férj ezért szemrehányásokat tett a hűlen asszonynak, az kedvese segítségével véresre verte. Ez annyira elkésztette Deutsch Jakabot, hogy június hó tizenhétedikén reggel rálőtt alvó feleségére, önmaga pedig leugrott második emeleti lakásából az utcára. Az asszony sebesülése jelentéktelen volt, a férj súlyosabb, de ő is fölgyült és ma a budapesti ítélőtánc Zsitvay Leo elnökielte alatt felelősségre vonta tettéért. A vádhatóságot dr. Gál Endre királyi ügyész képviselte, a vádlót védője dr. Visontai Soma volt. A tanak sorában megjelent Deutsch Jakabné, a vádlott felesége is, de törvényadta jogára hivatkozva nem tett vallomást. A védőnek arra a kérdésre, hogy kívánja-e férje megbüntetését, nemmel felelt. A többi tanu vallomása kedvezett a vádlottnak, mire az esküdtszék Deutsch Jakabot nem vétkesnek találta és ennek alapján a bíróság is fölmentette a vád alól.

Nyitlér.

Ovja az egészségét!

Ezerrel több kiváló orvos ajánlja!

Arjogyszó kívánatra mindenbóvá díjmentesen küldetik. Vidékre 25 vagy 50 éveseknek: a fuvartitát oda és az úras úvegékért vissza fizeti a

SZT. LUKÁCSFÜRDŐ KUTVÁLLALAT BUDÁN

Külön értesítés helyett.

Dr. Kovács Jenő és neje, sz. Braun Vilma mély fájdalommal tudatják, hogy kis leányuk

Erzsók

folyó hó 12-én, 4 esztendő korában, rövid szenvedés után meghalt,

Budapest, } 1903. nov. hó 14.
Felső-Derna, }

Áldott legyen emléke!

Vadás néptanító urat az uton felkérjük, hogy kétségeesett családájához azonnal térjen vissza. Ügye teljesen rendszerben van. Becsületlászavukra állítják kollégái

Gyarmati, Strausz.

(Az e rovat alatt közöltnek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK

Fiume, november 13. Az Auránia gőzös összesen 55 kivándorlót vett fel. Fiumében. Valamennyi környékbeli horvát. A hajón még mintegy 80 kivándorló van, akiket már külföldön vett fel. Az Auránia éjjel után indul el a kikötőből.

Bécs, november 13. Hartel miniszter állapotában delután némi javulás állott be. A delután kiadott orvosi jelentés így szól: A miniszter állapota a nap folyamán kielégítő volt, a helyi fájdalmak is engedtek.

Bécs, november 13. A görög király ma este ideérkezett. A görög követség személyzete fogadta a királyt a pályaudvaron.

Dresden, november 13. Polinz Vilmos író ma rövid betegség után Oberkunerwaldban meghalt.

Helsingfors, november 13. Irio Koskinen szenátor az ő fennmaradásának (fnn nemzetipárti) egykori vezetője meghalt.

Az osztrák helyzet.

Budweis, november 13. Schwarzenberg herceg lapja írja bécsi távirat alakjában, hogy ha a németek ellenszögölnek a csehek ama követelésé-

nek, hogy Morvaországban cseh egyetemet létesítsenek, akkor a csehek nyomban megkezdik az obstrukciót és Koerber feloszlatja a Reichsrathot, annál is inkább, mert körülbelül ugyanabban az időben fog bekövetkezni a magyar képviselőház feloszlatása is. Az új választás előtt Koerbernek lesz gondja arra, hogy új házszabályokat oktrojáljon a Reichsrathra.

A Dreyfus-ügy feltámasztása.

Páris, november 13. (Kamara.) A kamara elfogadta azokat a javaslatokat, amelyek szerint a büntetés elhalasztásának jogkövetelménye a hadbírósg által elítéltekre is kiterjesztetik. Ferry képviselő azt kívánja, hogy egy vizsgáló-bizottságot küldjenek ki, mely a Dreyfus-ügyben szereplő politikusokat kinyomozza, és utal a pörnek azon fázisaira, amelyekben ezekre a bűnrészesekre előztek. Vallé igazságügyminiszter kijelenti, hogy a kormány nem csatlakozhatik Ferry indítványához, mert ez az ügy a bíróságok hatáskörébe tartozik. Mindazonáltal a kormány szabadkezett ad a kamarának. Ferry javaslatát 330 szavazattal 203 ellenében elfogadták és azután a hadügyminiszter költségjavaslatát tárgyalják tovább.

A Nordbahn tarifái.

Bécs, november 13. Ma üt össze a választott bíróság a vasuti minisztérium és a Kaiser Ferdinand Nordbahn között felmerült tarifavita elintézésére. A vita tárgya a Nordbahntól májusban kért teherár-tarifa fölemelésének visszautasítása. A Nordbahn a vasuti minisztériumtól kártérítést követel azért, hogy elutasítás következtében jövedelme 1902. júniusától addig, amíg a kívánt fölemelés be nem következik, csökken.

Bécs, november 13. A választott bíróság döntését a nyugati vasut és a vasutügyi minisztérium közt fölmerült tarifavitaiban írásban fogják közzétenni.

A porosz választások.

Berlin, november 13. Bjjeli 1/2 óráig 372 választási eredmény volt ismeretes 228 kerületből. A filelei kerületben még bizonytalan, hogy egy konzervatívpartii jelöltön kívül még egy konzervatív, vagy szabadelvü konzervatív jelöltet fognak-e megválasztani. Ezenkívül még 8 kerület eredménye és így 15 képviselő pártállása ismeretlen. Eddig megválasztottak tekintetbe: 118 konzervatív, 45 szabadelvü konzervatív, 88 centrumpartii, 74 nemzeti szabadelvüpartii, 22 néppartii, 7 egyesült szabadelvüpartii, 12 lengyel, 2 dán, 4 pártönkülvü jelölt.

A hegyek áldozata.

Montreux, november 13. Weil Rudolfnak, a 21 éves kasseli turistának, aki vasárnap egy másik lutzendi (vaadti-kanton) német turistával a Nayfelse megmászására indult, azóta nyoma veszett. Weil fiatalabb kiséreje azt hitte, hogy az ut az új hősécsék folytán nehezen lesz járható és az éj beálltával visszafordult. Egy vezetésapat ma utnak indult, hogy az eddig eredménytelen kutatásokat folytassa.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, november 13. Kornfeld Zsigmond vezérigazgató, aki ma Berlinből ide érkezett, tanácskozott a petroleum-exportal foglalkozó gyárak képviselőivel és közölte a berlini tárgyalások eredménytelenségét. A berlini tárgyalások során, amelyek csak informatív jellegűek voltak, kifejezésre jutott, hogy az érdekeltek közt nincs meg az egyértelműség, amint ahogy a magyar és az osztrák érdekeltek is a legelentesebb álláspontot foglalják el egymással szemben abban a kérdésben, hogy melyik volna a legelőszérűbb szerveget a kivétel szempontjából.

Bécs, november 13. (A Budapesti Napló telefon jelentése.) Eladatot buza: tiszavidéki 8.35—8.80 K., marosi 8.30—8.55 K., bántági 7.80—8.35 K., rozs: tót felvidéki 6.90—7.05 K., pestmegyei 6.80—7.—K, délvasuti 6.70—6.85 K.; magyar tengeri: régi 6.45—6.65 K., új 6.45—5.70 K.; magyar zab: 5.60—6.20 K., valogatott 6.65 K.

New-York, november 13. (Terményföld.) (Zárlat.) Gyapot: New-Yorkban nyelben 11.50 (11.20). Nov.-re 11.18 (10.98), Februárura 11.32 (11.13). New-Orleansban helyben 11.— (10.11/10). — Petroleum: Stand white New-Yorkban 9.30 (9.30), Stand white Philadelphianban 9.25 (9.25). Rafinéd in Cases 12.— (12.—). Credit Balances at Oil City 1.77 (1.77). — Zsir: Western steam 7.45 (7.40), Rohe és Brothers 7.65 (7.60). — Tengeri iránzata tartott. — Decembe 49.1/4 (48.7/4). — Márc-ra —.— (—.—). — Májusra 47.1/4 (47.1/4). — Buza iránzata tartott. — Piroz Gszai helyben 85.1/4 (84.—). — Dec.-re 84.1/4 (83.1/4). — Márc-ra —.— (—.—). — Májusra 81.1/4 (80.1/4). — Juliusa —.— (7.60). — Gabona szállítási díja Liverpoolba 1.1/4 (1.1/4). — Kávé: fair Rio T. sz. 6.1/4 (6.1/4). — Nov.-re 5.45 (5.40). Februárura 5.70 5.65. — Liszt: Spring Wheat clears 3.50 (3.50). Cukor: (3.1/4—3.1/4). On: 25.— (25.12 (25.—.—.—)). Rész: 13.— (13.50 (13.—13.05)). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, november 13. (Terményföld.) (Zárlat.) Buza iránzata tartott. Dec.-re 76.7/4 (76.—). Márcusra —.— (—.—). — Tengeri iránzata tartott. Decembe 42.1/4 (41.1/4). — Zsir: Januárura 6.82 (6.67). Májusra 6.75 (6.62). — Szalonna short clear 7.81 (7.81). — Sertéshús: Januárura 10.62 (10.55). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK

A dalt megírni...

A dalt megírni nem nehéz...
Ha ránk tőz kedvesünk szeme;
A világ ragyogó, zenés,
Virággal, dallal van tele.
Círógat illat, csokol a fény,
Mint feselő bimbó a völgy élen,
Terem a sok szerelmes költemény...

A dalt megírni oly nehéz...
Ha kedvesünket látjuk mással,
Szemünk tikasztó könybe vész,
Leszámolunk ábránddal, álmodással;
Bánat beárnyaz, elűllye a fény,
Illan az álmat hirtő remény,
S egy sirhant minden költemény...

Kiss Menyhért.

† A postagalambok légtatjának titka. Már régóta foglalkoztatja a tudományos világot a postagalambok repülésének a titka. — A irancia származású Hachet-Souplet most azt hiszi, hogy rájött erre titokra. Erre nézve őt éleselméjű hipotézist állított fel a postagalambok tájékozódási képességének bizonyítására. Az első hipotézis azon alapszik, hogy az állat a föld delejes érvonalában utmutatót talál, a második a térben létező geometriai észleletekre vezet vissza, a harmadik a nap állását hívja segítségül, a negyedik a hátrahagyott ut bizonyos neméről beszél, végre az ötödik a galamboknak háromszögletesi emléklére támaszkodik. E feltevések ellen egyedül kompkált voltak szója. Másrészt azonban olyan erős bizonyításokkal támogatja érveléseit, amelyek igazsága mellett szólnak. Feltevést, mint már említettük, az állatnak tulajfejt tájékozási képességében látja. A legelőbb, magas régiókban élő madárnak szemei osodátatosan élesek. A fecske például jó világítás mellett 400—500 méter távolból is meglátja a repülő legyet. Ha a galamb látóképesége csak ennyire kifejeződött — és ebben nem is lehet kételkedni — természetesen fogjuk találni, hogy a galamb nagy távolságból is bizonyos érzékkel van hazajja, tanyája holléte iránt. A repülési pálya magassága azonban emeli a látókört is. Egy 300 méter magas helyről nyílt pályán és tiszta időben 125 kilométernyire is el lehet látni. A galambok repülési útjának magassága egész 7000 méterig terjedhet. Hogy a galambnak rendkívül éles a szeme, ebből az óriási magasságból minő nagy teret lát be, az elképzelhető, E mellett tekintetbe kell vennünk azt is, hogy a magashól jövő fény sugar a ritka levegőrétegekkel többszörösen megtörik és elősegíti a szemlelőddést. Hachet-Souplet most felveszi hogy minden, az „othon”-ból érkező fény sugar képezi a galamboknak az első direktívát, amely iránt — természetesen több próba után — érzékeny lesz. A rendkívüli fejlett látóképeségből is a repülés útjának magasságából azután nagyon könnyen kimagyarazható a galambok tájékozási érzéke. Ha a geometriai és lényviszonyok nem jutnak érvényre, akkor a madár helyet tájékozódása csak véletlen dolga. Ez Hachet teóriája, mely a többiekől elütőleg már egyszerűsége miatt is előnyvel bír a többiek felett.

† Drága könyvek. Az angolok nagyon szeretik a könyveket és senki sem sajnál értékes könyveket pénz kiadni. Londonban gyakran árvereznek óriási könyvtár, amely magános ember tulajdona volt. A napokban is három napig tartott a Nichols féle könyvtár ligitációja. Összesen ötvenöt ezer koronát vettek be. A legdrágábban egy hatvannégy oldalas kis verses könyv: Original Poetry by Victor and Cazire, kelt el. Victor and Cazire, ez Shelleynek és hugának álneve. A könyvecskéért, amely az első kiadásból való dedikációs példány, tizenöt ezer koronát adtak. A kizárólagi ára kétezer korona volt, de azonnal megégyeszer annyit kínáltak érte, mert ez a könyv roppant ritka, nagyon sok könyvkereskedőnek fáj rá a foga. Félórai ádáz licitálás után, amelyben amerikai ágens is résztvettek, a könyv egy angol emberé, Vise uré maradt, aki tizenöt ezer koronát adott érte. Shelley Leon és Cynthia-jának 1818-ban megjelent első kiadású példányát, amelyet a poéta saját kézírású dedikációjával egy Hookham nevű barátjának adott, ezernégy száz koronáért vették meg.

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

Bortörzs és borvásár. A Magyarországi Bortermelő és Borkereskedők Országos Szövetsége a borfogyasztás emelésére, a borforgalom élénkítésére és a borértékesítés megkönnyítésére a bortörzs és a borvásár letételei alkalmából, hogy minden hónapban borvásárt rendez, amelyen a szövetség bortermő tagjai előadó borkészleteiket mintáit bemutatják a vásáron megjelent borkereskedőknek és borbizományosoknak, kik az egész országból beküldött bormintáikból egy helyen válogathatnak és így bevásárlásaikat sokkal egyszerűbben és könnyebben véghezvethetik.

A bortörzs megváltásával egybekötött első borvásár november hónap 2-án lesz a Magyar Kereskedelmi Csarnok helyiségében (Budapest V., Szabadság-tér 12.). Az Országos Szövetség csak a saját tagjai részére rendezi ugyan a rendes borvásárokat, de hogy az intézmény helyességéről mindenki személyesen meggyőződhesse, az első nagy borvásáron kivételesen az ország minden termelője részt vehet. A borvásáron mint előadó részvételre akaró tartozók szándékát az Országos Szövetség Központi Irodájában (VI., Bajza-utca 26.) november 20-ig bejelenteni. Minden résztvevő köteles az előadásra szánt borainak minden fajtajából 3-3 darab félliteres mintautóval bérmentesítve beküldeni és előadó borának mennyiségét, árát és raktározási helyét bejelenteni, valamint azon szőlőfajokat megnevezni, melyekből bora készült. A minták a tulajdonosnak pecsétjével ellátandók és legkésőbb november 16-ig beküldendők. A beküldött mintákból az érdeklődő vevők részére a vásáron egy-egy üveg lesz kibontva. Ha a bor vevőre talál, úgy ennek is kiadatik egy lepecsételt minta, míg a 3-ik üveg a szövetség irodájában visszatartatik mindaddig, míg a vevő a megvett bort rendben átvette. Az el nem adott borok mintái a beküldők rendelkezésére állanak. A mintát beküldő termelő, személyes megjelenésében való megakadályozása esetére akárkit is így a Szövetség Központi Irodáját is megbízhat a borainak előadásával. A borvásáron köölti üzemek után a szövetséget semminek sem közvetítési díj nem illeti. Az összes vevők és előadók a szövetség irodája által nyilvántartatnak és közzétételnek.

A honvédségi lábbeliek és a kispár. A honvédségi lábbeli-szükségletének a kispárosok által való részbeni elkészítésére tárgyában augusztus 31-én a kereskedelemügyi miniszterumban tartott értekezleten az a kívánság jutott kifejezésre, hogy a honvédségnél felmerülő rendkívüli szükségletnek 50%-a is a kispárosoknak biztosítsák. Ebből kitolyogva — a budapesti kereskedelmi és iparkamara értesülése szerint — a kereskedelemügyi miniszter a honvédelmi miniszterhez megkeresést intézett, melyre a honvédelmi miniszter azt válaszolta, hogy ezidő szerint ily szükséglet nincs, de amennyiben ilyen felmerülne, amint a múlt évben is történt, annak 50%-át jövőre szintén a kispárosoknak fogja fenntartani.

Kivittelt Szemle. A Zerkowits Emil szerkesztésében megjelent *Kivittelt Szemle* — *Export Revue* novemberi száma behatóan foglalkozik a hazai kíván-

dorlasi ügyével, különösen abból az alkalomból, hogy az első kívánadorlói hajó e hó 10-én érkezett Flumbába, honnét 14-én indul Palermo, Nápoly, Gibraltar és Algír érintésével New-Yorkba. Miután ezek a most havonként megismétlődő járatok természetesen az árukivittelt is nagyban okozhatják, a *Kivittelt Szemle* is közelebbről foglalkozik azoknak ügyével. Magyar, angol, német, francia és horvát-nyelvű közleményekben különböző szempontokból bírálja ezeknek a járatoknak fontosságát, azoknak előnyét egy a kívánadorlasi ügyének, mint az áruforgalom fokozásának érdekében kellően megvilágítván. A higgadt tárgyalóssággal szerkesztett, szesz kiállítását, ebben a számban gazdagon illusztrált hat folyóirat előfizetési ára egy évre: 10 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal V., Vadász-utca 15.

Városaranka. (Vámos és Bruszt hatósági közváltók üzleti jelentése.) A tartós hideg időjárás mellett az élelmiszercikar ma is változatlanul szilárd volt, a hozatok jó vételek mellett aronmai elhelyezésre találtak. Részleteiben a következőképp alakult az üzlet: **Husjélek:** Vidéki marhahas eleje 70-85 fillér, hátulja 6-100 korona métermázsánként. Lehuzott sertéshus 104-112, sertéshús szalonnával 106-116 fillér különként. Öölt borjúk bőrből, hosszban mérve, súlylevonas nélkül 95-110 fillérről nyereket elhelyezett különként minőség szerint Juhhus kilója, minőség szerint 60-80 fillér. **Tajósbán** változatlanul jól keresett az üzlet, ma I. r. iriss lett áru 80-90, gvengebb minőségű 82-84, apadt 63-74, meszes 70-76 koronát jegyzett eredeti ládánként. **Tejtermékek:** I. r. szövetkezeti teavaj 2.20-2.40 jó iriss főzővaj 1.70-1.80, tehenúró 20-28 fillér különként minőség szerint. A vetelek nagyon jó. lehető nagy tételek szállítva ajánlatos. **Vagott baromfi**ban szilárd az üzlet, a piacra került úr eme kedett áron nyert elhelyezést. Ma I. r. szépen tisztán kezelt hizott ludak kilója 110-120, gyengébb minőségű 100-108 fillérről kelt el minőség szerint **Élőbaromfi:** Rántani való csirke 110-150, sütni való 150-200, tyúk 230-260, kacsa 180-5.-, lud 300-5.- korona páronként minőség szerint. **Vadfélék:** Szaraz szőrű nagy nyulak darabja 240-250, süldő 140-180, fogoly párja 60-220 fillér. Öz 110-110, szarvas 70-80, vadászdisz 60-100 fillér különként. **Burgonya:** I. r. nagy gumós egészséges válogatottróza 340-360, fehér 3.-3.20, sárga 330-4.- korona mmknt vaggontételben.

Bortörzsönvásár. (A székesfővárosi sertesvásár és közvárohi intézősége.) November 13-án. Főhajtás: Zsirsertes, egymint öreg I. rendű — kilogrammon felül — darab, II. rendű 230-250 kilogramm — darab, kanló — darab, silány — darab, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül — darab, közép 220-300 kilogramm — darab, könnyű 220 kilogramm — darab, süldő — darab, malao — kilogramm — darab. Összesen — darab. **Hussertes** egymint: nehéz 300 kilogrammon felül — darab, könnyű 250-300 kilogramm — darab, süldő — darab, malao 40 kilogramm — darab. Összesen — darab. Főhajtás összege 922 darab, 72 darab süldő, élző napi maradvány 255 darab, 33 darab süldő, összesen 1177 darab 105, darab süldő. Eladott 804 darab sertes, 75 darab süldő. Maradvány 373 darab. 34 darab süldő. A vásár irányzata élenk. Az árak szilárdak. — **Következő árak jegyzettettek:** Zsirsertes: Öreg I. r. 250 kgr-on felül 92-93 fillérig, II. rendű 250-350 kilogramm 92-93 fillérig, selejtetett — fillérig, silány — fillérig, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül 95-102 fillérig, fiatal közép 220-

300 kilogramm 90-100 fillérig, fiatal könnyű 220 kilogramm 83-94 fillérig, süldő — fillérig, malao — fillérig. **Hussertes:** Nehéz 300 kilogrammon felül — fillérig, könnyű — kilogramm — fillérig, süldő 92-104 fillérig, malao 40 kilogramm — fillérig. Árak minden levonás nélkül, kilogrammonként, élősúlyban.

A budapesti gabonatorzsde.

Budapest, november 13.

Gyüngön tartott irányzat mellett 18.000 mm. buza került forgalomba; az árak azonban semmi eltérést sem mutatnak és a készbuza helyzete nem mondható kedvezőtlennek. Rozs szilárd, a többi ckkekben alig van forgalom változatlan áron.

Eladott:

Buza, Tiszavideki: 500 mm. 80 k. 8 K. 10 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 10 f., 200 mm. 80 k. 8 K. 04 f., 400 mm. 81 k. 8 K. 05 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 05 f., 200 mm. 80 k. 8 K. 05 f., 100 mm. 79 k. 8 K. 05 f., 300 mm. 79 k. 8 K. 05 f., 100 mm. 79 k. 8 K. 05 f., 500 mm. 79 k. 8 K. — f. sárga, 100 mm. 78 k. 8 K. — f., 100 mm. 77 k., 7 K. 75 f., 200 mm. 77 k. 7 K. 70 f.

Fejérmegyei: 350 mm. 79 k. 7 K. 85 f., 500 mm. 78 k. 7 K. 87 f., 1600 mm. 75 k. 7 K. 82 f., 1200 mm. 77 k. 7 K. 77 f.

Buda: 40 mm. 76 k. 7 K. 85 f.

Pestmegyei: 300 mm. 79 k. 7 K. 65 f., 100 mm. 88 k. 7 K. 85 f.

Tolnai: 1800 mm. 77 k. 7 K. 70 f.

Tordai: 300 mm. 77 k. 7 K. 80 f.

Duna-Bácsi: 1000 mm. 76 k. 7 K. 65 f. szállításra, 1000 mm. 77 k. 7 K. 70 f. szállításra,

Raktárvá: 1700 mm. 78 k. 7 K. 85 f. szállításra.

Műd három hónapra.

Rozs: 600 mm. 6 K. 44 f., 200 mm. 6 K. 45 f., 150 mm. 6 K. 45 f., 100 mm. 6 K. 25 f.

Arpa: 250 mm. 5 K. 70 f. par.

Zab: 100 mm. 5 K. 62 f. f.

Készpenzesek mellett.

A készár hivatalos jegyzése a budapesti árú- és értéktörzsde szokásai szerint készpénzben és kilogrammonként: — A minőség hektoliterenként 50 kilogrammonként.

Típus	Kiló	Kilogramm		Kiló	Kilogramm	
		K-100	K-100		K-100	K-100
Tiszavideki új	—	—	—	—	—	—
"	76	7.90	7.66	79	7.66	7.90
"	77	7.56	7.76	80	7.85	8.-
"	78	7.70	7.86	81	7.90	8.05
Fehérmegyei	—	—	—	—	—	—
"	76	7.60	7.60	79	7.80	7.95
"	77	7.60	7.60	80	7.85	2.95
"	78	7.66	7.80	81	0.-	0.-
Pestvidéki	—	—	—	—	—	—
"	76	7.40	7.55	79	7.70	7.80
"	77	7.45	7.55	80	7.76	7.80
"	78	7.60	7.72	81	7.60	7.95
Bánagi	—	—	—	—	—	—
"	76	7.46	7.60	79	7.76	7.85
"	77	7.60	7.70	80	7.80	7.90
"	78	7.65	7.72	81	—	—
Bácsnai	—	—	—	—	—	—
"	76	7.65	7.70	79	—	—
"	77	7.80	7.80	80	—	—
"	78	7.70	7.85	81	—	—

REGÉNY

Egy férj regénye

Irta: SALVATORE FARINA

(21)

Semmi sem történt a nélkül, hogy az 6 tetészet meg ne kérdezték volna, szivből szeretők és ezt tulajdonosan is megmutatták neki mindenféle gyengédséggel, becézéssel és gondoskodással; ennek a következménye pedig az lett, hogy maga is beleant az önféjűségébe, hogy a szeszélyei már unatni kezdtek; a nélkül, hogy észrevette volna, lassan, lassan lemondott zsarnoki uralmáról és mig mindenki az 6 akaratának hódolt volna, 6 könnyen alávetette magát a mások akaratának. Véleménye, izlése, kívánsága törvény volt, mindenekelőtt azonban másoknak véleménye, izlése és akaratja. Így egyenlített ki az egyik túlzás a másikat.

Ez ártatlan leány gyermekes igája nem keltett bennem visszatetszést, arcoskájja — csupa fény, csupa gondtalanság, még erősebben kipirulva a pillangó kergetéséül — amely hiába parkodott fontoskodónak látszani, ha hirtelen tanácsát kérték komoly konyha-ügyekben, a gyermekességnek, a pajzánágnak és türelmetlenségnek oly különös keverékét fejezte ki, hogy magamban mosolyogtam rajta és néha megálltam, kíváncsian ránézve. Nem tekintetem, de a benne megnyilvánuló értelem zavarba ejtette őt; láttam, hogy nyugtalan lesz, fejtét rázza, aztán vállalt vonogatja és álltan, könnyebben, mint a pillangók, amelyek körülötte repdesnek.

Ez a fiatal leányka volt mindenké szeretőnek tárgya; rém nézve csak olyan volt, mint a mosoly; derült, tisztá kép, amely oly kort állított élelem, aminőt én sohasem éltem át, a mindenkinek megilletett édesség, amelyet korán ipar-

kodtam lerombolni, virág, amely a szöke, fűrtés nemzedék léptei alatt fejlődik és melyet erőszakkal téptem ki az utamból — a boldog gondtalanság. Amidőn ránéztem, gondolatomban feltéptem életem fáradságos szövését, más fonalakat illesztettem belé, a lelkesedések és csalódások fénylő sorozatát, kívánságokat rajzoltam magam elé kinok nélkül, gyarlóságokat lelkiismereti furdalások nélkül, újra felépítém önmagammat, másképp formáltam magamat és az étellel együtt az élet eljáit is. Ez a boldogság az 6 virágában eszembe juttatta a boldogság csirját, amelyet mögöttem elhajítottam, és tetszelegtem abban, hogy naivul ábrándozva az hittem, hogy Tizia valamiképp az enyém, hogy azt 6 boldog jelenéke egy része az én boldog „holnapomnak” egy részét hordja magában, amelyől kicsinylően elfordítam tekintetemet.

Tizia még nem volt tizenhatéves, én huszonegy; Tizia gyermekként tűnt föl szememben; én tapasztalt, komoly, szigorú férfinak képzeltem magamat. Azzal a szeretetteljes leereszkedéssel néztem őt, amelyet a szépség sugall — ez volt minden; csak ritkán volt egy mosolyom számára, a magam módja szerint, az a jóságos mosoly, amely érett embereknek jó az ajkaira, ha nézik a gyermekek játékat; sohasem szóltam hozzá; ha megtettem volna, úgy azt hiszem, csak azért történt volna, hogy böles tanácsokat osztogassak neki.

Tizia észrevette ezt, de nem engedte magát megtéveszteni; gyermekes gondtalansága felülmélkedett minden gyermekes szemérmességben; ha így hosszú átható, kissé kihívó pillantással néztem, felém fordult és nagy, tiszta, ragyogó szeméit az enyémre szegezte, mintha dacolni akarna velem; én mosolyogtam és ő vállalt vonogatta bájos modorában.

Kinevetett engem, biztos voltam benne, de nem bántott. Mielőtt a megszokás nagyobb bizalmatlankodást teremtett köztém és a család közt, amelyben éltem, Tizia alig csinált titkot, hogy komoly természetem előtte nagyon nevetésgesnek

tűnik föl; amidőn jobban megismerkedtünk, csöppet sem titkolta többé, nyíltan viselkedett velem, kigunyolt azzal a kitűnő finomsággal, amely sohasem engedte, hogy túllépje az udvariasság határait.

Ő fáradhatatlan volt támadásában, én türelmes a védekezésben — ez a verseny lassankint bizalmas viszonyt létesített köztünk és szorosabban fűzte őt hozzám. Különös egy kapocs volt, de kapocs volt. Néki szüksége volt rém szórakozása végett; nekem szükségem volt ő rém, nem tudom, miért, talán mert tudtam, hogy mulattatom. Az érzelmek e megoldhatatlan fejlődéséből csakhamar egy más érzélem kibontakozását láttam, fenyegetőbbet, de drágábbat is: lekem, amely addig a sötétben tévelygett és lassankint hozzácsokott a sötétséghez, felfedezte a szerelmet — szerettem Tiziat! Alig hogy olvastam szivemben, tovább vitt a vágy és tudni akartam, vajjon Tizia szeret-e engem; úgy látszott, hogy nem szeret; rém nézve ő mindig az a tündéres teremtet volt, amely a pillangók után futkázott és rém csak mint valami különös tárgyra nézett, amelyben gyönyörködik az ember, amennyiben ajkára és szemébe rakja mindazt, amit éppen a szivében hord. En pedig magamba zártam érzelmemet, féltékeny voltam rájuk, félttem, hogy észrevesz valamit rajtam, és mégis emésztett a megnyilatkozás vágya és akaratom ellenére olyan lettem, mint a fiu, akire egy titkot bíztak, amely összeszerorítja ajkait. De engem nem fenyegetett az a veszély, hogy kiszalasztom a számom; ebben szemérmetségem beláthatatlan volt és huszvéves filozófiám segítségére volt abban, hogy ne tegyem nevetésgessé magamat. Egy szót sem ejtettem ki a szerelemről. Mégis ettől kezdve el volt döntve a harc eredménye köztém és Tizia közt — ő kerekedett felül. Nem mintha sértettek volna incselkedési, sőt én magam provokáltam azokat és drágák voltak azok előttem, de mindinkább képzeltem váltam a védelmezésre és mindinkább vonakodtam megtorolni incselkedéseit, félve, hogy fájdalmat okozok neki. (Folyt. köv.)

A véletlen általunk már számtalan embert tett szerencsésé, tehát ajánljuk, hogy alábbi szerencse-naptárból születés- vagy névnapja mellett jelzett számú sorsjegyet mielőbb postalátnyávan megrendelje.

Szerencse-naptár

Ezen osztálysorsjegyek csak **Királyfi és Társa** bankházában kaphatók Budapest, VI., Andrássy-út 60.

Table with 12 columns (Január to December) and 31 rows of lottery numbers.

18625, 66167 számú osztálysorsjegyek kizárólag **Cukács Vilmos** bankházában BUDAPEST V., Fürdő-utca 10 kaphatók.

Magy. kir. Államvasutak Üzlet, Szombathely. 19477. számhoz. Pályázati hirdetmény.

A m. kir. Államvasutak Kis-Czell állomásán lévő pályavendéglő bérletére 1904. évi május hó 10-én kiadott, azaz 1904. évi május hó 1-étől 1909. évi április 30-ig érvényes nyíltan ajánlati tárgyalást hirdetünk.

Első húzás már november hó 19. és 20-án.

A 6 húzás alatt 110,000 sorsjegy közül 55,000 nyer, összesen 14 millió 450,000 koronát. Árak az I-ső osztályra: 1 egész sorsjegy 12 korona. 1 fél sorsjegy 6 korona. 1 negyed sorsjegy 3 korona. 1 nyolcad sorsjegy 1 korona 50 fillér.

KIRÁLYFI és TARSA BANKHÁZA a m. kir. szabad. osztálysorsjáték főelárulási-helye Budapest, VI., Andrássy-út 60. szám.

Olcsó regények és elbeszélések.

Elsőrangú hazai és külföldi írók művel. E művek a „Magyar Könyvtárban” jelentek meg.

- Magyar írók. Agat Adolf. A Viola Vera és egyéb olb. ...-30. Ambrus Zoltán. Hajótörtek. 8 Elb. ...-30. Arnykálók. 7 Elb. ...-30. Borsanyi báró és családja. Tollrajzok a mai Budapestről. 2 füzet ...-60. Kevély és lealázottak ...-30. Báronny István. Vadász-történetek ...-30. Szól a puská ...-30. Benedek Elek. Apró történetek ...-30. Brody Sándor. Emberfejek. Elbeszélések ...-30. Cyprián (Andor J.). Margitka szökése és egyéb történetek ...-30. Endrői Sándor. Giffta. Az otthon világból ...-30. Faludi Ferenc. Három elbeszélés a „téli éjszakák”-ból ...-30. Páry András. Válogatott meséi ...-30. Heltai Gáspár. Válogatott meséi ...-30. Heltai Jenő. Gortie és egyéb elbeszélések ...-30. Herczeg Ferenc. Elbeszélések ...-30. Ignotus. Válozatosok a G. huron ...-30. Jókai Mór. Szép Angyalika — kis képek ...-30. Ne nyulj hozzám és egyéb elbeszélések ...-30. Tallerosy Zebulon levelei ...-30. Népvilág. Elbesz. (Isk. kiad.) ...-30. Új fődésur (Isk. kiad.) ...-30. Márczius 15-iki szöszatok — szabadságharcról ...-30. Petőfi Sándorról ...-30. Nagyenyedi 2 fuzta (Isk. kiad.) ...-30. Öreg ember nem vén ember 3 füzet ...-90. Kazár Emil. Elbeszélések ...-30. Kármán József. Fanni hagyományai ...-30. Kabos Ede. A csengeri kalapok és egyéb történetek ...-30. Kemecsey Jenő. Bodrogkői történetek ...-30. Kenedi Géza. Három elbeszélés ...-30. Kistafaludy Károly. Válogatott vígj. elbeszélései ...-30. Kobor Tamás. Elbeszélések ...-30. Kosza Andor. Vig elbeszélések ...-30. Krudy Gyula. Nyíri csend. ...-30.

A TELIES NAPI ÁRAT

kapja meg náiam sorsjegyeit és UGYANAZON SORSJEGYEKET visszavetelti kénytelen vagy törlesztés ellenében. ELZÁROLGATOTT sorsjegyeket kiváltképpen a fenti mód szerint előlő felosztás közzétételénél.

Kérem a sorsjegyek vagy az alójogjegy beküldését FLEISSIG SÁNDOR bankház Budapest, Erzsébet-kört 2.

Magyar királyi államvasutak. Üzletvezetőség Széged. 31721/903. III. szám.

Pályázati hirdetmény.

A Nagy-Beeskerek állomásán megüresedő p.u. vendéglő bérletére ezenel nyilvános pályázat hirdettetik. A bérlet fenti vendéglőre nézve 1904. évi január hó 1-ével veszi kezdetét és tart ezen időponttól számított öt éven át, vagyis 1908. évi december 31-ig. Bérletnek a következő helyiségek becsátának rendelkezésére:

Az emeleten: 3 vendégsozba, 1 előszoba, lakásul: 3 szoba. A földszinten: 1 cselédszoba, 1 pincérszoba, 1 éléskamra, 1 konyha, 1 sóntés, továbbá 2 pincze, 3 padlás 150 m² területű gazdasági udvar és használatra átengedettik az I—II. (99 m²) és III. (41 m²) osztályú étertermek.

Az I. koronába bérlettel ellátott és ajánlat a m. kir. államvasutak főt kiirt Nagy-Beeskerek állomása pályaudvarán lévő vendéglőre felirattal ellátott, lepecsételt, borítékba zárt, nemkülönböztetett kellő ekmányokkal felszerelt ajánlatok 1903. évi november hó 28-án déli 12 óráig az alulirt üzletvezetőség általános főnökénél (Üzletvezetési palota I. emelet 21. sz. ajtó) vagy személyesen, vagy királyi posta útján benyújtandók.

Bánatpénz fejében a bérletre 200, azaz kétfélszáz korona készpénzben vagy állami letétre alkalmas értékpapirokban, a szegedi üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál 1903. évi november hó 27-én déli 12 óráig vagy személyesen vagy kir. posta útján beküldendő.

Az értékpapírok a bpesti vagy bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett, 14 napnál nem régebb, a napi értéket meg nem haladó napi árfolyam csak 90% szerinti értékben számítanak.

Készpénzben letéti összeg után kamat nem fizettetik.

Az ajánlatban a letétet megtörténte megemlített ugyan, de a letétről nyert elismerésem nem csatolandó.

A vendéglő bérletére vonatkozó feltételek a nevezett üzletvezetőség forgalmi és kereskedelmi osztályában (I. emelet 12. sz.) a hivatalos árak tartama alatt megtekinthetők, miért is az ajánlattevők-ről feltételeztük, hogy a feltételeket ismerik s azokat magukra nézve egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

A fentebbi feltétellel eltérő, vagy a kitűzött határidőn túl beér. ezett ajánlatok, továbbá olyan ajánlatok, melyek távirattal törtétek a végül olyannak, melyekre nézve az előirt bánatpénz is nem tétetett, figyelembe vétetni nem fognak. Az ajánlatok között a választás szabadon, a bérletszere való tekintet nélkül történik. Széged, 1903. november hóban. (Utányomás nem díjazatik). Az üzletvezetőség.

Epeköbajosok

számára főbevezetésen kipróbált biztos hitásu ten kapható nálam. Felhívom a fájalmunkól megvásárolni óhajó szerződőket, hogy engem toám kipróbálása végett meglatogatni sziveskedjenek. Bárkinék szivesen rendelkezésére állok. Ezen ten Magyarországon külbömben sehol sem kapható. Vidékre szét-küldés postacímekkel.

KELEN K., Budapest, VI., Király-utca 10. szám.

Húzás már november 16-án.

Jósziv-sorsjegy Főnyeremény: 30.000 korona. Évenként: 2 húzás.

KAPHATÓ 36 havi részletfizetésre HAVIFIZETÉS 5 darabra ... 2 kor. 20 fill. 10 darabra ... 4 kor. 40 fill.

Már az első részlet beküldésé és 35 fill. pótlást ellenében megküldöm a sorsjegyek sorozat és számát tartalmazó részletes részlet egyezsere való beküldésénél 3 részlet nyugtázatok, tehát egy részlet ingyen nyugtázatok.

BANKHÁZ Budapest, Erzsébet-kört 2.

„Hengerjárat”

című, 1899. augusztus 24-ről kelt magy. szabadalomra védők vagy engedélyesek kerestetnek.

Szives ajánlatok „W. N. 7024” alatt Mosse Rudolfhoz Bécs, I. Seilerstraße 2. intézendők.

MAGYAR orvosi műszertár

Budapest, VII., Kerepesi-út 32., a Rókus-kórházzal szemben. **Universális** pártatlanok a maguk nemében, biztos féknyes, nem okoz nyomást, gummitöltés, kis poltatóval a legnagyobb sérvis elzárható. — Tessék prospektust kéri.

Műlábak műfüzők, baskitők, egyenestartók, támgépek, gummi-harinyag, jótállás mellett legpontosabban és legolcsóbban készülnek.

Műkezek és halhályag-különlegességek, valódi francia gyártmány. 2—12 kor-ig tucattja, Föld Capottók 4-4 1/2 kor-ig tucattja, női óvszer, pos. oculus, orvosi rendezőre, 3—5 kor. darabja. Diana-ív havibaj-kötélék, 3—7 kor. drbja.

Gummi 20 kor. megrendelésnél 20% öngedmény.

Betegtoló-székek

és az összes betegtolási cikkek nagy választékban kaphatók. Nagy képes árjegyzék diszcreten, ingyen és bérmentve. A vörös keresztre ügyeljünk.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Szombat, 1903. november hó 14-én.

A nürnbergi mesterdalnokok.

Opera 3 felvonásban. Szövegét és zenéjét írta Wagner Richárd, Fordította dr. Váradi Antal.

Személyek:

Hans Sachs	Beck	Moser	Kortész
Veit Pogner	Ney D.	Ortel	Ney B.
Vogelwang	Pichler	Schwartz	Kárpát
Nachtigal	Mihályi	Foltz	Kornai
Beckmesser	Hegedűs	Stolzingi W.	Bochnások
Kotner	Várady	Eva	Kaczér
Zorn	Kiss B.	Dávid	Gábor
Eisslinger	Szemere	Magdaléna	Válint

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1903. november hó 14-én.

Macbeth.

Tragédia 5 felvonásban. Írta Shakespeare, Fordította Szász Károly.

Személyek:

Duncan	Molnár	Menthet	Mészáros
Malcolm	Beregi	Catness	Pálffy
Donalbain	Náday B.	Lady Macbeth	Jászai
Macbeth	Szacsavay	Lady Macduff	Alszeghy
Banquo	Gál	Hecate	Paulayné
Macduff	Bakó	Boszorkány	Delli
Lenox	Pethes	.	Fai Sz.
Rosse	Mihályi	.	Lenkei

Kezdeté 7 órákor.

VIGSZÍNHÁZ.

Szombat, 1903. november hó 14-én.

A csodagyermek.

Bobozát 3 felvonásban. Írták Gavault és Charvay. Fordította Molnár Ferenc.

Személyek:

Elise	Varsányi	Paradeux	Fenyvesi
Georges	Góth	Irén	Tanay
Croche	Hegedűs	Lansquenet	Vendrei
Berthe	Haraszthy	Hernani	Tapolczai
Langruné	Gazsi M.	Marguerite	Kész
Lescalopier	Szerémy	Suzanne	Varga

Kezdeté 7 1/2 órákor.

NÉPSZÍNHÁZ.

Szombat, 1903. november hó 14-én.

Először:

Senki.

Regényes nagy operett 3 felvonásban. Írták: Balla Miklós és Nyárai Antal. Zenéje Barna Izstól.

Személyek:

Georges	Nyárai	Marietta	Sugár
Gontran	Kiss M.	Frileux	Irsai
Louise	Krecsányi	Liselt	Küry
Sophie	Kápolnai	Willi	Szirmai
Hercules	Solymosi	Jack Mouton	Ujvári K.
Cornichon	Szabó	Pommier Evá	Sipossné

Kezdeté 7 órákor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Szombat, 1903. november hó 14-én.

A drótostót.

Nagy operette előjátékkal, 2 felvonásban. Írta Leon Viktor. Fordították Ruttkai György és Mérei Adolf. Zenéjét szerezte Lehár Ferenc.

Személyek:

Günther	Fenyéri	Pfefferkorn	Tollagi
Mici	Révész	Zsuzska	Szentgyörgyi
Jankó	Rubos	Milós	Hiltai

Kezdeté 7 1/2 órákor.

KIRÁLY-SZÍNHÁZ.

Szombat, 1903. november hó 14-én.

Aranyvirág.

Operett 3 felvonásban. Írta Martos Ferenc. Zenéjét szerezte Huszka Jenő.

Személyek:

Potyoviev	Gyöngyi	Carina	Hídvéghy
Beppo	Vésseli	Stonó Ellen	Szaunosi
Silvio	Csiszér	Gauld Harry	Ferenyey
Carló	Torma	Egy ifjú	Gabányi
Aranyvirág	Fedák	Meridon Lise	Baracsi
Tina	Csatari J.	Diaz Diana	Szentgyörgyi
Loia	Satori	Fogadós	Körmendi

Kezdeté 7 1/2 órákor.

URANIA SZÍNHÁZ.

Szombat, 1903. november hó 14-én.

Az éjféle nap országa.

Kezdeté 7 1/2 órákor.

KISFALUDY SZÍNHÁZ.

Szombat, 1903. november hó 14-én.

A jezsuita.

Dráma 4 felvonásban. Írta Pey Ordeix Segismundo

Kezdeté 7 1/2 órákor.

Saját készítményű

és amerikai tornaszekerek, tenisz, háló, labdabök, köcsög-sznyegek, valódi orosz sárcipők, pokrócok, zakók, ponyvák és **féltörzshatárkövetek** megbízható forrás

Seffer Antal

sporteszkek és kötelek árú ipartelepe

Bpest, IV., Károly-utca boltos. 12.

(Képz. városi épülete.)

Alapított 1876.

Telefon 15-56.

Képes árjegyzék hivatalosan bérmentve.

LUCINI

A milánói Scala színház és egész Olaszország kárpótlásának dicsőítője november hó 14-én, este fél 8 órákor a Károly-szálló nagyszínházban.

Jegyek 10, 6 és 4 koronával kaphatók: **Hárd Ferenc és Testvére** zenealkotóiként és színházjegy-irodájában **Kossuth Lajos-utca 4. és Andrássy-út 2.**

FŐVÁROSI ORFEUM

VI., Nagymező-utca 17.

Ma és mindennap

Angelo

élő porcellán-képei.

Flem és Brook Brothers Damm Prof. Thereses

stb. stb.

A két igazgató. Pajkos diákok.

A Miklóriben reggel 6 óráig **Vörös Elek** előzenekara hangverseny.

A legjobb bizonyítéka.

Meg nem felelőért a pénz visszaadatik.

Matróz-öltöny 12 K

Fü-ülster 18 K

Fü-öltöny mellényvel 17 K

Angol Veluet-öltöny . 18 K

Minden tiszta gyapjú. Rothberger Jakab cs. és kir. udv. szállító.

Budapest, Váci-utca 6.

Szombaton este az üzlet 9 óráig nyitva.

FOGAK

egyesek ugyszintén teljes fogsorok szápadlás nélkül, rágáshoz használható 10 évi jótállás mellett. Tanítók, hivatalnokok és hadseregnek 40% -kal olcsóbban.

Fogműtétek, gyökérhuzás fájdalom nélkül.

KOOS M.

cs. és kir. szab. műfogterem

Budapest, Kerepesi-út 34. sz., a Rókus-kórházal szemben.

BUDAPEST KÁVÉHÁZ

Andrássy-út 27.

SIMPLICIUS

világírás kapocsú zseklára hangverseny.

Szolid mulatóhely családok számára. SPIEGEL IGNÁC, kávé.

Nevelőnőket

német, francia nyelv és zongora ismeretel, angol és francia beszédet, gyermeknevelésnőket, nevelőket, korrepetitorokat legelőkeltebb körökben állni és helyes. **Lapidesz József** előadója VII., Károly-körút 17. II. em. 23. Országház hsz.

Próbáljon egyszer szerencsét osztálysorjegyeimkel. Nélkül nyerték az utolsó sorsjáték legnagyobb nyertesét.

602.000 koronát.

Sorsjegyek a november 19-iki húzásból:

1/2 1.50 K., 1/4 3 K., 1/2 6 K., 1/2 12 K.-ért kaphatók:

Beifeld József Bankházában

Budapest, Károly-körút 1.

Ugy, mint eddig is bebizonyult tény marad,

hogy ruháim a legelegánsabb szabásuak, a legjobb anyagból készülnek és igen mérsékelt árban kaphatók.

Téli

-kabát, városi és utazó-bunda, gazdasági kabát (szőrme- vagy szövethélessel), lábszák, Havelock, Ulster, férfi-, fiu- és gyermek-öltönyök, fiu- és gyermek-felső-kabát, koresolya-kabát. EREDETI DAN IRAMSZARVASBŐR SZÖRMEKABÁT.

NEUMANN M.

cs. és kir. udvari szállítónál

Budapest, IV., Muzeum-körút 1.

Köln leánykaruha- és méret szerinti osztály.

Szombat este 10 óráig nyitva. Képes árjegyzéket ingyen.

GAEDICKE

szerencséseje

eddigelé még utolérhetetlenül áll!

Rövid időn belül nálam a következő főnyereményeket nyerték:

602000	kor.	62551	számra
400000	"	11119	"
400000	"	28916	"
400000	"	33464	"
100000	"	42758	"
100000	"	49878	"
100000	"	87991	"
70000	"	60912	"
60000	"	17357	"
60000	"	78868	"
60000	"	82528	"
60000	"	97268	"

Hivatkozva eme óriási eredményre, ajánlok a XIII. magyar kir. szab. osztályorsorsjáték

november 19-én és 20-án

megtartandó elsőosztályú húzásához Egész Fél Negyed Nyolcdorsorsjegyet

12. — 6. — 3. — 1.50 kor.-ért.

GAEDICKE A.

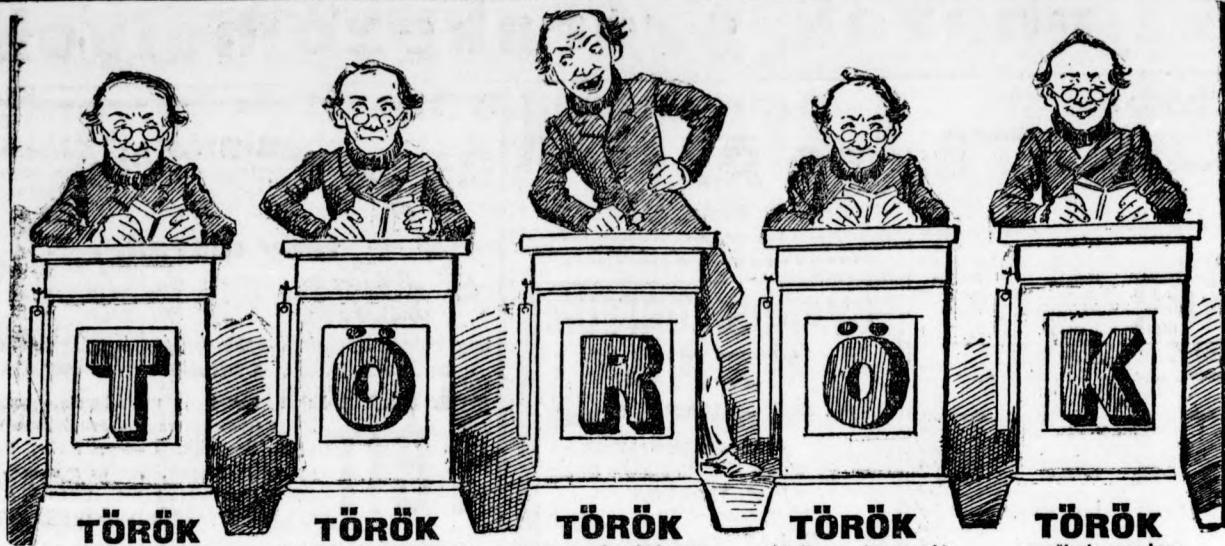
Budapest, Kossuth Lajos-utca II. sz.

Fiók: Erzsébet-körút 14. szám.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítettek.

Színházak heti műsora.

	Magy. kir. Opera.	Nemzeti színház	Vigaszínház	Nepszínház	Magyar színház	Király színház	Urania színház
d. n. Vasárnap este	Windsori vig-nők	Aranyember	Dr. Nobántsivirág	Fa u rossza	Tavasz	Aranyvirág	Berlini élet
		Ujabb veszedelem	A csodagyermek	Senki	Tavasz	Aranyvirág	Az éjféle nap országa

TÖRÖK
már sok, nagyon sok millió korona nyere-ményt fizetett ki.

TÖRÖK
vevőinek minden lehető előnyt nyújt.

TÖRÖK
a nyereményeket pontosan kifizeti vevőinek.

TÖRÖK
elvből a legnagyobb titoktartást biztosítja.

TÖRÖK
vevőivel szemben minden irányban elő-zékeny.

Miután a húzás már legközelebbi csütörtökön és pénteken f. év november hó 19-én és 20-án lesz, ennél fogva tisztelettel kérjük nagybecsű megbízását hozzánk azonnal beküldeni.

Az I. osztályu sorsjegyek hivatalosan megállapított árai:

- egy egész eredeti sorsjegy frt **6.—** vagy kor. **12.—**
- egy fél eredeti sorsjegy frt **3.—** vagy kor. **6.—**
- egy negyed ered. sorsj. frt **1.50** vagy kor. **3.—**
- egy nyolcad ered. sorsj. frt **—75** vagy kor. **1.50**

Török A. és Társa

bankháza, BUDAPEST.

Legnagyobb osztálysorsjáték-üzlet.
Főüzlet: TERÉZ-KÖRUT 46/c.
Fiókok: Váci-körut 4. sz. Múzeum-körut II. sz. Erzsébet-körut 45.
Sürgőnycim: TÖRÖKBANK.

Acetylen-lámpák.
Kocsirud-Spritzbozen-pózna
lámpák
kertvári-istálló-és kézi-asztali.
Szőlőpille acetylenlámpa.
Automobil- és kerékpár-acetylenlámpák.
Egyjeli szántásoknál gézekre kiválóan alkalmasak, mert nappali fényt adnak.

BÁRDI JÓZSEF
BUDAPEST,
VI., Gyár-utca 48. sz.
Arjegyzők ingyen.

Férfi és Női Nemi Betegségeket
ugyszintén
Vér-, bőr- és idegbajokat, bujakört (syphilis), valamint férfigyengeséget (impotencia) rendelő intézetében
gyógyít biztos sikerrel a legvidékebb idő alatt, foglalkozásukra nélkül, 26 év óta szerzett orvosi tapasztalatok alapján kiváló gyógyszerrel általában elemert szakorvos

Dr. KAJDACSY
v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos
Budapest, IV., Kigyó-utca 5. sz
Klotild-palota (I. emelet).
Rendel 9-4-ig, este 7-8-ig.
Jelvényekre díjmentesen válaszol, gyógyszerekről gondoskodik.

E napokban hagyta el a sajtót:
„Bizalmas Barát”
ezt a könyvecskét, mely mindennemű férfi- és női nemi bajokban kelte útmutatással szolgál. (Kapható a szerzőnél: (Dr. Kajdacsy József). Ár csak 1 kor. Vidéki megrendelések 20 fillérrel drágábbak

Elegáns női ruhákat
készíttek saját műhelyben, mérték szerint 15.— és 18.— forintért. A 18 forintos ruhák 2 frt 50 kor dívatkolmából készülnek. Kiegészítésként: reformál és palotó, az őzi és régi dívat mintáira, galérok és greszál díszre 15.— frt és feljebb. Sikkes öszl paltók fekete vagy színesben 3.50, 4.50 frt és feljebb. Divatos alkalmi reform-szabású 4.50, 5.50, 6.50, 7.50 és feljebb. Vidéki megrendeléseket leküldetésre eszközöltek, meg nem felelő kikérletek: Méréskoradás: felső- és alsóbőség, nyakbőség, ujjá hosszú, alhosz elegrendő vagy egy jóvalú dorok beállítás. Kívánságra mintákat küldök. Több ruhát biztos megrendelő-énél szabázmot mintákkal és dívalapokkal vidékre is küldöm.

BRUCK ZSIGMOND
CSENGERY-UTCA 35. Andrassy-ut 61. sarok.

25%-kal olcsóbb, mint bárhol!

Butor
Elegáns és szigorúan szolidan kidolgozott szalon-, háló-, étkező-, uri- és leány-szoba-berendezések a legutolsó divatu fazonban állandóan s meg-lépő nagy választékban kézen raktáron vannak. Szétküldés az ország minden részébe jótállás mellett

SZABÓ FERENC ÉS TÁRSA
mindennemű divatos lakásberendezések raktára,
Budapest, Kerepesi-ut 12. szám. (Sip-utca sarokán.)
(Kérjük a címre pontosan figyelni.)

18625, 66167 számú
osztálysorsjegyek kizárólag
Lukács Vilmos
bankházában
BUDAPEST
V., Fürdő-utca 10 kaphatók.

GUMMI ÓVSZEREK
Általánosan elismervé a legjobb francia gyártmány.

- Gummi 12 darab finom minőségű kisebb 60 kr. és 90 kr.
- Gummi 12 " " nagyobb 80 kr. és 1 frt.
- Gummi 12 " legfinomabb kisebb 1 frt 30 kr. és 2 frt.
- Gummi 12 " " nagy 1 frt 50 kr. és 2 frt 50 kr.
- Csapat amerikai rövid 12 darab legfinomabb 2 frt 20 kr.
- Hálóbélyeg 12 darab legfinomab 2.— 2.50, 2.50, 3.50 frt.
- Mintagyűjtemény 25 darab legf. deszallításban 3 frt.
- Neverip 12 darab legvkonyabb és legkellemesebb óvszer ————— 3 frt 50 kr.
- Servkötő legjobb rugóval darabja 2.—, 2.50, és 4 frt.
- Suspensor (heretértó) darabja ————— 15 kr. és 40 kr.
- Diana-öv (havi baj ellen) drbja 2 frt 40 kr. és 2 frt 20 kr.
- Irrigátor teljesen felszerelve 1 frt 20 kr. és 1 frt 70 kr.

10 Korona megrendelésnél 10% árengedmény.

Bienenstock József és Fia
Budapest, VI., Váci-körut 47. szám.
(Podmaniczky-utca sarok.)

A legjobb és legelterjedtebb naptár
AZ
Most jelent **ATHENAEUM** Most jelent
meg! **NAGY** meg!

KÉPES NAPTÁRA
az 1904-ik évre.
Ára 2 korona. • Ára 2 korona.

Negyvenötödik évfolyamát járja ez a bőséges tartalmú, mindenekét érdeklő, kitünően szerkesztett Nagy Képes Naptár, amelynek minden sora érdekes és szükséges tudnivalót mond.

A pontos, hivatalos adatok **Tiszti Cimtár-on** nyomán szerkesztett részletes kívül a t a r t a l m á b ó l a következőket emeljük ki: Bélyegilleték. Csillagászat naptár, jegyzékekkel. Nevezetes korszakok és korszámítások. Törvénykezési szünnapok. Országos színek. Az uralkodóház. Az elmúlt év összes eseményei. A közelet halottai. A külföld eseményei. Gazdag tartalmú ismerterjesztő rész. Szépirodalmi részét a legjobb írók szolgáltatták. A legtöbb közlemény mellé gyönyörű képek illeszkednek.

Közhasználati részében a kitünően tájékozott Bpesti Kalauz. Sorsolási értesítő. Posta- és távúrárszabály. Tudnivalók a posta-takarékpénztárról. Bérköcsi szabályrendelet. Külföldi uralkodók jegyzéke. Betűrendes névnapjegyzék. Kivonat a törvénykezési bélyeg- és illeték szabályokból. Erőprez., utmérték- és idő-összehasonlító táblázat.

A Nagy Képes Naptár tartós kemény kötésben 2 K-ért megrendelhető minden hazai könyvkereskedésben és a kiadó

„ATHENAEUM” IROD. ÉS NYOMDAI R-TÁRSULAT
KÖNYVKIADÓHIVATALBAN. (BUDAPEST, VII., KEREPE-SI-ÚT 54. SZ.)

Elismert kiváló jó minőségű
saját készítményü férfiruha.
LUKÁCS GYULA férfitáncos, BUDAPEST, IV., Kossuth Lajos-utca 18. (az Údvári-kávéház mellett).
Dus választék fru- és gyermekruhákban. A szabott ár minden darabon látható.
Mértékszertinti megrendelésekre csakis kiváló jó minőségű honi és angol szöveteket tartok raktáron. Mintákat kívánatra bérmentve küldök.
Vidéki megrendelések pontos n és leküldetésre eszközöltetnek.

EGYESÜLETEKNEK!

A sorsjegytársulatokat és klubokat tisztelettel kérjük, hogy rendeléseiket, — tekintettel arra, hogy a m. kir. szab. osztályorsjegyek nálunk igen nagy keresletnek örvendenek, — szíveskedjenek minél előbb hozzánk juttatni.

Huzás már f. évi november hó 19-én és 20-án.

Az I. osztályú sorsjegyek árai:
1/1 eredeti sorsjegy korona 12.—
1/3 " " " 6.—
1/4 " " " 3.—
1/8 " " " 1.50

Török A. és Társa

bankháza Budapest.
Legnagyobb és kiválóan szerencsés osztályorsjegy-fizető.

Főüzlet: Teréz-körút 46/c. — Filók: Váci-körút 4. sz. — Múzeum-körút II. sz. — Erzsébet-körút 54. sz.

Döntés előtt

ne kockáztassa szerencsését és ha főnyeremény a vágya, úgy forduljon oda, hol a szerencse honol és osztályorsjegyét a **HECHT BANKHÁZ-**nál vegye.

E lépésénél biztassa Önt a tudat, hogy:

TÉNY az, hogy ott nyerték Európa legnagyobb főnyereményét 610.000 koronát;

TÉNY az, hogy ott nyerték 2 nap alatt három nagy főnyereményt: 200.000, 100.000 és 30.000 koronát;

TÉNY az, hogy a legtöbb nagy főnyereményt ott nyerték, és épen azért, mivel

TÉNY az, hogy nem kis nyeremény, de

FŐNYEREMÉNY

az Ön óhaja, vegye osztályorsjegyét a **HECHT BANKHÁZ-**nál, hol a valóra vált sok szép reményről

TÉNYEK

beszélnek. Saját érdeke vezesse tehát Önt a **HECHT BANKHÁZ-**hoz, Ferenczyek-tere 6. sz. és Erzsébet-körút 32. sz.

Huzás november 19. és 20-án.
Sorsjegy-árak: 1/1 k 12.—, 1/3 k 6.—, 1/4 k 3.—, 1/8 k 1.50

Nincs többé **székrekedés** megrendelt azt az én Raktár: Bécs, XVIII., Ledeburggasse 46. Prospectus ingyen. Próbák: rendelés 12 drb 3 k. bérn. utánvétel.

E HETEN a karácsonyi alkalmi szövetáruházban

Budapest, Andrassy-ut 3.
eladásra kerülnek:
Kítunó minőségű flanellek mtrje 12 1/2 kr.
Szines francia á jour Batist mtrje 24 kr.
Merinó Delain mtrje 31 kr.
Jó minőségű duplaszélű szövet 39 kr.
Zibellinek 120 cm. széles a legújabb minták méterje 65 kr.
Nagy raktár francia és angol gyapjuszövetekből és mesékeltékkel kivételes olcsó fémeg-árakban.
Angol plaid (gyapjukendő) 2 mtr. hosszú, 160 cm. széles, világos vagy sötét kockás kivetelben, ezeltől ára 8 frt 50 kr., most 3 frt 90.
A vidékre minták fenti cikkek közül a nagy kelendőség folytán csak szombati küldetők.

Hölgyeim!
Siessenek a tüneményes olcsóságunk árúkkal megakartó kinektek megtekintésére!

DÓCZI M. BUDAPEST.

Kerepesi-ut 10. sz.

bámulatos olcsó árak mellett kapható saját készítményű elegáns, csinos, tartós **cipő és csizma.**

Női cipő:
Sárga filz v. cujos 2.50, bagariborból 3.20, gombos 3.40
Fekete serge v. borjúbőr, filz v. cujos 3.—, gombos 3.30
Különlegesség, amerikai box filz v. cujos 3.50, gombos 3.60
Tartós orosz v. szalonnák filz v. cujos 3.50, gombos 3.80
Finom francia serge filz v. cujos 4.20, gombos 4.50
Pimont francia serge filz v. cujos 4.50, gombos 4.80
Borjúbőr szar 2.—, botlós 3.20, filz 3.30, bakancs 3.50
Posztó cujos, bőrről borítva 3.20, orozslakkal 3.—, 3.60
10,000 gyermekcipő posztóból vagy bőrből 20—25 számig 1.—
Férfi cipő:
Sárga filz v. cujos 3.—, bagariborból 3.50 gombos 4.50
Lopóujbőr orosz v. szalonnák filz v. cujos 4.50, gombos 4.80
Elegáns amerikai box-, filz v. cujos 4.—, gombos 4.50
Fekete eleg. francia serge filz v. cujos 4.50, gombos 5.—
Borjúbőr szar 2.—, botlós 3.20, filz 3.30, bakancs 3.50
Posztó cipő, bőrről borítva 3.30, orozslakk 4.—, hoesz szár. 4.50
Csizma:
Vimontes bagariból 7.50, borjúbőről 6.50, vízszelb. 10.—
Haltiszemre, bácsányon bőrvége 31. Ára 2—3 korona.
Vadászcsizma kalmár 9.—, vízmentes vadászcipő 5.—
Furcsizma, lakk v. bőrszalag, 6—10 szajg 2.50
Orosz galoszlak, bőr 1.50, nőr 1.30, tengecipő gummi 1.10
20,000 pár női háncs cipő, nemz vagy bőrből 65 k-ól feltölthető.
Videki rendelések utánvétel pontosan eszköljük. Nem megfelelő kiserlek. 10 forintot felül bérmentve.
Uj árjegyzék és csomagolás ingyen!

GUMMI

és halldyng-óvó különlegességek, valódi francia gyártmány, eredeti párisi csomagolásban! Orvosiilag ajánlva, feltétlen biztos és ártalmatlan! Árak koraonartokban: Tucatostól: 2, 4, 6, 8, 10, 12, 15.
Ered. amerikai újonság! „Newerig”!
Felülmuhatatlán! Ruganyos! Elviázhatatlanul a jelenkor legjobb övszere!!!
Bonts-americaans, tucatostól 6, 8, 10.
Női övszer „Pessarium octosium”! Menszúra tanár szerint, orvosi rendelésre ádódi 31. Ára 2—3 korona.
Valódi francia óvó bítosnag szivacsok (súlygyengítő) ára tucatostól 6—12 korona.
Uj! „Auto Viazial Spray”! a legbiztosabb és legkényelmesebb női különlegesség, ára kor. 15.—
Dinna-óv (haviból 1000) h-óvó.
szobitárezeleste súl. a legelősebb árak mellett.
figyelemre! Ujlegjabb os, os k. szab. Keleti-óv sávóvó, pneumatikus gummi-nyomással, a legköltsétesek ezen nemben! Legújabb képes árjegyzék, melyet bérmentve, titoktartás mellett küld!
KELETI J. orvos-szébszi mű-és kótszergyer. Alapítva 1878.
Budapest, IV., Koronaherceg-ut 17.
A hirdetésre hivatkozók gummiára rendeléseknél 20 százalékos árkedvevényben részesednek!

Szabott árak! Szabott árak!

Cs. és kir. udvari szállítók.

TÉLIKABÁT

angolszabású, szürke színű 39 kor. Férfiföltény 24 kor. és női

Minden tisztá gyapjúból. Csakis valódi szőrmékkel bélelt rövid vadász-kabát, városi bundák és bőr-kabátok óriási választékban.

KOHN HEILMANN és FIAI

cs. és kir. udv. szállítók az „Angol szabó”-hoz

BUDAPEST, IV., Károly-körút 12.
Fiók: Károly-körút 30.

Nem tévesztő öze cégünket hasonnevvel, aki meggyóll törvényes védjegyüket, amely minden egyes ruhadarabon látható. — Köpes árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

TELEFON 17—19.

3.95

rt egy snom metzett övögkészet, mely kivételés 41 darabból áll: 12 dró vizes, 12 borsó, 6 kőbőre-pohár, 1 tüss, 1 borosüveg, 1 kőbőrelak, lecsomogató, 6 csomogatór és 1 gyöngyös-égyény. Legnagyobb kivételben 1 ritka drágakő, meg nem forduló ára visszerődik, a pénz visszafizetetik. LADÁRT 30 kr. eszmisták fel. Rendelését a vasúti állomás megjelölésé Böhm J., Budapest, VI., Hunyady-körút tér 1. szám

Ezen specialista legjobban ajánlható szerfeletti gazdag tapasztalati alapján, melyeket a kórház ügyvezetői és bujakóros osztályán való működése alatt számos éven át szerzett.

Dr. FABINYI

specialista nemi bajokban emeritált kórházi orvos

gyökerelesen és rövid idő alatt gyógyít a rendes foglalkozás megzavarása nélkül mindennemű

titkos betegséget

(hugycsőfolyást, szobeket, syphilist és önfertőzésből támadt idegbajokat).

Megleő az eredmény **FÉRFIUGYENGESEGNÉL (IMPOTENCIA)** még öregbég egyneknél is.

Biztos siker folytán honorárium utólag is fizethető.

Levelekre díjtalanul válasz; kívánatra gyógyszersek

Rendelés detőlőt 9—3-ig, este 6—8-ig.

Budapesten, Erzsébet-körút 12. sz.

Félemelet: bejdrát a leposónál. Külön váróterem

Legszébb Legjobb Legolcsóbb PAP, PAP, PAP

1 kőszelhető vasúgy 7 db	1 női szőruy egybélő 6.—
1 kőszelhető matracok 10.—	1 teugerről matrac 4.90
1 ruogy paplan 1.80	1 ábrak 5.—
1 eszmény prima 2.80	1 leőő 5.—
1 eszmény paplan 2.40	1 ábrak köpő fagyúgy 8.—
1 eszta 2.80	1 eszta 1.80
1 atlass eszmény 4.80	1 eszta 1.80
1 eszmény atlass paplan 2.80	1 agy 1 eszménybélő beuvt 5.50
1 jó váson paplan lepedő 2.80	1 nagy eszménybélő 2.80
1 eszmény agy 1.80	1 nagy eszménybélő 2.80
1 hanes agytakaró pokrók 2.50	1 agyótko 1.80
1 paplan 6.50	1 tapessy egybélő 1.50
1 jó lepedő 1.80	1 mtr. jó futócsőnyeg 4.50
1 téli pokrók 4.90	1 m. sz. m. sz. 4.50
1 eszta fali szőruy 7.50	1 m. sz. m. sz. 4.50

GICHNER JANOS

vepian, matrac és kőszelhető gyúny, szőruy, vaterátor est. nagy vaktára

Budapest, VII., Erzsébet-körút 20.
Árjegyzékét kívánatra ingyen és bérmentve küldök. Árkéki megrendelések pontosan eszkölődnek, nem teszek árkéki kiserlek. — Vagy a pénz visszafizetetik.

18625, 66167 számú
osztályorsjegyek
kizárólag
Lukács Vilmos
bankházában
BUDAPEST
V., Fürdő-utca 10
kaphatók.

Hálósobák

ebédlőkrendencek,
divánok, előszobák, konyha
krendencek és többféle bútorok
eladók; kézzépmozt és részle-
tesztere. Használt bútorok vé-
telnek
Hunyady-tér 3. szám
udvarban
Királybász főmelelet és földes

Magy. kir. államvasutak.
146.325/903. D. sz.
Hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága nyilvános versenyt hirdet a Brassó állomáson levő új felvételi épület gázvilágítási berendezéshez szükséges világítási testek és öntött vas lámpaszopok szállítására.

A szállításra vonatkozó ajánlati minta, a költségvetés, valamint a különleges feltételek Budapestben a magy. kir. államvasutak igazgatóságának központi tervtárában (VI. kerület, Teréz-körút 56. földszint) és Kolozsváron a magy. kir. államvasutak kolozsvári füzletvezetésének pályafeltáratási és építési ügyosztályában í koroná 20 fillér lefizetése mellett kaphatók.

Az ajánlatok legkésőbb 1903. évi november hó 21-én déli 12 óráig nyújtandók be a központi igazgatóság építési és pályafeltáratási főosztályán (Budapesten, VI. kerület, Teréz-körút 56. sz. II. em. 10.) Az ajánlatok koroná, az ajánlat mellékelte ievenként 30 filléres bélyeggel ellátva és lepecsételve, a következő felírt lathat nyújtandók be: Ajánlat a brassói felvételi épületben alkalmazandó világítási testek szállítására. Ajánlat tehető vagy az összes tárgyakra, vagy csak egyedül a lámpaszopokra.

Az ajánlat benyújtását megelőző napon, vagyis 1903. évi november hó 20-án déli 12 óráig az ajánlati végösszegnek a szállaléku bantánpénz gyantát leendő le a m. kir. államvasutak központi főosztályánál (Budapesten, VI. Andrassy-ut 75. sz.) akár készpénzben, akár állami letételekre alkalmas értékpapirokban.

A bantánpénzről szóló letétlevél az ajánlathoz nem csatolandó.

Az értékpapírok a legutóbb jötték árfolyam szerint számítanak, de növekedésen fellől számlatábs nem vételnek.

Posta utján beküldött ajánlatok és bantánpénz tervítványnyel adandók fel.

Budapest, 1903. nov. hó.
Az igazgatóság.
L'ünyomás nem díjazt.

